

ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

SAIJIAO YIN

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ YIN SAIJIAO ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์เชาวน์ มณีวงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์)

..... กรรมการ
(ดร.ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด)

วันที่ 4 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ภารดี มหาจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศภูมิวิธิ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ความกรุณาและความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา ขอขอบพระคุณผู้บอกข้อมูลทุกท่านที่มีส่วนในการช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ตลอดจนมิตรสหายทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

SAIJIAO YIN

56910230: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ศศ.ม. (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: ความเชื่อ/ ปี่ซง/ ชาวไทยเชื้อสายจีน/ ชลบุรี

YIN SAIJIAO: ความเชื่อเรื่องปี่ซงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี (THE BELIEFS IN CHINESE ASTROLOGY SOLUTION OF THAI-CHINESE IN SAENSUK MUNICIPALITY, CHONBURI PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ภาวดี มหาจันทร์, กศ.ม. กนกพร ศรีญาณลักษณ์, Ph.D. 93 หน้า ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความเชื่อเรื่องปี่ซงของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน 2. สภาพปัจจุบันของความเชื่อเรื่องปี่ซงและวิธีการแก้ปี่ซงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี 3. ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปี่ซงและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปี่ซงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้ทั้งการวิจัยเอกสารและการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผลการวิจัยดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องปี่ซงมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับความเชื่ออื่นๆ ชาติทั้งห้า กานจื้อ นักร้อง ศาสนาเต๋า และไ้ท้าว และได้ส่งผลให้เกิดความเชื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของชาวจีน

2. ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรียังมีความเชื่อเรื่องปี่ซง และมีวิธีการปฏิบัติหลายอย่างตามความเชื่อเรื่องปี่ซง ซึ่งมีทั้งเหมือนและต่างกับที่บรรพชนปฏิบัติในประเทศจีน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปี่ซงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านศาสนา และปัจจัยด้านการพัฒนาการทางการแพทย์ ในด้านการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปี่ซงได้พบว่า เนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติบางอย่างได้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคมไทย และบางอย่างค่อนข้างคงทนน้อยลง

56910230: THAI STUDIES; M.A. (THAI STUDIES)

KEYWORDS: BELIEF/ YEAR OF MISFORTUNE/ CHINESE-THAI PEOPLE/ CHON BURI

YIN SAIJIAO: THE CHINESE BELIEF IN YEAR OF MISFORTUNE OF THE
CHINESE-THAI IN SAENSUK MUNICIPALITY, CHON BURI PROVINCE. ADVISORY
COMMITTEE: PARADEE MAHAKHAN, M.Ed., KANOKPORN SIYANALUG, Ph.D.
93 P. 2017.

This study aimed to examine 1. the belief in Year of Misfortune of the Chinese and the Chinese-Thai, 2. current phenomenon of the belief in Year of Misfortune and the dealing method for the Year of Misfortune of the Chinese-Thai in Saensuk Municipality, Chon Buri, and 3. the factors affecting the belief and the alternation of the belief in Year of Misfortune of the Chinese-Thai in Saensuk Municipality, ChonBuri. This qualitative study relied on document study and field survey method. The findings were as follow.

1. The belief in Year of Misfortune was closely related to the beliefs in Yin-Yang, Five Elements, zodiac, Taoism, and fate gods.

2. The belief of Year of Misfortune existed among The Chinese-Thai in Saensuk and the dealing methods were various.

3. The factors affecting the belief in the Year of Fortune of the Chinese-Thai in Saensuk were society and culture, environment, economy, religion, and medical development. The detail of the belief and practice of the studied people were deviated in be conformed to trends in Thai society and some practice was less strict.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ระเบียบวิธีวิจัย.....	10
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
เอกสารที่เกี่ยวกับความเชื่อ	14
เอกสารที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน	16
เอกสารที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องปีศาจ.....	19
เอกสารที่เกี่ยวกับบริบทชุมชนที่ศึกษา	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 สภาพปัจจุบันของความเชื่อเรื่องปีศาจและวิธีการแก้ปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	38
ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	38
พิธีกรรมเกี่ยวกับเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงและการเปลี่ยนแปลงของชาวไทยเชื้อสายจีน	
ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	52
ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีน	
ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	52
การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีน	
ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี	60
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปผลการวิจัย.....	66
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	79
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก...	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	88
ประวัติย่อของผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	12 กิ่งดิน นกขั้ตร และ ชาติทั้งห้า	25
2	สถานบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลแสนสุข	33
3	เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงดั้งเดิมและเนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงที่เกิดการเปลี่ยนแปลง....	72
4	วิธีการปฏิบัติดั้งเดิมและวิธีการปฏิบัติที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง.....	74

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์จังหวัดจันทบุรี มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน 4
2	วงจรก่อเกิดและถ่ายเท..... 21
3	องค์เทพเจ้าไท่ส่วย 60 องค์..... 30
4	ชุดไห้วเล็ก..... 47
5	ชุดไห้วใหญ่..... 47
6	เพ้าไล่ชิงเอี้ย..... 47
7	เขียนชื่อ-นามสกุล วัน เดือน ปีเกิดและปีที่ขง ลงในซองบรรจุดวงชะตา..... 48
8	นำชุดของไห้วไปไหว้เทพเจ้าไท่ส่วย หรือ เทพเจ้าแห่งดวงชะตา 48
9	นำซองบรรจุดวงชะตากระดาษเงินทองนั้นมาปิดตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าจนสุดแขน จำนวน 12 ครั้ง..... 49
10	ป้ออู่..... 49
11	สิ่งของที่ผู้ที่เกิดปีขงนำมาไหว้เทพเจ้า..... 50
12	น้ำชา 12 ถ้วย น้ำ 12 ถ้วย..... 50
13	ผลไม้ 5 อย่าง..... 50
14	คณะสวด (1)..... 50
15	คณะสวด (2)..... 51
16	คณะสวด (3)..... 51
17	การเชื่อมโยงเรื่องปีขง 67

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่สะท้อนออกมาในด้านต่าง ๆ มนุษย์สร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาในการดำรงอยู่ เพื่อสนองตอบความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม โดยมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ

วัฒนธรรมเป็นเครื่องวัดและกำหนดความเจริญหรือความเสื่อมของสังคม แต่ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมยังกำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและต่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมเป็นอย่างมาก หากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ล้าหลัง มีแบบของพฤติกรรมที่ไม่ดี มีค่านิยมไม่เหมาะสม สังคมนั้นก็ยากที่จะเจริญก้าวหน้าได้ (สนิท สมักรการ, 2518, หน้า 12-14)

วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงความเจริญของงามของมนุษย์ ทั้งทางด้านจิตใจและวัตถุ เป็นมรดกทางปัญญาของบรรพชนของแต่ละสังคม ที่ได้สืบทอดต่อมาตามกาลเวลา บ่งบอกถึงลักษณะนิสัย การดำรงชีวิต ความเชื่อ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไล เลิศวิชา, 2539, หน้า 92) จนกลายเป็นประเพณีและพิธีกรรมของชุมชน หลักฐานของประเพณีและพิธีกรรมของแต่ละท้องถิ่นรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางประเพณีและพิธีกรรม ตลอดจนความสัมพันธ์และผลกระทบทางประเพณีและพิธีกรรม ที่แต่ละท้องถิ่นมีต่อกันอันเกิดจากการยอมรับและสืบสานกันมา นับว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ใช้ประโยชน์ได้ เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตั้งแต่การศึกษา การเมือง เศรษฐกิจและสังคม

ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน อันเป็นที่รวมของวัฒนธรรมนั่นเอง ความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับทางเลือกปฏิบัติของคนในสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจหรือทางอุดมคติ แม้จะเป็นเรื่องที่ไม่เห็นได้ชัดแต่มีผลลึกซึ้งต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมาก เพราะเมื่อความคิดของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป เมื่อนั้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมที่แท้จริงนั้น เป็นทางเลือกปฏิบัติของคนในสังคมนั้นเอง (กรรณิการ์ สุขเกษม, 2524, หน้า 144)

การเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของความเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ปัจจุบันนี้สังคมไทยประกอบด้วยประชาชนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เมื่ออยู่ร่วมกันนาน ๆ ย่อมมีการผสมกลมกลืนกันบ้าง ทำให้เกิดลักษณะความเชื่อใหม่ ที่วิธีการปฏิบัติแตกต่างไปจากแบบดั้งเดิมของแต่ละชาติพันธุ์ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

คำว่า ปีชง มาจากความเชื่อทางโหราศาสตร์ของจีน คำว่า ชง หมายถึง เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน เป็นพลังบางอย่างที่มองไม่เห็นกระทบไล่ดวงชะตา ซึ่งจะส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาดำในทุกด้าน ชาวจีนจึงเชื่อว่า ผู้ที่เผชิญกับเรื่องปีชงจะมีสิ่งร้าย ๆ เข้ามาในชีวิต ปีชงได้เกี่ยวข้องกับองค์เทพไท้ส่วย หรือที่รู้จักกันในนาม “เทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา ซึ่งเป็นเทพผู้ทรงอิทธิฤทธิ์และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละปี คำว่า ไ้ส่วย ยังหมายถึง ดาวพฤหัสบดีในภษาจีนโบราณ ซึ่งดาวพฤหัสบดีนี้ถือว่าเป็นประธานของดาวศุกเคราะห์ ซึ่งหมายถึง คุณธรรม ความดี โขลก ทรรศนินในความเชื่อทางโหราศาสตร์ของไทย ดังนั้นจึงมีการเชื่อมโยงว่าหากดาวพฤหัสบดีไม่ดีในความเชื่อทางโหราศาสตร์ หรือหากปีนักษัตรใดเป็นปฏิปักษ์ต่อกันหรือได้รับผลร้ายจากเทพไท้ส่วย จะทำให้ปีนั้นเป็นปีที่ได้รับผลไม่ดี หรือที่เรียกว่า ปีชง

อันที่จริงแล้ว ความเชื่อเรื่องปีชงขึ้นอยู่กับความเชื่อเทียนกานตี้จื่อ ซึ่งหมายถึง ก่อนที่ประเทศจีนจะใช้ศักราชทางการแบบคริสต์ศักราชนั้น เคยใช้ศักราชแบบแผนภูมิสวรรค์ ต้นฟ้า-กิ่งดิน หรือ เทียนกาน-ตี้จื่อ) เทียนกานมี 10 ตำแหน่ง ตี้จื่อมี 12 ตำแหน่ง คนโบราณนำตี้จื่อทั้ง 12 มาจับคู่กับสัตว์ 12 ประเภท เพื่อช่วยบันทึกแทนปีศักราช ซึ่งคือ มี 12 นักษัตรนั่นเอง ชาวจีนเชื่อว่าระหว่าง 12 นักษัตรนั้นมีพลังบางอย่างที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ถ้าหากว่ามีความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกัน คนอยู่ด้วยกันจะมีความสุข แต่ถ้าเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน คนอยู่ด้วยกันจะมีความขัดแย้งกัน ความเชื่อเรื่องปีชงปกติขึ้นอยู่กับ 12 นักษัตรของจีน ตามโหราศาสตร์ของจีนได้กำหนดว่า ระหว่าง 12 นักษัตรนั้น นักษัตรที่ห่างกันหกตัวจะถือว่าเป็นปีชงตรง ๆ และเมื่อนำเทียนการกับตี้จื่อมาจับคู่กันโดยให้เลขคี่จับเลขคู่กับเลขคี่ เลขคู่จับเลขคู่กับเลขคู่ จะได้วัฏจักรหนึ่งครบ 60 ปี เรียกกันว่า “60 คู่ภูมิ” แล้วนำทั้ง 60 ปี มาเชื่อมโยงกับองค์เทพไท้ส่วย หรือที่รู้จักกันในนาม “เทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา” 60 องค์ ทุกปีมีไท้ส่วยองค์หนึ่งลงมาคุ้มครองดวงชะตาของทั้งโลก แต่ละคนมีไท้ส่วยองค์หนึ่งคุ้มครองดวงชะตาของตนเอง ถ้าดวงชะตาของผู้คนชงกับไท้ส่วยประจำปีนั้น ถือว่าเป็นปีชงของคนนี้

นอกจากเชื่อว่าปีชงตรงกันจะได้รับผลกระทบมากที่สุด ชาวจีนยังเชื่อว่ามีอีก 3 ปี คือ ปีที่อาจได้รับผลที่ไม่ดี ซึ่งมักเรียกว่า ปีร่วมชง ได้แก่ ปีคัก (本命) ปีเฮ้ง (刑) ปีผัว (破) ปีคัก คือ ปีที่เป็นปีนักษัตรเดียวกับปีนั้น ๆ ปีเฮ้ง คือ ปีที่ได้รับผลกระทบในเรื่องเคราะห์กรรม ปีผัว คือ

ปีที่ได้รับผลกระทบในเรื่องสุขภาพ นอกจากนี้ยังมี วันชง เดือนชง เวลาชงอีกด้วย

ความเชื่อเรื่องปีชงมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับความเชื่อกานจื่อ ความเชื่อเรื่องปีนักษัตร ความเชื่อเรื่องห้าธาตุ ความเชื่อไท่ส่วย ศาสนาเต๋า เป็นต้น ซึ่งเป็นความเชื่อโบราณของชาวจีน ที่มีระบบซับซ้อนมาก ดังนั้นสิ่งที่ห้ามทำที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปีชง ปกติเป็นข้อห้ามที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อดังกล่าว

เมืองจีนในสมัยโบราณ ตั้งแต่มีความเชื่อเรื่องปีชงเกิดขึ้น ผู้คนได้เล้าสืบทอดต่อกันมา ไม่เพียงแต่ได้ส่งผลกระทบต่อความคิดของคนทั่วไปเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนทั่วไป ด้วย ทั้งยังทำให้เกิดประเพณีหลายอย่างที่เกี่ยวกับกิจกรรมของปีชง ความเชื่อเรื่องปีชงจึงได้มีประวัติมายาวนานเป็นพันปี และยังมีพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้ ความเชื่อนี้มีความเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย บางยุคสมัยเจริญรุ่งเรือง ในขณะที่เดียวกันก็มีตกต่ำในบางยุคสมัย

ความเชื่อเรื่องปีชงได้เกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ฉิน (221-206 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ในเอกสารจีนโบราณ ลุนเหิน (《论衡》 Huang Hui, 1990, pp. 46-48) ได้กล่าวว่า “ชีวิตความเป็นอยู่ของประเทศชาติขึ้นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของดวงดาวบนท้องฟ้า และอีกอย่างหนึ่ง ดวงดาวบนท้องฟ้าได้เปรียบเสมือนชีวิตของคนทั่วไป ท้องฟ้ามีพลังทำให้ดวงดาวเกิด ความเปลี่ยนแปลง ความเป็นอยู่ของผู้คนขึ้นอยู่กับธรรมชาติ จะรวยหรือจะจน จะทุกข์หรือจะสุข ดวงดาวได้กำหนดไว้อยู่แล้ว”(国命系于众星，列宿吉凶，国有福祸；众星推移，人有盛衰。……至于富贵所稟，犹性所稟之气，得众星之精。……天有百官，有众星，天施气而众星布精，天所施气，众星之气在其中矣。人禀气而生，含气而长，得贵则贵，得贱则贱。贵或秩有高下，富或货有多少，皆星位尊卑之大小所授也) แม้ว่าในเอกสารฉบับนี้ จะไม่ได้กล่าวถึง คำว่า ปีชง แต่เห็นได้ชัดว่า ในสมัยนั้น ผู้คนเชื่อว่าดวงดาวกับชีวิตของมนุษย์ มีความสัมพันธ์กัน ตำแหน่งของดวงดาวขึ้นอยู่กับวันเดือนปีเกิดของคนคนนั้น ดวงดาวได้กำหนดชะตาชีวิตของคน ส่วนไท่ส่วย อยู่ในความเชื่อเรื่องปีชงเกิดขึ้นในสมัยเดียวกัน โบราณวัตถุชิ้นหนึ่งของยุคเหลียวตี้ (476-221 ปี ก่อนคริสต์ศักราช) ถูกขุดค้นขึ้นมาในปี ค.ศ. 1960 ที่มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีนมีอักษรจีนว่า “ปีน ปี ไท่ส่วย (兵避太岁)” (ภาพที่ 1) หมายถึง เวลาจัดตำแหน่งรบต้องเลี่ยงทิศทางที่มีไท่ส่วย แสดงให้เห็นว่า ตอนนั้นคนทั่วไปมีความเชื่อว่า หากทำอะไรต้องเลี่ยงไท่ส่วย และแสดงด้วยว่า ในสมัยนั้นความเชื่อสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปีชง เช่น นักษัตร ไท่ส่วย ดวงดาว เป็นต้น ได้เจริญรุ่งเรืองอยู่แล้ว

ภาพที่ 1 โบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์จังหวัดจิ่งเหมิน มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน

ในช่วงเวลาของราชวงศ์สุยกับราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 581-907) ความเชื่อเรื่องปีชงได้กลายเป็นความเชื่อที่เป็นที่นิยมในชนชั้นสูง เอกสารโบราณจีน อัดซีวประวัติเซียวจี (Zhou Guolin, 2004, p. 2421) กล่าวว่า ตอนจัดงานศพของเขา ข้าราชกรคนหนึ่งชื่อเซียวจี (萧吉) บอกฮ่องเต้สุยเหวิน (ค.ศ. 541-604) ว่า ฮ่องเต้สุยเหวินเข้าร่วมงานศพของราชินีไม่ได้ เพราะดวงดาวของวันนั้นย้ายถึงตำแหน่งที่ชงกับดวงดาวของฮ่องเต้สุยเหวิน ถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี ต้องเลี่ยงเข้าร่วมงานศพ (至尊本命辛酉，今岁斗魁及天冈临卯酉，谨案《阴阳书》，不得临丧)

ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-1279) ความเชื่อเรื่องปีชงกลายเป็นความเชื่อที่สำคัญมากในชนชั้นสูง ฮ่องเต้ทุกองค์ต้องสร้างศาลเจ้าเพื่อถวายให้ส่วยของพระองค์เอง ในเอกสารจีนโบราณเรื่องจริงในราชวงศ์ซ่ง 《宋朝事实》 Li You, 1935, p. 117) บันทึกว่า ฮ่องเต้ซ่งไท่จงสร้างศาลเจ้าที่ได้ภูเขาของหนาน ตั้งชื่อว่า ศาลเจ้าไต้ผิง เพื่อถวายองค์เทพให้ส่วยของตนเอง เทศกาลที่สำคัญในลัทธิเต๋าและวันเกิดของฮ่องเต้ทุกปี ต้องสั่งให้ข้าราชกรคนหนึ่งไปเช่นไหว้องค์เทพให้ส่วยที่ศาลเจ้าไต้ผิง (一如真君豫言之制。命常参官一人监宫，择道士焚修，每岁三元及诞节、皇帝本命日，并遣中使致醮。祀神之夕上望拜焉)

นับจากราชวงศ์ฉิน (221-206 ปีก่อนคริสต์ศักราช) จนถึงปัจจุบันนี้เป็นระยะเวลาสองพันกว่าปี สังเกตได้ว่า ความเชื่อเรื่องปีชงในวิถีชีวิตของคนจีน ชาวจีนมีวิธีการปฏิบัติหลายอย่างเพื่อแก้ปีชง ซึ่งได้ปรากฏในความเชื่อการมีบุตร การชงกับเทพเจ้าไท่ส่วย การปลูกบ้านและการย้ายบ้าน การแต่งงาน และ ความตาย ในความเชื่อการมีบุตร ชาวจีนมีความเชื่อว่า นักฆัตรีของบุตรต้องไม่ชงกับนักฆัตรีของพ่อแม่ และการมีบุตรในปีที่ดี(เช่น ปีมังกร ปีหมู) จะทำให้ลูกมีชีวิตที่สมบูรณ์ ทำอะไรได้ประสบความสำเร็จ และ เลี่ยงการมีบุตรในปีแพะ บุตรเกิดปีแพะจะเป็นปฏิปักษ์กันชงกับพ่อแม่ วิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงคือ ให้หมอดูช่วยตั้งชื่อหรือเปลี่ยนชื่อลูก หรือซื้อเครื่องประดับที่ทำเป็นรูปนักฆัตรีของลูกให้ติดกับตัวลูก ปกติเป็นเครื่องประดับทำด้วยทองหรือหยก ในความเชื่อการชงกับเทพเจ้าไท่ส่วย ชาวจีนมีความเชื่อว่าเป็นปีที่ปฏิปักษ์ต่อกันกับองค์เทพไท่ส่วย ส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาตกต่ำในทุกด้าน วิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงคือ ไหว้องค์เทพไท่ส่วยในช่วงตรุษจีน และผูกเข็มขัดสีแดง หรือใส่เสื้อสีแดงทั้งปี (เสื้อสีแดงนั้นต้องเป็นคนอื่นส่งให้ ชื่อเองไม่ได้) และใส่ทองหรือหยก หรือใส่เครื่องประดับที่มีรูปองค์ไท่ส่วย ต้องรักษาให้สะอาดด้วย ในความเชื่อการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน ชาวจีนมีความเชื่อ ว่าทุกที่มีไท่ส่วยคุ้มครองอยู่ การปลูกบ้านต้องเลี่ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ไท่ส่วย และ หมู มังกร ไก่ ม้าใน 12 นักฆัตรี เป็นนักฆัตรีพิเศษที่ชงกับตนเอง ดังนั้นผู้ที่มีนักฆัตรีดังกล่าวห้ามย้ายบ้านในปีชง ผู้ที่มีนักฆัตรีอื่นย้ายได้โดยไม่ต้องเป็นห่วง วิธีการปฏิบัติคือ ให้หมอดูมาช่วยดูที่อยู่ให้ส่วย หรือ ปรับแก้ฮวงจุ้ยในบ้าน หรือ การย้ายบ้านเลือกวันเดือนปีที่ไม่ชงกับดวงชะตาเจ้าของบ้าน ในความเชื่อการแต่งงานมีความเชื่อ ว่า คู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักฆัตรีด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และ ผู้ชายเลืงหาผู้หญิงที่มีนักฆัตรีเป็นแพะกับเสือ ถือว่าผู้หญิงที่มีนักฆัตรีเป็นแพะกับเสือชงกับดวงชะตาพ่อแม่และสามี และการเลือกวันแต่งงาน โดยอ้างอิงวันเดือนปีเกิดเจ้าบ่าวเจ้าสาว และ ปีชงแต่งงานไม่ได้ วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ชงคือเชิญหมอดูเลือกวันแต่งงานให้ไม่ชงกับดวงชะตาทั้งคู่ หรือ แก้ฮวงจุ้ยในบ้าน หรือ คบเพื่อนที่มีนักฆัตรีหนุนเนื่องกับฝ่ายชายและฝ่ายหญิง หรือ คลอดลูกที่มีนักฆัตรีหนุนเนื่องกับฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ในความเชื่อเกี่ยวกับความตาย ชาวจีนมีความเชื่อ ว่า ผู้ที่มีนักฆัตรีชงกับผู้เสียชีวิตไม่ควรเข้าร่วมงานศพหรือห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต และ หลุมฝังศพเลี้ยงทิศที่มีให้ส่วยอยู่ วิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงคือ ในงานศพตั้งป้ายบอกว่าผู้ที่มีนักฆัตรีอะไรบ้างห้ามเข้าร่วมงานศพ และ ถ้าเป็นผู้ที่ต้องเข้าร่วมงานศพ ห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต และ นำทองหรือหยกติดกับตัวเสมอ ห้ามมองศพ และ เชิญหมอดูดูฮวงจุ้ยหลุมฝังศพ ไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ไท่ส่วย ไม่ชงกับอย่างอื่น

ชาวจีนเป็นชนชาติหนึ่งที่มีความเชื่ออย่างเหนียวแน่นและปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นนิสัยประจำตัว บลูมฟิลด์, ฟรีนา (2533, หน้า 11) สรุปว่า ไม่ว่าชาวจีนจะอพยพไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ที่ใดก็ตาม พวกเขาจะนำอุปนิสัยประเพณีของตนไปด้วย โดยที่พยายามจะรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนมากบ้างน้อยบ้างตามสภาพ ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ในประเทศจีนหรือในฐานะของชาวต่างชาติ วิธีดำเนินชีวิตและความเชื่อต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย (2554, หน้า 1531) ได้เสนอว่า ความเชื่อของชาวจีนนั้นมียุ่อยู่มากมายซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันชาวจีนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาติดต่อกับชายในประเทศไทยเป็นเวลานานตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 14 และเมื่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในอยุธยาและสมรสกับหญิงไทยแล้ว ชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยค่อย ๆ กลายเป็นคนไทยไปในที่สุด ปัจจุบันจึงมักมีแต่คนไทยเชื้อสายจีนมากกว่าคนจีนที่ยังรักษาสถานภาพคนต่างด้าวไว้

ชาวจีนที่เข้ามาพำนักอยู่ในภาคกลางประกอบด้วยชาวจีนจาก 5 กลุ่มภาษาพูดคือแต้จิ๋ว กวางตุ้ง ฮกเกี้ยน ไหหลำและแคะ ทั้งห้ากลุ่มนี้มีถิ่นฐานเดิมอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน โดยกลุ่มแต้จิ๋วมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของมณฑลกวางตุ้ง กลุ่มกวางตุ้งมาจากตอนกลางของมณฑลกวางตุ้ง กลุ่มฮกเกี้ยนมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในตอนใต้ของมณฑลฟูเจี้ยน กลุ่มไหหลำมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะไหหลำ และกลุ่มแคะมาจากตอนเหนือของมณฑลกวางตุ้ง ชาวจีนจะเดินทางมายังประเทศไทยทางเรือ โดยผ่านมาทางทะเลจีนใต้ แล่นเข้าอ่าวไทย และล่องเข้ามาในลำน้ำเจ้าพระยา ในระยะแรกจะเดินทางโดยเรือสำเภาคต่อมาเมื่อมีเรือกลไฟในคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงได้เปลี่ยนมาเดินทางโดยเรือกลไฟ” จึงสรุปได้ว่าชาวจีนที่เข้ามาในไทย ได้นำอุปนิสัยประเพณีของตนมาด้วย และได้สืบทอดเป็นอย่างดี

จังหวัดชลบุรีเป็นพื้นที่ที่มีคนจีนและคนเชื้อสายจีน (ลูกหลานจีน) เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมาก การที่ชลบุรีมีคนจีน และคนเชื้อสายจีนเข้ามาพำนักอาศัยและประกอบสัมมาชีพเป็นจำนวนมาก อาจจะเนื่องมาจากชลบุรีเคยเป็นเมืองท่า และที่จอดพักเรือสินค้าจากต่างประเทศมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา พื้นที่นี้จึงเป็นที่รู้จัก และสนใจของคนจีนซึ่งเดินทางมาทางเรือหรือประกอบอาชีพเกี่ยวกับเรือสินค้า ประกอบกับที่ตั้งภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ความอุดมสมบูรณ์ และบรรยากาศทางสังคมและการเมืองเหมาะสม ไม่มีอุปสรรคที่จะพำนักอาศัย ประกอบสัมมาชีพ คนจีนเข้ามาพำนักอาศัยรุ่นแรก ๆ อาจจะประกอบอาชีพเป็นลูกจ้าง รับจ้าง (บริการ) หรือค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ กับคนที่มากับเรือสินค้า ทำประมง เพาะปลูก รับจ้างขับเรือบรรทุกสินค้าระหว่างเมืองชายทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และระหว่างเมืองในภูมิภาค กับกรุงเทพฯ และปริมณฑล ต่อมาจึงมีการทำอุตสาหกรรมการเกษตรทำน้ำตาลทราย โรงสีข้าว ทำแป้งมัน ต้มกลั่นสุรา

ตั้งร้านค้าขาย ฯลฯ (การดี มหาจันทร์ และนันท์ชญา มหาจันทร์, 2553, หน้า 20)

ชาวจีนที่อาศัยอยู่ในชลบุรีนั้น คงมีความเชื่อเทพที่ช่วยและพิชงอยู่บ้าง มีแต่บางส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมไทย แม้ว่าความเชื่อบางอย่างเริ่มค่อย ๆ สูญหายไปก็ตาม

ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนจะแบ่งเป็นปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้รวมถึงปัจจัยด้านการผสมผสานทางชาติพันธุ์ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของจีน ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านศาสนา และ ปัจจัยด้านการพัฒนาการทางการแพทย์

ปัจจัยด้านชาติพันธุ์ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันไป การพัฒนาความเป็นอยู่มาจนถึงปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงสร้างของแต่ละชาติพันธุ์ ในบางชาติพันธุ์สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปได้มาก บางชาติต้องใช้เวลาในการปรับตัวซึ่งการปรับตัวในแต่ละกรณีขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของชุมชนที่จะยอมรับวัฒนธรรมใหม่หรือไม่ อย่างคนจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ไทย ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมของไทย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อและพิธีกรรม เช่น คนจีนเชื่อว่าคนปีชงต้องผูกเข็มขัดสีแดงทั้งปีเพื่อเลี่ยงสิ่งร้าย ๆ เข้ามาในชีวิต แต่คนไทยไม่มีความเชื่อแบบนี้ ดังนั้นปัจจุบันนี้ความเชื่อนี้สลายไปแล้ว เป็นต้น

ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เมื่อถึงปีใหม่ ศาลเจ้าส่วนใหญ่จะลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือเว็บไซต์ว่าปีนี้มีนักษัตรอะไรบ้างเป็นปีชง ควรเข้าร่วมพิธีกรรมอะไรบ้างเพื่อแก้ปีชง เพื่อคุ้มครองคนทั่วไปมาแก้ปีชง ศาลเจ้าบางแห่งจะจัดพิธีกรรมแก้ปีชงด้วยความเชื่อเรื่องปีชงและพิธีกรรมต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคมไทย ดังนั้นชาวไทยแท้ที่เข้าร่วมพิธีแก้ปีชงเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ความเชื่อเรื่องปีชงและพิธีแก้ปีชงได้แพร่กระจายในสังคมไทย โดยไม่ได้สูญสลายไป

ในด้านการศึกษา การแพทย์ การสืบทอดวัฒนธรรมของจีนได้ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อและพิธีกรรมของเรื่องปีชง เช่น คนจีนเชื่อว่า คนที่มีนักษัตรเป็นไก่กับหมาไม่ควรแต่งงานกัน เนื่องจากมีสำนวนภาษาจีนว่า แม้แต่ไก่และหมายังเดือดร้อน (鸡犬不宁) อุปมา หมายถึง เกิดความวุ่นวายไปทั่ว แต่เมื่อคนจีนมาอยู่ที่ไทยนานขึ้น คนรุ่นต่อไปอาจพูดภาษาจีนไม่ได้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อนี้ อีกด้านหนึ่งคือ พัฒนาการทางการแพทย์ ในปัจจุบันนี้ พัฒนาการทางการแพทย์ทำให้คนทั่วไปได้รับการรักษาจากหมอในโรงพยาบาล จึงทำให้ความเชื่อบางอย่างเริ่มสลายไป เป็นต้น

ปัจจัยด้านศาสนา คือ การผสมผสานกันความเชื่อในศาสนาเต๋ากับพระพุทธศาสนา

เถรวาท ศาสนาเต๋าเป็นศาสนาประเภทหนึ่งที่สำคัญของชาวจีน ชาวจีนที่อพยพเข้ามายังไทยคงได้นำความเชื่อศาสนาเต๋ามาด้วยกัน อย่างความเชื่อเรื่ององค์เทพเจ้าไท้ส่วยได้มาจากศาสนาเต๋า เมื่อเข้ามาได้รับอิทธิพลของความเชื่อคนไทย (พระพุทธศาสนาเถรวาท) จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อและพิธีกรรม เช่น ในความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนนั้น เมื่อก่อนคนจีนถือว่าต้องเอาเครื่องประดับที่ทำเป็นรูปนักษัตรของตนเองมาติดตัว ถือว่าเป็นสิ่งสิริมงคลจะช่วยเลี่ยงสิ่งร้าย ๆ เข้ามาในชีวิต แต่ปัจจุบันนี้ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ไปแก้ปีชงส่วนใหญ่มีแค่พระเครื่อง เพราะได้รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเถรวาทของไทย เป็นต้น

ความเชื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คนมาเป็นเวลานานแล้ว บางครั้งคนเราหรือเผชิญกับความยากลำบากหรือปัญหาในชีวิตและไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเองได้ ดังนั้น การพึ่งพาสังคคีสิทธิ์ที่ตนเชื่อ อาจทำให้เขาสบายใจ และมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น

สรุปแล้ว จากการศึกษาได้พบว่า คำว่า ปีชง ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “ปีเกิด” เท่านั้น แต่อันที่จริงแล้วความเชื่อเรื่องปีชงยังได้รวมถึงเวลาชง วันชง เดือนชง นักษัตรชง และชงกับเทพเจ้าไท้ส่วย ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีระบบที่ซับซ้อนและทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อจีนโบราณต่าง ๆ แต่ยังไม่มีการวิจัยที่ได้รวบรวมข้อมูลด้านนี้ให้รอบคอบ นอกจากนี้ยังได้พบว่า ความเชื่อมีความสำคัญต่อกลุ่มชนต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดหรือภาษาใดล้วนแต่มีความเชื่อที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนเองทั้งสิ้น และจากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและเกิดความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความเชื่อเรื่อง “ปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี” ซึ่งเป็นการรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อันจะทำให้เข้าใจและเห็นคุณค่าของความเชื่อที่มีการยึดถือปฏิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้สมาชิกทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เกิดความเข้าใจในพื้นฐานของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และสามารถนำเอาผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน
2. สภาพปัจจุบันของความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการแก้ปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีน

ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนและบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
2. เชื่อมความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้ชาวไทยแท้กับชาวไทยเชื้อสายจีนได้เข้าใจกันมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดพิธีกรรมความเชื่อเรื่องปีชง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
เขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของปีชง
 - 2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีน
 - 2.2.1 ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการมีบุตร
 - 2.2.2 ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าไ้ที่ช่วย
 - 2.2.3 ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน
 - 2.2.4 ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการแต่งงาน
 - 2.2.5 ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับความตาย
 - 2.3 พิธีกรรมเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องปีชง
 - 2.4 ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีชง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติ

ปีชง หมายถึง ปีที่ผู้คนจะเผชิญกับพลังบางอย่างที่เป็นปฏิปักษ์ต่อดวงชะตา กระทำให้เกณฑ์ดวงชะตาคต่ำในทุกด้าน เป็นความเชื่อโบราณของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน
ชาวไทยเชื้อสายจีน หมายถึง ชาวไทยที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีนและมีภูมิลำเนา

อยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร (Documentary research) ที่เกี่ยวข้องและข้อมูลภาคสนาม ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร

1.1.1 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยบูรพา บางแสน จังหวัดชลบุรี

1.1.2 หอสมุดประชาชน นครพนม หิมิง มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐ

ประชาชนจีน

1.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม

เขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

1.3 ผู้บอกข้อมูล ผู้วิจัยได้คัดเลือกชาวไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีเป็นผู้บอกข้อมูล ได้กำหนดเกณฑ์ผู้บอกข้อมูล ดังนี้

1.3.1 เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนและตั้งถิ่นฐานในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เคยหรือกำลังเข้าร่วมพิธีกรรมแก้ปีชง มีความเชื่อเรื่องปีชงจำนวน 8 คน

1.3.2 เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนและตั้งถิ่นฐานในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปีชงมากกว่าคนทั่วไป เช่น ผู้ปฏิบัติพิธีแก้ปีชง จำนวน 8 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. การกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

7. สรุปผลการวิจัย

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง โดยได้ศึกษากับผู้ให้ข้อมูลหลักที่ยินดีเปิดเผยชื่อจริง เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีภูมิลำเนาและยังคงอาศัยอยู่ในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี เคยหรือกำลังเข้าร่วมพิธีแก้ปีชง มีความเชื่อเรื่องปีชง และ เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนและตั้งถิ่นฐานในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปีชงมากกว่าคนทั่วไป เช่น ผู้ปฏิบัติพิธีแก้ปีชงการกำหนดพื้นที่ที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้เลือกตลาดหนองมน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่ศึกษา เพราะเป็นแหล่งพื้นที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก กำหนดพื้นที่ในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สมาคมพุทธสว่างผลหนองมน (ศาลเจ้าแม่กวนอิมเชียงต้ว) เป็นศาลเจ้าสถาปนาโดยกรมแบบจีนแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณตลาดหนองมน พอถึงช่วงวันตรุษจีนมีการจัดงานแก้ปีชงพิธีเสริมดวง ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ใหญ่ในเขตเทศบาลแสนสุข มีคนเข้าร่วมพิธีกรรมทุกปีเป็นจำนวนมาก ปกติชาวไทยเชื้อสายจีนที่เขตเทศบาลแสนสุขจะมารวมตัวกันที่ศาลเจ้าแห่งนี้ ถือเป็นสถานที่สำคัญที่ปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อต่างๆของชาวไทยเชื้อสายจีน

2. บริเวณสองฟากถนนสันติเกษม ซึ่งผ่านกลางตลาดหนองมน เป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยเชื้อสายจีนพำนักอาศัยและประกอบอาชีพอยู่ตลอดเส้นของถนนสันติเกษม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากเอกสาร ตำรา
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
4. ผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปปรึกษาและหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงส่วนที่บกพร่องกับผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามแต่ละข้อว่าสามารถวัดได้ครอบคลุมประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จาก 2 ส่วน ดังนี้

1. การจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม การจัดเก็บข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยใช้วิธีศึกษา

ในเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.1 การสังเกตการณ์

ผู้วิจัยลงพื้นที่ตลาดหนองมน เขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนที่จะทำการศึกษา โดยแสดงตัวเป็นนิสิตที่มีความสนใจศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องปีศาจ ของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตลาดหนองมน รวมถึงความเชื่อและขั้นตอนการปฏิบัติของพิธีแก้ปีศาจ และแจ้งความประสงค์ที่จะขอถ่ายภาพขั้นตอนของพิธีแก้ปีศาจ

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) เป็นรายบุคคล มีวัตถุประสงค์คือ ค้นหาแนวคิดและข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามที่ถามเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยผู้วิจัยไม่ชี้นำทั้งทางตรงและทางอ้อมกับผู้ให้ข้อมูล แต่อาจขอข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการรายละเอียด เพื่อเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ให้เข้าสู่ประเด็นที่ต้องการอย่างลึกซึ้งได้ และตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลเป็นการตรวจสอบและสรุปประเด็นตามแนวคำถามเป็นระยะ พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมในการให้ข้อมูลไปพร้อมกันเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

1.3 การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ พุคคุยสัมภาษณ์ จากการแนะนำตัวทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการพูดคุยด้วยอุปกรณ์เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพผลงานการจัดเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อประกอบข้อมูลความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้จากการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าว เป็นผู้ที่มีความสนใจ มีความรู้ มีประสบการณ์ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็น

ที่ยอมรับในด้านความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนที่เทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี

2. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยรวบรวมคั่นคว้าข้อมูลด้านเอกสารเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน พร้อมทั้งเอกสารเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนก่อนที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลในภาคสนาม และในขณะที่ทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ผู้วิจัยได้พยายามศึกษาคั่นคว้าข้อมูลด้านเอกสารเพิ่มเติมในพื้นที่และภายหลังที่ทำการศึกษาภาคสนามเสร็จสิ้นแล้ว

ข้อมูลด้านเอกสารดังกล่าว ได้แก่ ผลงานวิจัย ตำราวิชาการ รายงานการค้นคว้าของผู้ทรงคุณวุฒิ เอกสารข้อมูลทางราชการ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ เอกสารโบราณ พงศาวดาร เป็นต้น การศึกษาคั่นคว้าจากเอกสารเหล่านี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความเป็นมา ความสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งวิเคราะห์ ตีความในประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และเขียนรายละเอียดของข้อมูลทันทีที่ศึกษาข้อมูลเสร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป จนสามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ในเครื่องบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์มาถอดความ โดยการสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา
2. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 รวมทั้งข้อมูลที่ได้จัดบันทึกจากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ตามขอบเขตเนื้อหาที่ต้องการ

3. นำข้อมูลภาพที่ถ่ายไว้ และเก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบเนื้อหา และความชัดเจนของภาพเพื่อที่จะใช้เป็นภาพประกอบในงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัยสังเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล
2. นำเสนอผลการวิจัยเป็นรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์
3. ข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้รวบรวม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับความเชื่อ
2. เอกสารที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีน
3. เอกสารที่เกี่ยวกับเรื่องปีศาจ
4. เอกสารที่เกี่ยวกับบริบทชุมชนที่ศึกษา (ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวกับความเชื่อ

ในหนังสือ ประเพณีพิธีกรรมท้องถิ่นไทย (อุดม เขยกิจวงศ์, 2545, หน้า 187) ได้ให้ความหมายของความเชื่อไว้ว่า ความเชื่อเป็นความรู้สึกเชื่อมั่นศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จะบันดาลให้เกิดสุขหรือทุกข์ได้ หากกระทำหรือปฏิบัติต่อความเชื่อในทางที่ถูกที่ควร ความสุขก็จะเกิดตามมาในทางตรงกันข้าม หากกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือละเลย ความทุกข์ร้อนอาจจะเกิดขึ้นได้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และนิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ (2533, หน้า 120) ได้อธิบายถึงความเชื่อว่าความเชื่อ หมายถึง การที่บุคคลคิดหรือยอมรับบุคคล สิ่งของหรือปรากฏการณ์บางอย่างว่าเป็นความจริงหรือมีอยู่จริง ซึ่งการคิดหรือยอมรับดังกล่าวอาจไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็ได้ ความเชื่ออาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น เกิดจากการพบเห็นด้วยตนเอง จากคำบอกเล่า จากการนึกคิดขึ้นมาเอง ความเคยชิน การปลูกฝังหรืออาจเกิดจากการพิสูจน์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ก็ได้

ชลอ บุญช่วย (2532, หน้า 17) ได้ให้ความเชื่อไว้ว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับที่แสดงถึงความจงรักภักดี ความศรัทธา และการยอมรับในอำนาจเร้นลับอื่น ๆ

ธวัช ปุณโณทก (2538, หน้า 350) ได้ให้ความหมายของความเชื่อ หมายถึง การยอมรับอันเกิดอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือร้ายต่อมนุษย์หรือสังคมแม้ว่าพลังอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่มนุษย์ในสังคมหนึ่งยอมรับและให้ความเคารพยำเกรง

มณี พยอมยงค์ (2530, หน้า 66) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า ความเชื่อเกิดจากความไม่รู้เป็นสำคัญ เช่น เมื่อพบเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติเกิดขึ้น จึงคิดว่าจะต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่เบื้องหลังบังคับให้เป็นอย่างนั้น จึงพากันสร้างผี วิญญาณ เทพารักษ์ และมีการเช่นสรวง เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นพอใจและเมตตากรุณาไม่ทำร้ายและบันดาลสุขมาให้

นันทา ขุนภักดี (2533, หน้า 5) ได้ศึกษาความเชื่อของคนไทยในอดีตและกล่าวสรุปไว้ว่า ความเชื่อ หมายถึง สภาพที่บุคคลให้ความมั่นใจ เห็นคล้อยตามและพร้อมที่จะปฏิบัติตามสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วนำไปถ่ายทอดให้บุคคลอื่นได้ทราบ เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นใจเห็นคล้อยตาม และปฏิบัติตามด้วย โดยไม่คำนึงว่า ความเชื่อนั้น ๆ จะมีเหตุผลที่สามารถพิสูจน์ได้หรือไม่ก็ตาม และชี้ให้เห็นว่าความเชื่อของคนมีมูลเหตุมาจากความไม่รู้ เพราะความไม่รู้ทำให้เกิดความกลัว เมื่อมีความกลัวแล้วจึงคิดสร้างความเชื่อขึ้นมาเพื่อให้เป็นที่พึ่งทางใจ

ภิญโญ จิตต์ธรรม (2518, หน้า 54-72) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า หลายพันปีมาแล้ว เมื่อมีมนุษย์เกิดขึ้น มนุษย์ค่อย ๆ เรียนรู้สิ่งแวดล้อมอย่างช้า ๆ เพื่อทำความเข้าใจ เพราะโลกหรือธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับตัวเขามิผลกับตัวเขา จากความไม่รู้หรือความกลัวที่เกิดขึ้น บางอย่างทำให้เขาเกิดความทุกข์ยาก บางสิ่งก็ทำให้เขาตกใจ มนุษย์จึงเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากอำนาจลึกลับทั้งสิ่งดีและสิ่งเลวร้ายเป็นผู้บันดาล และสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมนุษย์ก็อาจควบคุมได้ถ้าได้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

มนุษย์เราทั้งหมด เมื่อมีภัยคุกคาม หรือมีความยุ่ง ความอลเวงเกิดขึ้น ก็มักยึดถือสิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งลึกลับต่าง ๆ หรือแม้ภูเขาดันไม้ ฯลฯ เป็นที่พึ่ง คือ หันมาทางความเชื่อ แม้บางทีความเชื่ออาจจะหายไปจากจิตใจแล้ว แต่มนุษย์ก็ยังคงกลัวและยังมีสิ่งที่มนุษย์ยังไม่รู้อีกมากสิ่งนั้นคือสิ่งเหนือธรรมชาติ

จากการที่มนุษย์มีความกลัวและความเชื่อเป็นพื้นฐานอยู่ ผู้ใหญ่ก็ใช้พื้นฐานนี้ประกอบด้วย อุบายให้เยาวชนปฏิบัติ เพื่อนำเยาวชนไปในทางที่ถูกที่ดี เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ตนเอง และครอบครัวจนเกิดเป็นระเบียบของสังคมขึ้น

ความเชื่อ อาจแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

1. ความเชื่อที่มงายไร้เหตุผล คือยังไม่ทราบเจตนา
2. ความเชื่อที่มีเจตนาแฝงอยู่ เพื่ออบรมสั่งสอนให้คนประพฤติดีอยู่ร่วมกับสังคม

อย่างถูกต้อง และเกิดสุขแก่ตนเอง

เรื่องความเชื่อ เสวลักษ์ณ์ อนันตศาสนต์ (2532) แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ความเชื่อทั่ว ๆ ไปหรือความเชื่อธรรมดา เช่น เชื่อว่ามีนรก สวรรค์ เทวดา เชื่อว่าฟ้าแดงจะถูกกู่ ฟ้ารุ่งจะถูกปลา เรื่องฝัน ฯลฯ

2. ความเชื่อที่แฝงไว้ด้วยความกลัวหรือความเชื่อทางไสยศาสตร์

ความเชื่อทั้ง 2 ประเภท หรือ 2 แบบข้างต้น อาจแบ่งเป็นพวก ๆ ได้ 12 กลุ่ม เป็นอย่างน้อย คือ

1. ความเชื่อ เกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ
2. ความเชื่อ เกี่ยวกับขากกลางบ้าน
3. ความเชื่อ โขกลาง
4. ความเชื่อ เกี่ยวกับ ฤกษ์ ยาม นิमित ผืน
5. ความเชื่อ ทางไสยศาสตร์
6. ความเชื่อเกี่ยวกับเกี่ยวกับลักษณะของคนและสัตว์
7. ความเชื่ออันเนื่องมาแต่ศาสนา
8. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ
9. ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี
10. ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเคล็ดและการแก้เคล็ด
11. ความเชื่อ เกี่ยวกับ นรก สวรรค์ ชาติ ภพ
12. ความเชื่อเกี่ยวกับเลขดี เลขร้าย วันดี วันร้าย

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือข้อเสนออย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการยึดมั่นในจิตสำนึกของมนุษย์ต่อพลังอำนาจเหนือธรรมชาติที่เป็นผลดีหรือผลร้ายต่อมนุษย์ ซึ่งอาจมีหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้หรืออาจไม่มีหลักฐานที่จะพิสูจน์สิ่งนั้นให้เห็นจริงได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยเชื้อสายจีน

การตั้งถิ่นฐานของคนจีนในประเทศไทย

ชาวจีนมีการเลือกตั้งถิ่นฐานพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานมาแล้ว ดังที่วี ธีระวงศ์เสรี (2517, หน้า 7-12) ได้กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของชาวจีนในประเทศไทย สรุปได้ว่า ในสมัยสุโขทัยจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ชาวจีนได้เดินทางมาประเทศไทย เพื่อการค้าต่อค้าขายเป็นสำคัญ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จำนวนชาวจีนที่เดินทางเข้ามาได้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประเทศไทยเริ่มมีการพัฒนาประเทศ ให้เป็นแบบตะวันตก จึงมีความต้องการแรงงานคนจีนมากขึ้น

สกินเนอร์, วิลเลียม. จี. (2548) ศาสตราจารย์ด้านมานุษยวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยไว้ในหนังสือ Chinese

society in Thailand: Analytical history leadership and power in Chinese community of Thailand
 ว่า ประเทศจีนกับประเทศไทย มีการติดต่อค้าขายกันมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี
 แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่า มีชาวจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยสมัยนั้น จนกระทั่ง
 ถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสมัยที่มีการติดต่อค้าขายกับประเทศจีนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะ
 ได้รับความอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์และขุนนางไทย ซึ่งมีความนิยมสินค้าจากประเทศจีน
 ในสมัยดังกล่าว พ่อค้าจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ทั้งทางภาคใต้ ภาคกลางแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา
 ลุ่มแม่น้ำท่าจีน และหัวเมืองชายทะเล ต่อมาในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ทรงตั้ง
 กรมพระคลังสินค้าขึ้น เพื่อเป็นหน่วยกลางในการติดต่อค้าขายและจัดเรือสำเภาหลวงไปค้าขาย
 กับประเทศแถบตะวันออก ในการนี้ทางการไทยได้จ้างชาวจีนเป็นพนักงานในกรมพระคลังสินค้า
 ของไทยเป็นจำนวนมาก

จศักดิ์ บุรุษพัฒน์ (2517, หน้า 14-16) ได้รวบรวมข้อมูล ชาวจีนในประเทศไทยว่า
 ชาวจีนได้อพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์แทบทุกประเทศ มากบ้าง
 น้อยบ้างสุดแท้แต่ว่าชาวจีนจะนิยมอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในประเทศใดมากกว่ากัน ประเทศใด
 ก็เช่นเดียวกัน ได้กลายเป็นแหล่งที่ชาวจีนพากันอพยพเข้ามาตั้งรกรากอาศัยอยู่ตั้งแต่สมัยโบราณ
 ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับคนไทยมีนิสัยโอบอ้อมอารี
 ไม่รังเกียจคนต่างชาติต่างภาษา ไม่เบียดเบียนหรือจำกัดสิทธิผู้ที่นับถือศาสนาอื่นแต่ประการใด
 จึงทำให้ชาวจีนพากันหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยไม่ขาดระยะ และเนื่องจากชาวจีนส่วนใหญ่ขยัน
 ขันแข็ง และยึดอาชีพในทางการค้า จึงเป็นเหตุให้ชาวจีนเข้ามามีอิทธิพลต่อกลไกทางเศรษฐกิจ
 ของประเทศเป็นอย่างมาก

ชาวจีนที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทย เป็นพวกที่มาจากบริเวณฝั่งตะวันตกเฉียง
 ใต้ของประเทศจีน คือ บริเวณมณฑลฟูเจี้ยน มณฑลกวางตุ้งและเกาะไหหลำบริเวณตอนใต้ของ
 ประเทศจีนส่วนใหญ่เป็นภูเขามิที่ราบทำการเพราะปลูกได้เพียงเล็กน้อย คือ ราวร้อยละ 7 ของพื้นที่
 ทั้งหมดในบริเวณนี้และมีภูเขาคั่นอยู่ ทำให้การไปมาติดต่อภายในประเทศไม่สะดวก ชาวจีนใน
 บริเวณนี้จึงอพยพออกไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในต่างประเทศ โดยทิ้งครอบครัวไว้ใน
 ประเทศจีน ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวที่อพยพไปทำมาหากินในต่างประเทศ ส่งเงินทองที่หาได้
 ไปจุนเจือครอบครัวของตนในประเทศจีนอยู่เสมอ ชุมชนชาวจีนในต่างประเทศจึงเกิดขึ้นควบคู่กัน
 ไปด้วยชุมชนชาวจีนในประเทศจีน ซึ่งเป็นครอบครัวของชาวจีนที่อพยพออกไปทำมาหากินใน
 ต่างประเทศ ลักษณะที่แตกต่างกันคือ ชุมชนชาวจีนในบริเวณฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ
 จีนนั้น ส่วนใหญ่เป็นเทศหญิงและเลี้ยงตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยรายได้จากรูรกิจของบรรดาหัวหน้า
 ครอบครัวที่ไปตั้งชุมชนชาวจีนขึ้นในต่างประเทศ

การเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยของคนจีนนั้น ส.ศุคนธาภิรมย์ (2536, หน้า 83) ได้กล่าวไว้ว่า คนจีนได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยในหลายทางด้วยกัน แต่ส่วนมากมักอพยพเข้ามาทางเมือง ริมทะเลของประเทศไทย ตั้งแต่ทางฝั่งตะวันออกของอ่าวสยามเรื่อยมาจนถึงฝั่งตะวันตก ด้วยเหตุนี้ตามหัวเมืองชายทะเลของไทยจึงมักมีคนจีนไม่มากนักน้อยอาศัยรวมกลุ่มกันอยู่เป็นแห่ง ๆ ไป นับตั้งแต่จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี ระยอง เรื่อยมาจนกระทั่งสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ชุมพร สุราษฎร์ธานี สงขลา เป็นต้น

การตั้งถิ่นฐานในจังหวัดชลบุรี

ภารดี มหาขันธ์ และนนท์ชญา มหาขันธ์ (2553, หน้า 47-51) ได้สรุปชาวไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งถิ่นฐานในจังหวัดชลบุรีว่า

ชลบุรีเป็นหนึ่งในห้าจังหวัดที่ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเล ภาคตะวันออก ถ้านับจากด้านนอกสุดอันเป็นประตูเข้าสู่อ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ยาวประมาณ 515 กิโลเมตร มีที่ราบลุ่มบริเวณปากแม่น้ำ ได้แก่ ปากแม่น้ำบางปะกง ปากแม่น้ำระยอง ปากแม่น้ำประแส ปากแม่น้ำจันทบุรี ปากแม่น้ำเวฬุ และปากแม่น้ำตราด ชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นที่ตั้งของชุมชนบนเส้นทางการค้าขายระหว่างสยามกับต่างประเทศมาแต่อดีต เป็นชุมชนเมืองที่เป็นท่าเรือ ที่จอดพักเรือสินค้าจากต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อค้าขายกับประเทศไทย และจากประเทศไทยที่จะไปค้าขายกับต่างประเทศชุมชนเมืองชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก จึงเป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศ ประกอบกับพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล การติดต่อกับต่างประเทศและติดต่อกับศูนย์อำนาจทางการเมืองการปกครองไทย ทำให้สะดวกประชากรเบาบาง จึงเป็นพื้นที่ที่ชาวต่างชาติต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมสนใจเข้ามาตั้งถิ่นฐานประกอบสัมมาชีพกันเป็นจำนวนมาก เช่น ชาวจีน ชาวลาว ชาวญวน (เวียตนาม) ชาวเขมร (กัมพูชา) และอื่น ๆ

... ที่ใดที่เป็นท่าเรือที่จอดพักเรือสินค้า (ในจังหวัดชลบุรี) จะมีชาวจีนตั้งถิ่นฐานประกอบสัมมาชีพอยู่รายรอบทุกที่ บริเวณชายฝั่งทะเลของจังหวัดชลบุรี นอกจากจะมีชาวจีนตั้งถิ่นฐานประกอบอาชีพค้าขาย และให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการขนถ่ายสินค้า ซ่อมแซมเรือสินค้า ฯลฯ และ ยังประกอบอาชีพประมง ต่อเรือ ที่อยู่ทางตอนในเข้าไปก็ประกอบอาชีพทางการเกษตร เพาะปลูก พืชผัก ฯลฯ

... จำนวนคนจีนในจังหวัดชลบุรีเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและมากยิ่งขึ้นหลังจากประเทศไทยทำสนธิสัญญาชุดเบาว์ริงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเป็นสมัยของการปฏิรูปประเทศตามแบบสมัยใหม่ (แบบตะวันตก) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานประกอบสัมมาชีพอยู่เป็นจำนวนมาก และกระจายอยู่ทุกอำเภอในจังหวัด”

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องปีขง

ความเชื่อเรื่อง ยิน-หยาง (หรือหยินหยาง)

พิน ดอกบัว (2555, หน้า 12) ได้กล่าวว่า ยิน-หยาง เป็นสภาวะธรรมชาติที่มีอยู่คู่กัน เป็นมูลธาตุก่อให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา ยินเป็นพลังงานลบ สงบนิ่ง แสดงออกในรูปต่าง ๆ เช่น ความมืด ความหนาว ความชื้น ความแฉะ ความอ่อนแอ ความอ่อนโยน และเพศหญิง เป็นต้น ส่วนหยางเป็นพลังงานบวก เคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง แสดงออกในรูปต่าง ๆ เช่น ความสว่าง ความร้อน ความอบอุ่น ความแห้ง ความแข็งแรง ความมั่นคง และเพศชาย เป็นต้น ยินกับหยางเป็นสภาวะที่ตรงข้ามกัน แต่ก็ไม่เป็นศัตรูกันต่างสมโยคเข้าหากัน สนับสนุนกัน ก่อให้เกิดสรรพสิ่งขึ้นมาในโลกฝ่ายใดที่มีอัตราส่วนมากกว่าหรือแข็งแรงกว่า ก็จะปรากฏผลออกมาในทางพลังงานนั้น อย่างเช่น ผู้ชายก็มีธาตุหยางในอัตราส่วนมากกว่าธาตุยิน ส่วนผู้หญิง ก็มีธาตุยินมากกว่าธาตุหยาง เหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นในแต่ละอย่างจึงมีทั้งยinandหยางผสมอยู่ด้วยกันในอัตราส่วนที่ต่างกัน และยinandหยางนี้เอง ที่เป็นเหตุให้เกิดมีสิ่งคู่กันในโลก เช่น ดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์ ร้อนกับหนาว สุขกับทุกข์ สมหวังกับผิดหวัง กลางวันและกลางคืน เป็นต้น

ชาวจีนสมัยโบราณเชื่อว่าท้องฟ้าเป็นหยาง และแผ่นดินเป็นยinandอาศัยยinandหยางมาประกอบกันเป็นเหตุให้เกิดสิ่งทั้งหลายขึ้นในโลก เรื่องยinandหยางในทางวิทยาศาสตร์ก็คือ เรื่อง กิริยา (Action) และปฏิกิริยา (Reaction) ซึ่งเป็นของคู่กัน ที่ใดมีกิริยา ที่นั่นก็มีปฏิกิริยา

เจิ้งซื่อเฉิง และหลิวจวินเจิ้ง (2556, หน้า 56) ซึ่งเป็นปรมาจารย์ศาสตร์บริหารจัดการชื่อดังของจีน ได้สรุปเรื่อง ยิน-หยางว่า เล่าขานกันมานานว่า ท่านฝูซี (伏羲氏) เป็นคนชอบใช้สมองตรึกตรองครุ่นคิดเป็นอย่างยิ่งนับตั้งแต่โบราณบรรพกาลมาแล้ว เขาสงสัยว่า ภาพปรากฏการณ์ทั้งปวงในจักรวาล โฉนจึงช่างเป็นระเบียบได้เช่นนี้? เขาทุ่มเทใส่ใจสำรวจสอบภาพปรากฏการณ์ในโลกธรรมชาติ ก็พบว่า มีการแบ่งเป็นกลางวันสว่างแจ่มกับกลางคืนมืดมิด และดูเหมือนว่าระหว่างกลางวันกับกลางคืนนั้น จะสลับที่อยู่อย่างนั้นไปชั่ววันรันดร์กาล น้ำทะเลขึ้นสูง หลังจากนั้นก็ค่อย ๆ ลดน้อยถอยลงสู่ที่เดิม แล้วกลับขึ้นสูงอีกครั้ง และตามมาด้วยน้ำทะเลค่อย ๆ ลดลงอย่างช้า ๆ ต้นไม้ใบหญ้าเจริญเติบโต แล้วเหี่ยวเฉาโรยรา มนุษยชาติถือกำเนิด

และตายเสื่อมสลายไป สรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงล้วนมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่แน่นอน หรือว่ามีพลัง
มหิมามหาศาลอย่างหนึ่งกำลังควบคุมจักรวาลอยู่อย่างนั้นหรือ อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ได้อ
สำรวจสอบ ทดลอง สัมผัสและครุ่นคิดไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบแล้ว ก็ทำให้ท่านผู้ช
จำต้องปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ตนได้ตั้งไว้แต่แรกโดยเร็ว ทั้งนี้ เนื่องจากดวงอาทิตย์ที่ขึ้นและ
ตกทุกวัน ควรจะเป็นดวงเดียวกัน ฤดูกาลทั้งสี่ ได้แก่วสันต์ ฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูใบไม้
ก็คล้ายกับเหตุการณ์เมื่อปีที่แล้ว ได้หวนคืนมาเกิดซ้ำอีก เขาจึงรู้สึกรับรู้ได้ว่า การเคลื่อนไหว
เปลี่ยนแปลงของจักรวาล ไม่ได้เกิดจากพลังงานประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงอย่างเดียวแน่นอน
ดังนั้น เขาจึงได้หักกิ่งไม้กิ่งนั้น แล้ววาดออกมาเป็นเส้นประ (เส้นขาดกลาง) เส้นหนึ่ง ทำเป็น
สัญลักษณ์(- -) อีกอย่างหนึ่ง ผู้คนในสมัยต่อมาได้เรียก (—) ว่าหยาง และเรียก (- -) ว่ายิน

เมื่อผสานยินหยางเข้าด้วยกันแล้ว ก็กล่าวได้ว่าเป็นสื่อแทนพลังงานจลน์อันมหาศาล
มหิมาอย่างหนึ่ง หากมองโดยการจำแนกแบ่งออกมาแล้วก็อาจเป็นตัวแทนพลังงานจลน์ที่มี
เนื้อแท้แตกต่างกันสองประเภท ถ้าพูดโดยใช้ภาษาปัจจุบันแล้ว - - ก็สื่อความหมายแทนวัตถุมวล
สารหรือสสาร — แสดงถึงพลังงาน เนื่องจากสสารและพลังงานนั้น ย่อมแปรเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
ได้ เมื่อเคลื่อนไหวขึ้นมา ก็เป็น — เมื่อนิ่งสงบลงมา ก็คือ - - หากจะกล่าวว่ายินกับหยางเป็นหนึ่งใน
เดียวก็ย่อมได้ ถ้าจะกล่าวว่ายินกับหยางเป็นสอง ก็เชื่อว่าจะเป็นไปไม่ได้ เราเรียกมันว่า เป็นหนึ่งเดียว
ที่มีลักษณะพหู (อิจื่อตัวหยวน) ใช้วิธีคิดแบบรวมผสาน “หนึ่ง” กับ “พหู” เข้าด้วยกัน ไม่ได้มอง
แบบจำแนกแยกออกมา เนื่องจากภายในหนึ่งนั้น ได้รวมความหมายสองเอาไว้ ดังนั้น เมื่อผสาน
รวมแล้วก็คือหนึ่ง เมื่อแบ่งจำแนกแล้วย่อมเป็นสอง (พหู) จินตภาพในลักษณะนี้ ได้ส่งผลสะท้อน
อย่างใหญ่หลวงต่อวิถีคิดของประชาชนชาวจีนโดยทั่วไป”

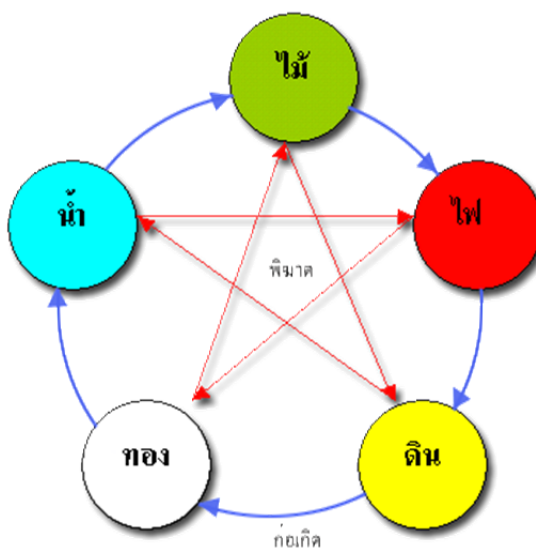
สรุปแล้ว ชาวจีนเชื่อว่า สรรพสิ่งในโลกล้วนเริ่มต้นจากสิ่งที่เป็นยินหยาง ความเชื่อ
ยินหยางเป็นความเชื่อพื้นฐานที่ทำให้เกิดความเชื่อธาตุทั้งห้า ความเชื่อแกนจื่อและความเชื่อ
นักษัตรของจีน และความเชื่อดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อเรื่องปีชง

2. ความเชื่อเรื่อง ธาตุทั้งห้า

บรรพบุรุษชาวจีนแต่โบราณได้เรียนรู้และศึกษาหลักการของธาตุทั้ง 5 บนโลกมนุษย์
จนแตกฉาน และพบว่าธาตุสำคัญทั้ง 5 ธาตุ อันได้แก่ ธาตุไม้ ธาตุไฟ ธาตุดิน ธาตุทอง และธาตุน้ำ
ล้วนแต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต่างก็เป็นตัวก่อให้เกิดให้แก่กัน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถ
ทำลายล้างซึ่งกันและกันได้

ปรมาจารย์ทางด้านฮวงจุ้ยและดวงจีนได้นำหลักการของ 5 ธาตุ ดังกล่าวข้างต้น
มาประยุกต์และแก้ไข ปรับเปลี่ยนสภาพ แวดล้อมของที่อยู่อาศัย ตลอดจนนำมาใช้เสริมสิริมงคล
ให้แก่มวลมนุษย์ เพื่อให้สามารถดำรงค้ำอยู่บนโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุข

เกริกวิษณุ กฤษฎาพงษ์ (2555, หน้า 77) ผู้เชี่ยวชาญด้านโหราศาสตร์จีน ได้สรุปว่า ระบบธาตุต่าง ๆ นั้น แท้จริงแล้วมีพื้นฐานมาจากการจับคู่ ยินหยางหลากหลายรูปแบบจนกลายเป็นธาตุทั้งหมด 5 ธาตุนั่นเอง ดังนั้น ทุกสรรพสิ่งในโลกก็สามารถแบ่งเป็นธาตุทั้ง 5 (ดิน ทอง น้ำ ไม้ ไฟ) ได้ ปฏิกริยาของ 5 ธาตุเกิดขึ้นจากหลักการอ้างอิงของชาวจีนที่เชื่อว่าทุกสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเราในโลกและจักรวาลสามารถแบ่งออกเป็น 5 ธาตุด้วยกัน คือ ธาตุดิน ธาตุทอง ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุไม้ ซึ่งแต่ละธาตุจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น บางธาตุก่อเกิดอีกธาตุ บางธาตุทำลายหรือควบคุมอีกธาตุ หรือบางธาตุถ่ายเทกำลังของอีกธาตุ ซึ่งความสัมพันธ์ทั้งหมดจะก่อเกิดเป็นวงจรขึ้นดังนี้

ภาพที่ 2 วงจรก่อเกิดและถ่ายเท

วงจรก่อเกิดและถ่ายเท ประกอบ

1. ธาตุดินก่อเกิดหรือถ่ายเทกำลังไปสู่ธาตุทอง โดยหลักธรรมชาติทั่วไปแร่ธาตุโลหะจะเกิดการหมักตัวภายในดิน
2. ธาตุทองก่อเกิดหรือถ่ายเทกำลังไปสู่ธาตุน้ำ โดยโลหะนั้นสามารถถูกหลอมละลายเป็นของเหลวได้ นอกจากนี้ เวลาที่อากาศเย็นจัดสิ่งที่เป็นโลหะจะมีไอน้ำมาเกาะอยู่เสมอ ดังนั้นจึงเปรียบเสมือนว่าโลหะก่อเกิดน้ำ
3. ธาตุน้ำก่อเกิดหรือถ่ายเทกำลังไปสู่ธาตุไม้ โดยน้ำเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงต้นไม้ให้เติบโต
4. ธาตุไม้ก่อเกิดหรือถ่ายเทกำลังไปสู่ธาตุไฟ โดยไม้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับไฟเสมอ
5. ธาตุไฟก่อเกิดหรือถ่ายเทกำลังไปสู่ธาตุดิน โดยไฟเผาทุกสรรพสิ่งก็จะกลายเป็น

เก้าถ่าน เป็นผงที่กลับไปสู่ดิน

วงจรการควบคุมหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ประกอบด้วย

1. ธาตุดินควบคุมธาตุน้ำ โดยทั่วไปคนที่ต้องการเก็บกักน้ำก็สามารถสร้างเขื่อนหรือขุดบ่อน้ำเพื่อควบคุมและเก็บกักน้ำให้ได้ปริมาณที่ต้องการ ดังนั้น ธาตุดินจึงเป็นธาตุควบคุมน้ำ แต่หากว่าธาตุดินมากเกินไปก็สามารถพินาศธาตุน้ำได้เปรียบเสมือนบ่อน้ำที่ถูกดินถมจนเต็มไม่หลงเหลือน้ำอยู่

2. ธาตุน้ำควบคุมธาตุไฟ น้ำนั้นเป็นตัวควบคุมกำลังของไฟไม่ให้มากเกินไปได้เหมือนการปรุงอาหารด้วยไฟในกระทะ ซึ่งบางครั้งก็ต้องใช้น้ำใส่ในกระทะเพื่อปรุงอาหารให้รสชาติดี โดยใช้น้ำสัดส่วนที่เหมาะสม หรือธาตุน้ำมีสัดส่วนที่มากก็จะพินาศธาตุไฟก็เปรียบเสมือนน้ำที่มาดับกองไฟ

3. ธาตุไฟควบคุมธาตุทอง โลหะทุกประเภทเมื่อโดนความร้อนจะหลอมละลาย เช่นไฟสามารถหลอมโลหะให้ได้รูปทรงสวยงามขึ้นอยู่กับการใช้ไฟในสัดส่วนที่เหมาะสม หากธาตุไฟมากเกินไปหลอมโลหะต่าง ๆ จนเป็นของเหลว

4. ธาตุทองควบคุมธาตุไม้ ไม้ทุกประเภท ไม่ว่าต้นไม้อ่อนไม้อายุชงไม้แปรรูปดอกไม้ ฯลฯ ถูกโลหะ เช่น เหล็ก ขวาน มีด กรรไกร เครื่องจักร ฯลฯ นั้นตัดเป็นท่อนเสมอ ซึ่งหากโลหะตัดไม้โดยสัดส่วนที่เหมาะสมจะตัดตกแต่งต้นไม้นั้นให้มีความสวยงาม หรือชิ้นงานไม้ที่แปรรูปนั้นได้ขนาดสัดส่วนตามต้องการ แต่ถ้าสัดส่วนมากเกินไปกลายเป็นธาตุทองเป็นปฏิปักษ์ต่อกันกับธาตุไม้เช่นเดียวกับการใช้เหล็กตัดต้นไม้นั้นจนเป็นชิ้นงานที่เสียหายใช้ไม่ได้

5. ธาตุไม้ควบคุมธาตุดิน ไม้สามารถควบคุมดินได้ เช่น การป้องกันดินไม่ให้ทลายบริเวณที่ลาดชัน ก็จะใช้การปลูกหญ้าแฝกคลุมดินหรือไม่ก็ใช้ไยปลาล์มหรือไยมะพร้าวที่สานเป็นผ้าห่มดินป้องกันดินทลายได้ แต่ถ้าหากธาตุไม้มีสัดส่วนที่มากเกินไปกลายเป็นธาตุไม้ทำลายเป็นปฏิปักษ์ต่อกันกับธาตุดิน เสมือนต้นไม้ที่ดูดซึมแร่ธาตุจากดินไปหมดจนดินนั้นเสื่อมสภาพ

ความเป็นจริงแล้ววงจรวัฏจักรต่าง ๆ ที่หมุนเปลี่ยนไปในโลกนั้นเป็นวงจรการก่อเกิดและถ่ายเทของธาตุ ไม่ว่าจะเป็นวงจรการเกิดแก่ เจ็บ ตายของสรรพสิ่งในโลกทุกอย่างล้วนหมุนตามหลักปฏิกิริยา 5 ธาตุ เช่น ธาตุไม้ก่อเกิดธาตุไฟ ธาตุไฟก่อเกิดธาตุดิน ธาตุดินก่อเกิดธาตุทอง ธาตุทองก่อเกิดธาตุน้ำ ธาตุน้ำก่อเกิดธาตุไม้ เป็นต้น

ชาวจีนได้นำนักยศาสตร์จีนมาเชื่อมโยงกับ 5 ธาตุ และปฏิกิริยาของ 5 ธาตุทำให้เกิดความเชื่อ นักยศาสตร์ชงกันและปีชง

3. ความเชื่อเรื่อง กานจื่อ กับ นักยंत्रจีน

เกริกวิษณุ กฤษณาพงษ์ (2550, หน้า 224) ได้สรุปว่า วิธีการบันทึกปีของคนจีนโบราณ อาศัยหลักการจำจากปีครองราชย์ของฮ่องเต้ หรือวิธีกานจื่อ (แผนภูมิจักรราศี) วิธีการคำนวณปีจาก กานจื่อ นั้น เท่าที่พบจากการจดบันทึกของหนังสือประวัติศาสตร์มีมา 841 ปีก่อนคริสต์ศักราช และ ยังคงใช้กันมาจวบจนปัจจุบันนี้ กาน คือ เทียนกาน (จักรราศีสวรรค์) จะมีตัวอักษรรวมกันอยู่สิบตัว ตัวอักษรสิบตัวนี้มี เจี่ย (甲) อี้ (乙) ปิ่ง (丙) ดิง (丁) อู่ (戊) จี้ (己) เกิง (庚) ซิง (辛) เหยิน (壬) และ กุ้ย (癸) “จื่อ” คือ “ตี้จื่อ” (จักรราศีปฐพี) จะมีตัวอักษรรวมกันสิบสองตัว ตัวอักษรรวมกันสิบสองตัวนี้ ได้แก่ จื่อ (子) โฉ่ว (丑) อิ่น (寅) เหม่า (卯) เฉิน (辰) ซื่อ (巳) อู่ (午) เว่ย (未) เซิน (申) โห่ยว (酉) ซุวี (戌) ไห่ (亥) นำจักรราศีสวรรค์ และจักรราศีปฐพีมาเรียงลำดับรวมกันจะสามารถเรียงลำดับได้หกสิบประเภท เช่น เจี่ยจื่อ อี้โฉ่ว ปิ่งอิน... ถ้าเรียงจนครบหกสิบประเภทแล้วให้เริ่มจากต้นแล้วหมุนเวียนใช้อีกครั้ง ทุก ๆ หกสิบปี จะเรียกว่า “หนึ่งเจี่ยจื่อ” หลังจากหกสิบปี ปีที่หกสิบเอ็ดจะเป็นปีซิงซื่อ ปีที่หกสิบสองจะเป็นปีเหยินอู่... ต่อมาในสมัยอันตะวันออก (ค.ศ. 23-220) ผู้คนเริ่มใช้ปีชวด ฉลู ขาล เกาะ มะโรง มะเส็ง มะเมีย มะแม วอก ระกา จอ กุน ร่วมกันสิบสองปีจักรราศีปฐพี รวมกันเรียกว่า “เซิงเซี่ยว” หรือสิบสองนักยंत्र เช่น จื่อชวด โฉ่วฉลู อิ่นขาล เหม่าเถาะ เฉินมะโรง ซื่อมะเส็ง อู่มะเมีย เว่ยมะแม เซินวอก โห่ยวระกา ซิวจื่อ ไห่กุน เมื่อเป็นเช่นนี้ ปีจื่อ คือ ปีชวด ปีโฉ่วก็คือปีฉลู ปีอินคือปีขาล... เป็นต้น ดังนั้นเมื่อทุกคนเกิดมาจึงมีนักยंत्रประจำทุกๆราศี ถ้าเกิดในปีจื่อของจักรราศีปฐพี จะมีชวด เป็นนักยंत्रประจำ ถ้าเกิดในปีโฉ่วจะมีฉลู เป็นนักยंत्रประจำ... นับเช่นนี้เรียงไปเรื่อย ๆ ปัจจุบันนี้ คนจีนยังคงชินกับการใช้ปีนักยंत्रในการคำนวณอายุแต่มักใช้ปีสุริยคติร่วมด้วย ขอทราบเพียงแต่ ว่าอายุประมาณเท่าไรและเกิดในราศีใดเท่านั้นจะสามารถคำนวณอายุและคำนวณปีเกิดออกมาได้”

ส่วน ส.พลายน้อย (2547, หน้า 3) ได้สรุปว่า นักยंत्रถือกำเนิดจากสมัยโบราณจีน คนจีนนับถือปีนักยंत्रมีประวัติยาวนาน คำว่า นักยंत्र หมายถึงชื่อรอบเวลากำหนด 12 ปี เป็น 1 รอบ เรียกว่า 12 นักยंत्र โดยกำหนดให้สัตว์ 12 ชนิด เป็นเครื่องหมายแต่ละปี เริ่มจากปีชวด-หนู ฉลู-วัว ขาล-เสือ เกาะ-กระต่าย มะโรง-งูใหญ่ (ในอารยธรรมจีนเป็นมังกร) มะเส็ง-งูเล็ก มะเมีย-ม้า มะแม-แพะ วอก-ลิง ระกา-ไก่ จอ-สุนัข กุน-หมู”

ประวัติของนักยंत्रเกิดมายาวนานแล้ว ผู้วิจัย Zhang Shan shan (张珊珊) (2007, pp. 3-4) นักวิชาการประจำที่นครปักกิ่ง ประเทศจีน ได้สรุปว่า ในสมัยราชวงศ์เซี่ยซาง (2100-1046 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ระบบลัทธิกาน-จื่อ (干-支 ต้นฟ้า-กิ่งดิน) เริ่มใช้เป็นศักราชแบบ

แผนภูมิสวรรค์ รูปนักขัตตปรากฏในตำนานกระดุกสัตว์ แต่ในยุคสมัยนั้น ระบบลัทธิกาน-จื่อยังไม่ได้เชื่อมโยงกับนักขัตต ในยุคเลียดก๊ก (475-221 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ทฤษฎีอิน-หยาง เป็นยุคที่อารยธรรมจีนเจริญเฟื่องฟู หมอพื้นบ้านได้นำระบบลัทธิ กาน-จื่อ มาเชื่อมโยงกับสัตว์ของ 12 นักขัตตและเชื่อมโยงกับห้าธาตุ (ธาตุโลหะ ไม้ น้ำ ไฟ ดิน) ได้แก่ อินเหม่าเป็นของธาตุไม้ ชื่ออยู่เป็นของธาตุไฟ เซินโทยวเป็นของธาตุโลหะ ไซจื่อเป็นของธาตุน้ำ ฉินเว่ยชิวโถ้วเป็นธาตุดิน ในยุคนี้หมอดูประเภทหนึ่งที่เรียกว่า รื่อเจ้อ (日者) ได้นำระบบลัทธิกาน-จื่อ มาประกอบการดูดวง และอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ ในยุคนี้เองหมอดูเริ่มใช้นักขัตตมาเชื่อมโยงกับ ดี่จื่อ (กึ่งดิน) แล้วค่อย ๆ พัฒนาให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ต่อมาในสมัยราชวงศ์ฉินอัน (221 ปีก่อนคริสต์ศักราช - ค.ศ. 220) ตอนต้น นักขัตตแบบย่อได้ปรากฏในตำนานย่อของราชวงศ์ฉิน ในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (206 ปีก่อนคริสต์ศักราช-ค.ศ. 220) เรื่องนักขัตตได้ถูกบันทึกไว้ในตำนาน ในสมัยราชวงศ์สุยถึง (ค.ศ. 581-907) และยุคห้าราชวงศ์ (ค.ศ. 907-960) รูปปั้นดินเผาและภาพวาดบนฝาผนังของนักขัตตได้ปรากฏอยู่ในสุสาน และแนวคิดดังกล่าวได้แพร่กระจายไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น เวียดนาม เป็นต้น หลังจากนั้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่งหยวน (ค.ศ. 960-1368) ถึงสมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644-1912) มีการประดิษฐ์ เครื่องประดับหยกเกี่ยวกับนักขัตตมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนาฝีมือดีขึ้นอีกด้วย นักขัตตได้มีการนำเข้ามาใช้ในการประดับของพระราชวัง เช่น พระราชวังฤดูร้อน และพระราชวังฤดูร้อนหยวนหมิงหยวน (ที่ปักกิ่ง) ถึงยุคศักดินานิยมตอนปลาย พระบรมวงศานุวงศ์ก็เริ่มมีการใช้เครื่องประดับที่ทำเป็นรูปนักขัตต กล่าวได้ว่า นักขัตตส่งผลกระทบต่อทุกด้านในชีวิตประจำวันของทั้งประชาชนชาวจีนที่เป็นเจ้าของอารยธรรมดั้งเดิมและมีการกระจายความเชื่อ ไปยังประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง คนจีนส่วนใหญ่มักมีจัดการเรื่องธุรกิจหรือเรื่องใหญ่ในชีวิตประจำวันให้เป็นไปตามความเชื่อเรื่องนักขัตต ซึ่งคนจีนชอบกล่าวว่า ปีนี้นักขัตตปีอะไร ควรทำอะไรบ้าง ห้ามทำอะไรบ้าง”

ส่วนความเป็นมาของนักขัตต มีนักวิชาการหลายคนพยายามศึกษาวัตถุโบราณ หรือเอกสารโบราณ เพื่อให้ได้ความจริงที่แน่นอนเกี่ยวกับเรื่องนักขัตต แม้ว่าได้เสนอสมมติฐานหลายอย่าง อย่างเช่น คนส่วนใหญ่ถือเอาว่านักขัตตมาจากวัฒนธรรมโทเทม (สัญลักษณ์หรือสัตว์ของวงศ์ตระกูลในสมัยโบราณ) เนื่องจากวัฒนธรรมโทเทมเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของวัฒนธรรม ดึกดำบรรพ์ ที่มีประวัติยาวนาน มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมสมัยใหม่อย่างแนบแน่น แต่ปัจจุบันยังไม่สามารถสรุปได้แน่ชัดถึงที่มา

แม้ว่าเรื่องนักขัตตยังมีปัญหาหลายอย่างที่ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอน แต่มีข้อหนึ่งที่ปฏิเสธไม่ได้คือ จากเรื่องราวของนักขัตตได้เกิดความเชื่อหลายอย่างในอารยธรรมจีน ซึ่งส่งผลสำคัญต่อประเพณีและชีวิตประจำวันของคนจีน

ความเชื่อเรื่องปีชงได้มาจากความเชื่อเรื่องนักษัตรและเรื่อง5ธาตุควบคุมกัน อย่างที่
ข้อมูลดังกล่าว ได้สรุปเป็นตารางดังนี้

ตารางที่ 1 12 กิ่งดิน นักษัตร และธาตุทั้งห้า

ลำดับที่	12 กิ่งดิน	นักษัตร	ธาตุ
1	จื่อ	หนู	น้ำ
2	โถ้ว	วัว	ดิน
3	อิ่น	เสือ	ไม้
4	เหม่า	กระต่าย	ไม้
5	เถิน	มังกร	ดิน
6	ซื่อ	งู	ไฟ
7	อู่	ม้า	ไฟ
8	เว่ย	แพะ	ดิน
9	เชิน	ลิง	ทอง
10	โฮยว	ไก่	ทอง
11	ชวี	สุนัข	ดิน
12	ไห่	หมู	น้ำ

ตามความเชื่อเรื่อง 5 ธาตุ พินิจกันเห็นได้ชัดว่า ระหว่าง 12 นักษัตร ได้เกิด
ความสัมพันธ์ที่พินิจกัน เช่น ธาตุน้ำควบคุมธาตุไฟ ดังนั้น หนูกับงูก็มีความสัมพันธ์ที่พินิจกัน
หรือชงกัน ซึ่งคือ ความเชื่อเรื่องปีชงนั่นเอง

4. ศาสนาเต๋า

ในหนังสือ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศจีน (2550, หน้า 10) ได้แนะนำ
เรื่องลัทธิเต๋าว่าเหล่าจื่อ (老子) คือ ผู้ก่อตั้งลัทธิเต๋าของจีนในช่วงปลายยุคชุนชิว (770-256 ปีก่อน
คริสต์ศักราช) เหล่าจื่อ แซ่หลี่ (李) ชื่อเอ๋อร์ (耳) เคยรับราชการเป็นขุนนางดูแลหอสมุด
ของราชวงศ์โจว (1046-256 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ผลงานของเหล่าจื่อ เต๋าเต๋อจิง (道德经)
ถึงแม้เนื้อหามีเพียงแค่ห้าพันกว่าตัวอักษร แต่กลับมีอิทธิพลต่อคนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง
เหล่าจื่อใช้หลักเต๋า (คุณธรรม) ในการอธิบายการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของทุกสรรพสิ่งใน
จักรวาล เขามักจะสั่งสอนผู้คนให้ยึดหลักและจุดเด่นของเต๋าในการคิดและประพฤติตน

ในขณะที่เดียวกันก็ใช้หลักความอ่อนแอสยบความแข็งแกร่ง เนื่องจากบางสิ่งภายนอก
คู่อ่อนแอ บางครั้งกลับเข้มแข็งกว่า

ต่อมาจวงจื่อ (庄子) ได้สืบทอดและเผยแพร่หลักปรัชญาของเหล่าจื่อ จวงจื่อ ชื่อโจว
(周) เคยรับราชการในรัฐซ่ง (ค.ศ. 960-1279) ผลงานได้แก่ตำรา “จวงจื่อ” ซึ่งได้สืบทอด
และพัฒนาจากหลักแนวคิดในเรื่องของเหล่าจื่อ คือ เน้นในหลักสรรพสิ่งต่าง ๆ กับตัวตนของ
เราให้เกิดความสมดุลซึ่งกันและกัน จวงจื่อแสวงหาการหลุดพ้นและเป็นอิสระของจิตวิญญาณ
เนื่องจากแนวคิดปรัชญาของเหล่าจื่อและจวงจื่อมีส่วนคล้ายกันมาก จึงทำให้คนรุ่นหลังเรียก
ทั้งสองรวมกันว่า เหล่าจวง

จุดประสงค์ของปรัชญาเต๋า คือ รักษาธาตุแท้บริสุทธิ์ หลบหลีเกภภัย (全生避害)
เพื่อรักษาธาตุแท้บริสุทธิ์ หลบหลีเกภภัย

พิน ดอกบัว (2555, หน้า 46) ได้กล่าวว่า บางคนเข้าใจว่าเหล่าจื่อเป็นผู้ตั้งศาสนาเต๋า
ความจริงสมัยที่เหล่าจื่อยังมีชีวิตอยู่ ท่านไม่เคยประกาศตัวเป็นศาสดาตั้งศาสนาส่วนที่ท่าน
ต้องกลายมาเป็นศาสดาของศาสนาเต๋า เพราะคนอื่นเขายกย่องให้ท่านเป็นภายหลังที่ท่านมรณภาพ
แล้วหลายร้อยปี เรื่องมีอยู่ว่าเมื่อเหล่าจื่อสิ้นชีพแล้ว ได้มีสานุศิษย์ผู้เลื่อมใสคำสอนของท่านเป็น
จำนวนมาก โดยมีจวงจื่อเป็นหัวหน้าใหญ่ ได้ช่วยกันประกาศคำสอนของเหล่าจื่ออย่างแพร่หลาย
จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป แล้วกลายเป็นมูลเหตุให้เกิดศาสนาในกาลต่อมา ส่วนที่เกิดเป็นศาสนา
เต๋าจริง ๆ ก็เมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ 7 ในสมัยกลางราชวงศ์ฮั่นตะวันตกมีนักพรตรูปหนึ่งชื่อ
เตียเต๋าเล็ง ถือตัวเองว่าได้สำเร็จทิพยภาวะสามารถติดต่อกับเทพเจ้าได้ เตียเต๋าเล็งได้ประกาศ
ศาสนาเต๋ารุ่งขึ้น มา ณ สำนักภูเขาเหาะเม่งซัว มณฑลเสฉวน โดยยกเหล่าจื่อเป็นศาสดาและยกคัมภีร์
เต๋าเต๋อจิงของเหล่าจื่อเป็นคัมภีร์ของศาสนา ส่วนเตียเต๋าเล็งเองได้แต่งคัมภีร์สอนศาสนาเต๋า
อีกหลายเล่ม แต่ละเล่มล้วนแต่หนักไปในทางฤทธิ์เดชเวทมนตร์ต่าง ๆ ตลอดถึงพิธีกรรมขลัง ๆ
เพื่อสัมฤทธิ์ผลของเวทมนตร์ เช่น มีการปรุงยาอายุวัฒนะกินแล้วไม่ตาย หรือเวทมนตร์
สำหรับเหาะเหินเดินอากาศได้คล้ายเทวดา เป็นต้น ศาสนาเต๋ามีนักบวชคือ เต๋ายัน (道人) หรือ
เต๋าสื่อคอยสืบทอดศาสนา ศาสนาเต๋าจึงประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเต๋าที่เป็นปรัชญา
ซึ่งได้มาจากปรัชญาเต๋าของเหล่าจื่อ กับลักษณะที่เป็นศาสนาหนักไปในทางไสยศาสตร์
ซึ่งได้มาจากคัมภีร์ของประมุขศาสนาเต๋ายุคสมัยต่าง ๆ เพราะฉะนั้นนักบวชของศาสนาเต๋า
จึงมี 2 ประเภท คือ ประเภทที่เลื่อมใสในปรัชญาเต๋า มุ่งมั่นปฏิบัติเพื่อบรรลุเต๋า จะพากันปลีกตัว
ออกจากสังคมไปอยู่ตามที่สงบสงัดเช่นป่าเขาถ้ำเนาไพรเพื่อปฏิบัติธรรม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง
พอใจในอิทธิฤทธิ์เวทมนตร์ต่าง ๆ จะพยายามคิดค้นแสวงหา และทดลองทางด้านไสยศาสตร์
เพื่อความศักดิ์สิทธิ์และมีฤทธิ์เดชต่าง ๆ

สรุปแล้ว ศาสนาเต๋าเป็นศาสนาที่สำคัญของชาวจีน ชาวจีนได้นำความเชื่อปิงมาเชื่อมโยงกับเทพเจ้าแห่งอายุชันษา(ไท่ส่วยเอี้ย)ของศาสนาเต๋า ทำให้เกิดพิธีแก้ปิงต่างๆ

5. ความเชื่อเรื่อง ไท่ส่วย

ในหนังสือ 100 เทพและเซียนจีน (อู่ลี่ซิง, 2554, หน้า 25) ได้แนะนำไท่ส่วยว่า ไท่ส่วย คือ ผู้ใดนั้นเป็นเรื่องที่ถูกเถียงกันมานานมากแล้ว บ้างบอกว่าไท่ส่วยคือ ดาวพฤหัสบดี บ้างว่าเป็นเทพสี่ฤดู บ้างว่าเป็นเทพแห่งสิบสองนักษัตร และบางคนถึงกับบอกว่า เป็นเทพจันทร

นับตั้งแต่สมัยฮั่นตะวันตก (202 ปีก่อนคริสต์ศักราช-ค.ศ. 8) เป็นต้นมา ผู้คนยึดถือว่า ทิศทางที่ไท่ส่วยโคจรไปในแต่ละปีเกี่ยวข้องกับข้อห้ามในการปรับหน้าดินก่อสร้าง ย้ายบ้าน แต่งงาน เป็นต้น หากขุดดินในตำแหน่งของไท่ส่วยก็จะพบก้อนเนื้อที่เคลื่อนไหวได้ชนิดหนึ่ง ซึ่งจะนำภัยพิบัติมาสู่มนุษย์ ดังนั้นจึงห้ามขุดดินเหนือศีรษะของไท่ส่วยเด็ดขาด ด้วยเหตุนี้ ตามธรรมเนียมปฏิบัติเมื่อจะขุดดินก่อนสร้างบ้านเรือน ก็จะต้องเชิญผู้รู้มาถามตำแหน่งของไท่ส่วยในปีนั้น ๆ ให้แน่ชัดเพื่อไม่ให้ไปล่วงเกินเข้า

ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960-ค.ศ. 1279) ไท่ส่วยไม่ได้จัดอยู่ในทำเนียบเทพเจ้าที่ต้องทำพิธีกราบไหว้บูชาของประเทศต่อมาหลังจากสมัยราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1298-ค.ศ. 1368) ธรรมเนียมนี้ก็มีการเปลี่ยนแปลง ไม่เพียงแต่ไท่ส่วยจะเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้ปกครองสูงสุด แต่ยังมีกรสร้างแท่นบูชาเป็นพิเศษสำหรับกราบไหว้ร่วมกับสุริยเทพและจันทรเทพ ในสมัยนั้น นอกจากข้อห้ามเรื่องตำแหน่งทิศในการก่อสร้างแล้ว ไท่ส่วยยังได้รับการยกย่องให้เป็นเทพผู้ควบคุมดวงชะตาประจำปีอีกด้วย

คนจีนเชื่อว่าการหมุนเวียนของปีนักษัตรและธาตุทั้ง 5 ทำให้มีเทพเจ้าแห่งอายุชันษา (เทพเจ้าไท่ส่วย) มีถึง 60 องค์ จะครบรอบจักรราศีใน 60 ปี ในหนังสือของศาลเจ้าหน้าจาช่าไท่จื้อ ได้แนะนำประวัติไท่ส่วยเอี้ยว่า ไท่ส่วย ภาษาจีนกลางเรียกว่า ไท่ซุ่ย คือ ดาวประจำปี รอบละ 60 ปี ดังนั้นจะมีเทพเจ้าไท่ส่วย 60 องค์ แต่ละองค์จะมีพระนามของตนเอง 60 องค์ ได้แก่

1. เทพเจ้าไท่ส่วยเจี๋ยจื่อ	แม่ทัพใหญ่จินเปี่ยน
2. เทพเจ้าไท่ส่วยอีโล่ว	แม่ทัพใหญ่จินไฉ
3. เทพเจ้าไท่ส่วยปิ่งอิ่น	แม่ทัพใหญ่เกินจาง
4. เทพเจ้าไท่ส่วยดิงเหม่า	แม่ทัพใหญ่เสินซิง
5. เทพเจ้าไท่ส่วยอู๋เฉิน	แม่ทัพใหญ่จ้าวต้า
6. เทพเจ้าไท่ส่วยจีซื่อ	แม่ทัพใหญ่โกชาน
7. เทพเจ้าไท่ส่วยเกิงอู่	แม่ทัพใหญ่แห่งจี

8. เทพเจ้าให้ส่วยชิงเว่ย	แม่ทัพใหญ่หลี่สู
9. เทพเจ้าให้ส่วยเหยินเฉิน	แม่ทัพใหญ่เหล่าอ้วง
10. เทพเจ้าให้ส่วยก๊วยโหย่ว	แม่ทัพใหญ่คังจี้
11. เทพเจ้าให้ส่วยเจี่ยชวี	แม่ทัพใหญ่เซี๊ยก้วง
12. เทพเจ้าให้ส่วยอี่ไห่	แม่ทัพใหญ่หิมเป่า
13. เทพเจ้าให้ส่วยปิ่งจื่อ	แม่ทัพใหญ่ก๊วยเกีย
14. เทพเจ้าให้ส่วยติงโล่ว	แม่ทัพใหญ่วางเหวิน
15. เทพเจ้าให้ส่วยอู้อั้น	แม่ทัพใหญ่ลูชาย
16. เทพเจ้าให้ส่วยจี้เหม่า	แม่ทัพใหญ่เหล่งต้ง
17. เทพเจ้าให้ส่วยเก็งเฉิน	แม่ทัพใหญ่ต้งต้อ
18. เทพเจ้าให้ส่วยชิงซื่อ	แม่ทัพใหญ่แต่ต้ง
19. เทพเจ้าให้ส่วยเหยินอู่	แม่ทัพใหญ่ลู่หมิง
20. เทพเจ้าให้ส่วยก๊วยเว่ย	แม่ทัพใหญ่กงยั้ง
21. เทพเจ้าให้ส่วยเจี่ยเฉิน	แม่ทัพใหญ่ฟางเจี่ย
22. เทพเจ้าให้ส่วยอี่โหย่ว	แม่ทัพใหญ่เฉิงเป่า
23. เทพเจ้าให้ส่วยปิ่งชวี	แม่ทัพใหญ่แปะเมี่ยง
24. เทพเจ้าให้ส่วยติงไห่	แม่ทัพใหญ่ซงจี้
25. เทพเจ้าให้ส่วยอู้อี้จื่อ	แม่ทัพใหญ่โจวตง
26. เทพเจ้าให้ส่วยจี้โล่ว	แม่ทัพใหญ่ไป้วอิว
27. เทพเจ้าให้ส่วยเก็งอั้น	แม่ทัพใหญ่อู้อ้วง
28. เทพเจ้าให้ส่วยชิงเหม่า	แม่ทัพใหญ่ห่วมเล้ง
29. เทพเจ้าให้ส่วยเหยินเฉิน	แม่ทัพใหญ่แผ่ไถ่
30. เทพเจ้าให้ส่วยก๊วยซื่อ	แม่ทัพใหญ่ฉื่อค้ว
31. เทพเจ้าให้ส่วยเจี่ยอู่	แม่ทัพใหญ่เจียงซื่อ
32. เทพเจ้าให้ส่วยอี่เว่ย	แม่ทัพใหญ่เอี้ยเซียง
33. เทพเจ้าให้ส่วยปิ่งเฉิน	แม่ทัพใหญ่เอี้ยเซียง
34. เทพเจ้าให้ส่วยติงโหย่ว	แม่ทัพใหญ่ถ้งเจี่ย
35. เทพเจ้าให้ส่วยอู้อี้ชวี	แม่ทัพใหญ่เกียงบู๊
36. เทพเจ้าให้ส่วยจี้ไห่	แม่ทัพใหญ่เจี่ยไถ่
37. เทพเจ้าให้ส่วยเก็งจื่อ	แม่ทัพใหญ่โหล่วปี้

38. เทพเจ้าให้ส่วยชิงโฉว	แม่ทัพใหญ่เอี้ยลั้ง
39. เทพเจ้าให้ส่วยเหยินอิน	แม่ทัพใหญ่ห่องัก
40. เทพเจ้าให้ส่วยก๊วยเหม่า	แม่ทัพใหญ่ฝ่วยซี้
41. เทพเจ้าให้ส่วยเจี้ยฉิน	แม่ทัพใหญ่หลี่เซ้ง
42. เทพเจ้าให้ส่วยอี่ซื่อ	แม่ทัพใหญ่โง้วซุ่ย
43. เทพเจ้าให้ส่วยปิ่งอู่	แม่ทัพใหญ่บ่งเต็ก
44. เทพเจ้าให้ส่วยดิงเว่ย	แม่ทัพใหญ่เลี้ยวปิ่ง
45. เทพเจ้าให้ส่วยอู๋เซิน	แม่ทัพใหญ่ซื่อห่าว
46. เทพเจ้าให้ส่วยจี้โหยว	แม่ทัพใหญ่เถี่ยป้อ
47. เทพเจ้าให้ส่วยเก็งชวี	แม่ทัพใหญ่หังปี้
48. เทพเจ้าให้ส่วยชิงไห่	แม่ทัพใหญ่เอี้ยบเกียง
49. เทพเจ้าให้ส่วยเหยินจื่อ	แม่ทัพใหญ่คูเต็ก
50. เทพเจ้าให้ส่วยก๊วยโฉว	แม่ทัพใหญ่จูติก
51. เทพเจ้าให้ส่วยเจี้ยอิน	แม่ทัพใหญ่เตียวเซี่ยว
52. เทพเจ้าให้ส่วยอี่เหม่า	แม่ทัพใหญ่บ่วงเซง
53. เทพเจ้าให้ส่วยปิ่งฉิน	แม่ทัพใหญ่ชิงอา
54. เทพเจ้าให้ส่วยดิงซื่อ	แม่ทัพใหญ่เอี้ยวหัง
55. เทพเจ้าให้ส่วยอู๋อู่	แม่ทัพใหญ่ลื้อยเค็ง
56. เทพเจ้าให้ส่วยจี้เว่ย	แม่ทัพใหญ่ไป้วคั้ง
57. เทพเจ้าให้ส่วยเก็งเซิน	แม่ทัพใหญ่หม่อจื่อ
58. เทพเจ้าให้ส่วยชิงโหยว	แม่ทัพใหญ่เจี้ยเจ้ง
59. เทพเจ้าให้ส่วยเหยินชวี	แม่ทัพใหญ่อั้งซง
60. เทพเจ้าให้ส่วยก๊วยไห่	แม่ทัพใหญ่จ้อเที้ย

ภาพที่ 3 องค์เทพเจ้าไท่ส่วย 60 องค์

ดังนั้นบุคคลในโลกนี้จะสัมผัสกับเทพเจ้าไท่ส่วย 2 องค์ องค์แรก คือ มู่หมิง ไ่ส่วย ซึ่งคือ องค์ไท่ส่วยที่ประจำชะตาชีวิต เช่น คนที่เกิดปี พ.ศ. 2514 หรือปีชงให้ มู่หมิง ไ่ส่วย คือ ชิงไห่ ไ่ส่วย แม่ทัพเย่เจียน เทพองค์นี้จะดูแลชีวิตความเป็นอยู่ความเป็นความตายไปตลอดชีวิต ส่วนอีกองค์หนึ่งคือ จื่อเหนียน ไ่ส่วย หรือดั่งเหนียน ไ่ส่วย หรือหิวสิง ไ่ส่วย หมายถึง องค์ไท่ส่วยที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันกับปีชะตาชีวิตของมนุษย์ (ปีชง) จื่อเหนียน ไ่ส่วยจะเพิ่มตามอายุที่เพิ่มขึ้น หมุนเวียนเปลี่ยนไป แต่ละปีมีการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น เช่น คนที่เกิดปี พ.ศ. 2534 ตามความเชื่อเรื่องธาตุทั้งห้าเป็นปฏิปักษ์ต่อกันได้ พบว่า เมื่อถึงปี พ.ศ. 2540 จะชงกับ จื่อเหนียน ไ่ส่วย ชื่อเป็นเทพเจ้าไท่ส่วยดิงโจ้ว แม่ทัพใหญ่วางเหวิน

อย่างที่ตัวอย่างดังกล่าว ปี พ.ศ. 2557 (ปีเจี๋ยอู๋) นักษัตรประจำปีคือม้า จื่อเหนียน ไ่ส่วย คือเจี๋ยอู๋ ไ่ส่วย ตัวแทนคือแม่ทัพใหญ่เจียงซื่อ ผู้ที่มีนักษัตรเป็นม้า หนู กระต่าย ไก่ ชงกับจื่อเหนียน ไ่ส่วย ดังนั้นคนที่มีนักษัตรดังกล่าวต้องไปแก้ปีชง หรือเรียกว่า อัง ไ่ส่วย

อัง ไ่ส่วย คือ ไหว้ ไ่ส่วยหรือบูชา ไ่ส่วย ไหว้มู่หมิง ไ่ส่วย (ดาวดวงชะตาของตัวเอง) และจื่อเหนียน ไ่ส่วย (ดาวปีปะทะหรือปีชง) หากในบ้านไม่มีป้ายที่ตั้งเทพ สามารถตั้งป้าย ตำแหน่งเทพให้แก่เทพ ไ่ส่วยในวันปีใหม่จีน และในวันชิวอิก (วันแรกของปีใหม่จีน)

ของทุกเดือน การกราบไหว้ที่บ้าน ที่ว่าผิดต่อเทพให้ส่วยตามคำพูดของคนทั่วไปคือ ตั้งไว้ในตำแหน่งพิฆาตกับ จี้อเหนียนให้ส่วย ตำแหน่งชงต่อกันตามคำพูดของนักพยากรณ์ กล่าวคือ วัน เดือนปีเกิดของลำดับยามและลำดับของจี้อเหนียนให้ส่วยลำดับพิฆาตกัน อายุชงต่อกัน อย่างเช่น คนที่เกิดปีเกิงเซิน มีจี้อเหนียนให้ส่วยคือ เกิงเซินให้ส่วย พิฆาตกัน คนเกิดปีมะเส็ง เจอปีมะเส็ง คือพิฆาตกัน

ลำดับยามที่ชงกันส่วนใหญ่เน้นอักษร หก เรียกว่า หลักชง คือต่างฝ่ายต่างทำลาย ต่างให้ร้ายต่อกัน ด้านกัน การคำนวณค่อนข้างยุ่งยาก การผิดต่อเทพให้ส่วยจากตำแหน่งที่ตั้ง และลำดับยามกำหนดปีถ้าอยู่ในตำแหน่งต่อด้านกัน มักจะประสพภัยและเคราะห์ ดังนั้น ในเวลาปีนั้น ๆ ขอให้ทำอะไรอย่างระวัง รักษาสุขภาพ”

สรุปแล้ว ให้ส่วยเอี้ย คือ เทพเจ้าคุ้มครองดวงชะตา ซึ่งเป็นเทพเจ้าสำคัญของศาสนาเต๋า ทำให้เกิดความเชื่อและพิธีแก้ปีชง

บริบทชุมชนที่ศึกษา

1. ประวัติความเป็นมา

เทศบาลเมืองแสนสุขได้รับการยกระดับจาก สุขาภิบาลแสนสุข ขึ้นเป็นเทศบาลแสนสุข เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2531 พร้อมกันนี้ได้ขยาย พื้นที่ความรับผิดชอบจาก 12.5 ตารางกิโลเมตร (15 หมู่บ้าน) เป็น 20.268 ตารางกิโลเมตร (20 หมู่บ้าน) ด้วยศักยภาพของท้องถิ่น และ ผู้บริหารท้องถิ่น ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สร้างความเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว และใน ปีพ.ศ. 2536 เทศบาลตำบลแสนสุข จึงได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยราชการต่างๆเป็น จำนวนมาก เช่นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมการปกครอง ฯลฯ ซึ่งเทศบาล ได้นำงบประมาณเหล่านั้นมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน เทศบาลได้รับการยกระดับขึ้นเป็นเทศบาลเมืองแสนสุข เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2544 และยึดหลัก การบริหารที่เด่นชัด คือ “เทศบาลเมืองแสนสุขต้อง เป็นเมืองที่น่าอยู่ ควบคู่กับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน มีแหล่งท่องเที่ยว ที่สะอาดสวยงาม เป็นที่รู้จักระดับสากล พัฒนาเศรษฐกิจสังคมให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อให้ประชาชน อยู่ดีกินดีตลอดไป” (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2559 ข)

2. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลเมืองแสนสุข เป็นชุมชนเมืองชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีลักษณะภูมิอากาศแบบฝนเมืองร้อน ภูมิประเทศลาดเอียงจากด้านทิศตะวันออกลงสู่ชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันตก

และทิศเหนือมีพื้นที่ชายฝั่งทะเล เป็นทั้งแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ เทศบาลเมืองแสนสุข ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครระยะทางประมาณ 74 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองชลบุรีประมาณ 13 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับท้องที่ใกล้เคียง ดังนี้

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเหมือง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ทิศตะวันตก จรดอ่าวไทย

ทิศเหนือ ติดต่อกับอ่าวไทย ตำบลบ้านปึก ตำบลห้วยกะปิ และตำบลเสม็ด

อำเภอเมืองชลบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา และตำบลเหมือง อำเภอเมืองชลบุรี

ปัจจุบันเทศบาลเมืองแสนสุขมีพื้นที่ครอบคลุม 3 ตำบล คือ ตำบลแสนสุขทั้งตำบล ตำบลเหมือง(บางส่วน ของ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4) และตำบลห้วยกะปิ (บางส่วนของหมู่ 5) รวมพื้นที่ปัจจุบันทั้งสิ้น 20.268 ตารางกิโลเมตร (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2558, หน้า 2)

3. ด้านการศึกษา

สถานศึกษาในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข มีจำนวน 16 แห่ง ได้แก่

สถานการศึกษาที่สังกัดกรมการศาสนา จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ วัดราษฎร์ศรัทธา

สถานการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลเมืองแสนสุข

สถานการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (สพป.ชบ. เขต 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 6 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนอนุบาลวัดกลางดอนเมืองชลบุรี ถ.มิตรสัมพันธ์ ต.แสนสุข
2. โรงเรียนบ้านแหลมแทน ต.แสนสุข
3. โรงเรียนวัดบางเป้ง ต.แสนสุข
4. โรงเรียนวัดตาลล้อม ต.แสนสุข
5. โรงเรียนวอนนภาศัพท์ ต.แสนสุข
6. โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธา ต.เหมือง

สถานการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 (สพม.18) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนแสนสุข 2 มิตรสัมพันธ์ ซอย 3 ต.แสนสุข อ.เมืองชลบุรีจ.ชลบุรี

สถานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ 1. โรงเรียนแสนสุขศึกษา ต.แสนสุข

2. โรงเรียนสุขุมวิทยา ถ.สุขุมวิท ต.แสนสุข
3. โรงเรียนนารานูบาล ต.เหมือง
4. โรงเรียนสามมุกคริสเตียนวิทยา ต.แสนสุข

สถานการศึกษาที่สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดชลบุรี

สถานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ
จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ 1. โรงเรียนสาธิต“พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา 2. มหาวิทยาลัยบูรพา
จังหวัดชลบุรี (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2558, หน้า 47-49)

4. ด้านสาธารณสุข

ตารางที่ 2 สถานบริการด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาลแสนสุข (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2558,
หน้า 52)

สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน
โรงพยาบาล	1
มหาวิทยาลัยบูรพา	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
ต.แสนสุข	
ต.เหมือง	
ศูนย์บริการสาธารณสุข	1
เทศบาลเมืองแสนสุข	
คลินิกเวชกรรม	21
คลินิกทันตกรรม	25
คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง	8
เทคนิคการแพทย์	1
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	51
ร้านขายยาแผนปัจจุบันสำหรับสัตว์	2

5. ด้านเศรษฐกิจ

เทศบาลเมืองแสนสุขเป็นชุมชนทางการศึกษา การท่องเที่ยว และที่พักอาศัย ประชากร
ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายประมาณ 80% เศรษฐกิจโดยรวมจึงขึ้นอยู่กับพาณิชย์กรรม
กิจกรรมด้านการค้า ตั้งอยู่บนถนนบริเวณตลาดหนองมนและชายหาดบางแสน จึงทำให้เศรษฐกิจ

เติบโตอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีอาชีพอื่น ๆ ที่เสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ อาชีพประมง ทำสวนมะพร้าว ฟาร์มกุ้ง รับจ้าง และรวมถึงกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการบริการด้านการท่องเที่ยว (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2558, หน้า 34)

6. ด้านศาสนา

จากการสำรวจสำมะโนประชากรและเคหะ ปีโครงการ พ.ศ. 2553 ข้อมูลประชากร ในเขตเทศบาลของจังหวัดชลบุรี จำแนกตามศาสนา คิดเป็นร้อยละของจำนวนประชากรทั้งหมดดังนี้ ศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.02 ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 4.8 ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1.5 และอื่น ๆ ร้อยละ 0.68 (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2558, หน้า 43)

วัดในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จำนวน 7 แห่ง

1. วัดบางเป้ง ตำบลแสนสุข
2. วัดราษฎร์ศรัทธา (วัดท้ายดอน) ตำบลเหมือง
3. วัดตาลล้อม ตำบลเหมือง
4. วัดแจ้งเจริญคอน (วัดกลางดอน) ตำบลแสนสุข
5. วัดไตรมุขยาราม ตำบลแสนสุข
6. วัดเก่าโบราณ ตำบลเหมือง
7. วัดแสนสุขสุทธีวราราม ตำบลแสนสุข

สถานที่ปฏิบัติธรรม

1. พุทธสถานธรรมนาวา (ธรรมนาวาโรงเจเรือสำเภา)

โบสถ์คริสต์ แบ่งเป็น 2 นิกาย จำนวน 2 แห่ง

1. คาซอลิก

วัดแม่พระเมืองลูร์ด จำนวน 1 แห่ง (ตรงข้ามห้างแหลมทอง ถนนลงหาดบางแสน)

2. โปรเตสแตนต์

คริสต์จักร จำนวน 1 แห่ง (อยู่ด้านหลังวังมุงแลนด์)

ศาลเจ้า

1. สมาคมพุทธสว่างผลหนองมน (ศาลเจ้าแม่กัวยเชียงิ้ว)
2. ศาลเจ้าแม่สามมุข
3. ศาลเจ้าพ่อแสน
4. ศาลเจ้าพ่อเสือ
5. ศาลเจ้าพ่อสุวรรณลอยล่อง
6. ศาลเจ้าพ่อคำ

7. ศาสดาเจ้าขุนเฒ่าอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องปีชง

Shang Shiwen (2012, p. 71) วิจัยเรื่อง **本命信仰研究** (การศึกษาความเชื่อเรื่องปีชง) ได้สรุปความเชื่อเรื่องปีชงว่า

ความเชื่อเรื่องปีชงเป็นความเชื่อพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ไม่ว่าจะในสังคมโบราณหรือสมัยใหม่ล้วนมีผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างมาก รายงานฉบับนี้ทำการศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงโดยครอบคลุมไปในด้านรากฐานของความเชื่อ ภาพรวมของความเชื่อในสมัยต่าง ๆ การจัดหมวดหมู่ของความเชื่อและการแปลความหมายทางวัฒนธรรมของความเชื่อเป็นต้น โดยมีข้อสรุปสำคัญหลังการศึกษา ดังต่อไปนี้

รากฐานของความเชื่อมาจากความเชื่อโหราศาสตร์ของคนโบราณ ความเชื่อเรื่องปีชงนี้มีเนื้อหากว้างขวางครอบคลุมหลายด้าน รวมถึงวัฏจักรฟ้าราศีดิน วิธีการนับปีตามหลักกานจือสิบสองนักษัตร วิธีการนับปีตามดาวพุธและวิธีการนับปีตามเทพเจ้าไท่ส่วยเป็นต้น และเนื้อหาดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์สวรรค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีกฎเกณฑ์ที่ผู้คนได้สรุปมาจากการเคลื่อนไหวของวัตถุบนท้องฟ้า ความเชื่อเรื่องปีชงอยู่ที่วัฏจักรฟ้าหรือราศีดินของมนุษย์ชน ความเชื่อเรื่องปีชงที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับซิดสิบสองนักษัตรมาจากสิบสองราศีดิน ความเชื่อเรื่องปีชงมีความธรรมชาติเป็นความเชื่อโหราศาสตร์ เป็นภาพสะท้อนของโชคชะตาและการเคลื่อนไหวของวัตถุบนท้องฟ้าจะผลกระทบต่อโลกของความโชคคิและโชคร้ายจริง ๆ แล้ว ความเชื่อเรื่องปีชงเริ่มเกิดขึ้นในสมัยก่อนราชวงศ์ฉิน (221-206 ปีก่อนคริสต์ศักราช) มีการเจริญเติบโตอย่างเต็มรูปแบบ ในสมัยราชวงศ์ฮั่น (206 ปีก่อนคริสตกาล-ค.ศ. 220) ต่อมากลายเป็นที่นิยมมากขึ้นและใช้กันมาจนถึงในทุกวันนี้ ความเชื่อเรื่องปีชงมีความเกี่ยวข้องกับปักเต้าซิดแซ่ ไท่ส่วยและปิงจ้ออื่นเป็นต้น โดยมีการแสดงออกมาเป็นปักเต้าเก็ง ไท่ส่วยเก็ง และมีแนวคิดดาวปีชง ดาวหยวนเงินและเทพเจ้าไท่ส่วยปีชง เป็นต้น ปักเต้าซิดแซ่เป็นดาวปีชงและดาวหยวนเงินของคนที่มีราศีแตกต่างกัน และเทพเจ้าไท่ส่วยปีชงเป็น ไท่ส่วยประจำปีที่สอดคล้องกับราศีในปีนั้น ซึ่งความเชื่อนี้และศาสนาเต๋ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิด และต่อมากลายเป็นประเพณีความเชื่อเรื่องปีชงที่ว่าไหว้ปักเต้าและไท่ส่วย เป็นต้น

ความเชื่อเรื่องปีชงมีประเพณีสำคัญอย่างหนึ่งคือ การมัดเชือกแดงในปีชง ซึ่งเกิดจากความคิดว่าปีชงเป็นปีที่มีโชคร้าย ผู้คนเห็นว่าการมัดเชือกแดงสามารถแก้สิ่งที่ไม่เป็นมงคลและสิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ การมัดเชือกแดงในปีชงเป็นภาพสะท้อนของการเคารพบูชาสีแดง และทำไม

ผู้คนถึงเห็นว่าสีแดงสามารถพ้นจากสิ่งชั่วร้ายได้ มันมาจากคนโบราณเคารพบูชาดวงอาทิตย์ ไฟและเลือด ประเพณีการมัดเชือกแดงในปีชงแสดงว่าใช้สีแดงมาเสริมพลังของร่างกาย การที่บอกว่าเป็นปีร้าย เป็นเพราะว่าในความคิดของคนโบราณ ปีชง หมายถึง การเกิดใหม่ของคน การเกิดใหม่อีกครั้งย่อมเจอสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายเมื่อเกิดใหม่อีกครั้ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การผลิตและการใช้ชีวิตและสภาวะสุขภาพของคนโบราณ

ความเชื่อเรื่องปีชงเหมือนกับความเชื่อพื้นบ้านหลากหลายชนิด เนื้อหาอุดมสมบูรณ์ มีการกำเนิดขึ้นมาเป็นเวลายาวนาน และมีประสิทธิภาพ ในสังคมร่วมสมัยที่ประเพณีพื้นบ้านและความเชื่อพื้นบ้านถูกสูญเสียไปเยอะ หลาย ๆ คนยังคงประเพณีมัดเชือกสีแดงในปีชงเอาไว้ การศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของผู้เขียนนั้น ยังมีหลายด้านที่ศึกษาไม่ถึง อย่างเช่น ศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของผู้คนในทางจิตวิทยาและสีแดงเกิดผลกระทบทางจิตวิทยาต่อผู้คน ศึกษาการบริโภคผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับปีชงในทางเศรษฐกิจ ศึกษาความแตกต่างระหว่างความเชื่อเรื่องปีชงและสิ่งที่คล้ายกับความเชื่อโหราศาสตร์ในมุมมองข้ามวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรมีการศึกษาต่อไปอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องนักษัตร

Zhang Shanshan (2007, p. 47) วิจัยเรื่อง **生肖文化的起源及其发展过程** (การกำเนิดและการพัฒนาของความเชื่อเรื่องนักษัตร) ได้สรุปความเชื่อเรื่องนักษัตรว่า ในการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติของเรา เนื่องจากวัฒนธรรมราศีมีบทบาทสำคัญ ในวัฒนธรรมดั้งเดิม ทำให้กลายเป็นส่วนสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญ ควรศึกษาค้นกำเนิดเพื่อเข้าใจถึงประวัติความเป็นมา ในข้อมูลทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงการสำรวจและการวิจัยข้อมูลทางกายภาพและวรรณกรรม โดยสรุปได้ว่า การพัฒนาทางวัฒนธรรมราศีได้ผ่านกระบวนการที่ยาวนานมาก รวมถึงช่วงต้น (ก่อนราชวงศ์โจว ซึ่งเป็นช่วง 1123 ปีก่อนคริสต์ศักราช ถึง 256 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ช่วงพัฒนาและเปลี่ยนแปลง (ซึ่งเป็นช่วงราชวงศ์โจวและฉิน 1123 ปีก่อนคริสต์ศักราช ถึง ค.ศ. 338) ช่วงเติบโตอย่างสมบูรณ์ (ราชวงศ์ฮั่น ซึ่งเป็นช่วง 206 ปีก่อนคริสตกาล ถึง ค.ศ. 220) และช่วงกระจาย (ช่วงเว่ยจินหนานเป่ย์เฉา ซึ่งเป็นช่วง ค.ศ. 220 ถึง ค.ศ. 589) ที่ซึ่งผู้เขียนได้อ้างอิงตามตัวหนังสือโบราณ (อักษรเจี๋ยกู่เหวินและจินเหวินเป็นหลัก) วรรณคดีโบราณ และข้อมูลทางกายภาพที่ค้นพบทางโบราณคดี เพื่อยืนยันขั้นตอนต่าง ๆ และอายุโดยประมาณในการพัฒนาราศี วัฒนธรรมราศีมีการพัฒนาและปรับปรุงจนในที่สุดเกิดขึ้นมาตลอด จากต้นกำเนิดจนถึงพัฒนาอย่างสมบูรณ์ จากการที่ไม่ยืนยันจนถึงการที่ยืนยัน จากความหมายโคดเดี่ยว

จนถึงความหมายหลากหลาย กระบวนการพัฒนาของมันไม่ลืกลับอีก และเราสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมราศีได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายอย่างในกระบวนการพัฒนา รวมถึงรูปภาพประกอบ รูปสัตว์ ดาราศาสตร์ ปกฏิทิน การผลิตและการใช้ชีวิตของคนโบราณและปัจจัยอื่น ๆ ในที่สุด เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์และมีการสืบต่อมา ซึ่งการก่อตัวของวัฒนธรรมราศีไม่ได้เกิดจากวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งอย่างเดียว และมีพื้นหลังซับซ้อนมาก เมื่อพัฒนาอย่างสมบูรณ์และเจริญเติบโต เนื่องจากปัจจัยของการรวมชาติและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม จึงค่อย ๆ แพร่กระจายไปยังพื้นที่โดยรอบและชาติพันธุ์อิทธิพลของวัฒนธรรมจีน เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และประเทศไทย เป็นต้น ปัจจุบันวัฒนธรรมราศียังคงยังคงแพร่กระจายอยู่ นอกเหนือจากในแผ่นดินใหญ่ของจีนแล้ว ยังมีการแพร่กระจายที่ยั่งยืนอยู่หลายประเทศ ยังคงมีพลังอยู่และสามารถสืบต่อไปได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 3

สภาพปัจจัยและความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการแก้ปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

การดำเนินชีวิตของมนุษย์มีความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความเชื่อ บางอย่างเป็นความเชื่อเฉพาะบุคคล และความเชื่อบางอย่างเป็นความเชื่อร่วมกันของสามชิก ในสังคม ความเชื่อดังกล่าวย่อมมีการสืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของ สังคมนั้น ๆ แม้ว่าปัจจุบันวิทยาการด้านต่าง ๆ เจริญรุดหน้าไปเพียงใดก็ตาม แต่ความเชื่อเกี่ยวกับ สิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาสนา มนุษย์ส่วนใหญ่ยังเชื่ออยู่และแสดงออกทางพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความเชื่อนั้น

ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องปีชง มาเป็นเวลานาน และยังคงประเพณีปฏิบัติตามความเชื่อและพิธีกรรมสืบทอดกันมาจนถึง ปัจจุบันอย่างเหนียวแน่น จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับปีชงของชาวไทยเชื้อ สายจีนในเขตเทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี สามารถจำแนกประเด็นได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
2. พิธีกรรมเกี่ยวกับเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ในวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งได้สัมภาษณ์ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีภูมิลำเนาและยังคงอาศัยอยู่ในเทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี มีความเชื่อเรื่องปีชง และชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีน และตั้งถิ่นฐานในเทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปีชง เช่น ผู้ปฏิบัติ พิธีแก้ปีชง สามารถจำแนกความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปีชงได้ใน 5 ประเด็น ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการมีบุตร
2. ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าให้สวย
3. ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน

4. ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการแต่งงาน

5. ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับความตาย

ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการมีบุตร

จากผลการสัมภาษณ์ได้พบว่า ปัจจุบันนี้ ชาวไทยเชื้อสายจีนบางส่วนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ยังคงมีความเชื่อว่า การมีบุตรในปีชงเป็นสิ่งที่ไม่ค่อยดี เป็นเรื่องที่ต้องหลีกเลี่ยงปฏิบัติ แต่ถ้าหากว่าเลี่ยงไม่ได้ จะมีวิธีการช่วยแก้ไข

สรุปแล้ว เหตุผลที่มีความเชื่อว่าไม่ควรคลอดบุตรในปีชง มีดังนี้

1. บุตรอาจเกิดมาไม่สมประกอบ
2. บุตรหรือแม่อาจเสียชีวิตขณะคลอดได้
3. บุตรอาจจะโตมาแล้วเป็นเด็กไม่ดี
4. การมีบุตรในปีชงอาจทำให้ค้าขายไม่เจริญ
5. บุตรเกิดมาจะเป็นเด็กก้าวร้าวไม่เชื่อฟังพ่อแม่
6. การมีบุตรในปีชงจะทำให้ชีวิตทั้งบุตรและพ่อแม่ไม่ราบรื่น
7. บุตรอาจไม่สมบูรณ์ สุขภาพไม่ดี เจ็บป่วยได้ง่าย
8. ไม่ทราบเหตุผล แต่เป็นความเชื่อมาแต่โบราณ เป็นความเชื่อที่ควรนับถือ
9. การมีบุตรในปีชงอาจทำให้บุตรไม่เจริญในการประกอบอาชีพ

จากเหตุผลดังกล่าวได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ถูกสัมภาษณ์ยังมีความเชื่อว่า การมีบุตรในปีชงเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่การคลอดบุตรเป็นสิ่งที่ห้ามไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีบุตรมีนักษัตรชงกับนักษัตรพ่อแม่ หรือการคลอดบุตรในปีชงก็ตาม บุตรถูกกำหนดให้คลอดแล้ว ดังนั้น ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีจะมีวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้การชงดังกล่าวนี้

วิธีการปฏิบัติแก้ชงสรุปแล้ว มีดังนี้

1. ไปไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า ให้คุ้มครองปกป้องรักษา
2. ทำพิธีการแก้ชง
3. พาไปทำบุญตามวัดหรือศาลเจ้า
4. ทำความดี
5. นำบุตรที่คลอดไปหาพระ ขอพรให้พระคุ้มครอง
6. แก้เคล็ดโดยยกให้คนอื่นเป็นลูกบุญธรรม ดวงแม่จะได้ไม่เจ็บป่วยบ่อย

นอกจากนี้ ตอนถึงปีชงของบุตร พ่อแม่จะหาของที่เป็นมงคลให้ติดตัวกับบุตรเพื่อปกป้องรักษาบุตร สรุปแล้ว มีดังนี้

1. สร้อยพระ
2. จี้พระ
3. ยันต์ของเซ็นซื่อ (หมอดู)
4. หยก
5. สายสิญจน์
6. พระเครื่องที่พระปลุกเสกจากวัด
7. ฐูจันจากศาลเจ้า
8. ปี่เซียะ (วัตถุมงคลเรียกทรัพย์)
9. เครื่องรางปีนักษัตรที่ปลุกเสกแล้ว
10. กำไลหรือสร้อยคอที่มีหยก
11. พระเครื่อง

ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าไท้ส่วย

การชงกับเทพเจ้าไท้ส่วยถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี ส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาตกต่ำในทุกด้าน ดังนั้น ศาลเจ้าส่วนใหญ่จะจัดพิธีแก้ปีชงทุกปีเพื่อช่วยแก้ปีชงให้คนทั่วไป พิธีแก้ปีชงเสริมดวงปกติเป็นพิธีที่สำคัญของศาลเจ้าจีนมีคนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้เข้าร่วมพิธีแก้ปีชง และได้สัมภาษณ์ชาวไทยเชื้อสายจีนที่เข้าร่วมงานแก้ชงหลาย ๆ คน จากผลการสัมภาษณ์ได้พบว่า เหตุผลที่ชาวไทยเชื้อสายจีนเข้าร่วมพิธีแก้ปีชงสรุปแล้วมี ดังนี้

1. ปีชงจะมีสิ่งไม่ดีเกิดกับตัวหรือเข้าตัว อาจพบเจอความโชคร้ายและสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายต่าง ๆ จิตใจห่อเหี่ยว การแก้ปีชงเพื่อปัดเป่าสิ่งไม่ดีออกไปจากตัว ให้เจอแต่สิ่งดี ๆ

2. ทำตามความเชื่อที่บรรพชนรุ่นเก่าสืบทอดกันมา

ส่วนสิ่งที่ต้องระวังในปีชง โดยสรุปแล้ว มีดังนี้ คือ

1. ทำอะไรต้องมีสติเสมอ
2. ระวังอุบัติเหตุ ระวังหน้าที่การงานและทุกอย่างล้วนต้องระมัดระวังเสมอ

เพราะดวงจะไม่ดีเหมือนคนปกติทั่วไป

3. ระวังการเจ็บไข้ สุขภาพไม่ดี
4. หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมงานเลี้ยง งานศพและงานต่าง ๆ

เมื่อถามถึงการแก้ปีชงช่วยอะไรได้ในชีวิต คนที่เข้าร่วมพิธีแก้ปีชงแสดงความคิดเห็นว่าการแก้ปีชงจะช่วยให้สบายใจ ช่วยให้ชีวิตดีขึ้น ความโชคร้ายจะเบาบางหรือหายไป ทำอะไรจะราบรื่น ไม่เจ็บป่วยได้ง่าย มีกำลังใจมากขึ้น เชื่อว่าสิ่งที่ดีจะเข้ามาแทนได้

นอกจากการเข้าร่วมพิธีแก้ปีชงในศาลเจ้า ยังมีวิธีอีกหลายอย่างที่แก้ปีชงได้ จากผล

การสัมภาษณ์ครั้งนี้ สรุปลงแล้ว มีดังนี้

1. ทำบุญทำทาน
2. ปล่อยนค ปล่อยปลา
3. ไหว้องค์เทพให้สวยและเทพเจ้าต่าง ๆ ขอให้ท่านคุ้มครอง
4. ถือนิธิน กินเจ
5. ซื่อ โลงศพ
6. ทำบุญสะเดาะเคราะห์

ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน

การย้ายบ้านและการปลูกบ้านถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญของทั้งครอบครัวของชาวจีน ตามความเชื่อดั้งเดิมของจีน การปลูกบ้านและการย้ายบ้านต้องเลือกวันเดือนปีที่เหมาะสมกับดวงชะตาของเจ้าของบ้าน ดวงชะตาเจ้าของบ้านขึ้นอยู่กับวันเดือนปีเกิดและนักษัตรของเจ้าของคน นี้ จากผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้ได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนที่เทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ยังมีความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังถือว่า การปลูกบ้านและการย้ายบ้านในปีชงเป็นเรื่องที่ไม่ดี เหตุผลโดยสรุปแล้ว มีดังนี้

1. คนที่อยู่ในบ้านจะอยู่ไม่เป็นสุข อาจมีเรื่องทำให้คนในบ้านแตกแยก
2. อาจทำให้หน้าที่การงานตกต่ำ ทำอะไรไม่เจริญรุ่งเรือง
3. คนที่อาศัยอาจเจ็บไข้ได้ป่วย ประสบอุบัติเหตุ ขึ้นโรงขึ้นศาลเรื่อยไป จนถึงแก่ชีวิต

แม้ว่าชาวไทยเชื้อสายจีนที่ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ยังยึดถือความเชื่อดังกล่าว แต่ในชีวิตจริงของแต่ละคนต้องมีกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งที่คนเราควบคุมไม่ได้ ถ้าหากว่าต้องปลูกบ้านหรือย้ายบ้านในปีชง จะมีวิธีการปฏิบัติบางอย่างเพื่อแก้ชง ที่สรุปแล้ว วิธีการปฏิบัติแก้ชง มีดังนี้

1. ให้หมอดูมาช่วยดูในการปลูกบ้านหรือย้ายบ้าน ทำตามหลักสวางจู้ย
2. นิมนต์พระมาช่วยทำพิธีขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปจากบ้าน
3. ใช้วันเดือนปีเกิดของคนในบ้านที่ไม่ชงเป็นหลักในการประกอบการปลูกบ้าน

หรือย้ายบ้าน

4. เวลาย้ายบ้านเลือกวันที่ไม่ตรงกับดวงชะตาของคนที่จะชงของเจ้าของบ้าน
5. ไปทำบุญเลี้ยงพระ เพื่อให้ไม่เจอสิ่งไม่ดี

จากผลการสัมภาษณ์ดังกล่าวได้พบว่า วิธีการปฏิบัติแก้ชงในเวลาการปลูกบ้านและการย้ายบ้านคล้าย ๆ กับวิธีการปฏิบัติของจีนดั้งเดิม ตามความเชื่อปีชงดั้งเดิม ชาวจีนเชื่อว่า ทุกที่ในแผ่นดินนี้มองก็ให้สวยคุ้มครอง เพื่อให้ผู้คนทั่วไปอยู่เย็นเป็นสุข ตอนที่ปลูกบ้านต้องเลี้ยงไม้ให้

ทับที่อยู่ขององค์ให้สวย ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ควรเลี้ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้สวย เพื่อให้ดวงชะตาดีขึ้น จะได้รับการคุ้มครองจากองค์ให้สวย ก่อนปลูกบ้านต้องให้หมอดูมาดูหลาย ๆ อย่างร่วมกันอยู่แล้ว เช่น ฮวงจุ้ย ทำเล ที่ตั้ง องค์ให้สวย ตามความเชื่อ การปฏิบัติตาม ได้ถูกต้องส่งผลให้คนทำสบายใจ จะได้ช่วยชีวิตพบกับความราบรื่น เทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะรักษาและคุ้มครองทั้งครอบครัว

ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการแต่งงาน

การแต่งงานเป็นเรื่องที่สำคัญในชีวิตของคน ชาวจีนเชื่อว่า ดวงชะตาของเจ้าบ่าวเจ้าสาว จะมีผลกระทบต่อชีวิตหลังแต่งงาน จึงทำให้เกิดความเชื่อหลายอย่างในการแต่งงาน ความเชื่อเรื่องปีชง เป็นส่วนหนึ่งที่ชาวจีนเชื่อว่าจะมีผลกระทบต่อชีวิตทั้งคู่ คู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักยศด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นศัตรูกัน จากผลการสัมภาษณ์ในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีความเชื่อเรื่องปีชงส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปีชงไม่ควรแต่งงาน เหตุผลสรุปแล้ว มีดังนี้

1. การแต่งงานในปีชงอาจทำให้ชีวิตหลังแต่งงานมีแต่ความวุ่นวาย ต้องอย่าร้าง
2. อาจมีการเสียชีวิต

แต่ถ้าหากว่าการแต่งงานในปีชงเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ จะมีวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ชง จากผลการสัมภาษณ์ วิธีการปฏิบัติสรุปแล้วมีอยู่ ดังนี้

1. เอรูบนักยศของคนที่จะไปแก้ชงที่ศาลเจ้า เพื่อทำพิธีในการแก้ชง
2. ทำบุญตามวัด
3. เอรูวันเดือนปีเกิดของพ่อแม่บ่าวสาว ไปหาฤกษ์แต่งงานแทนวันเดือนปีเกิดของบ่าว

สาวที่ชง

4. แก้ด้วยการหานักยศของคนที่จะมาตั้งทางทิศใต้ และทำบุญด้วยกล้วย ส้มคู่ ดอกกรัก มาถวายพระที่บ้านและพระประธานในโบสถ์
5. หาแจกันแดง ดอกไม้ชมพูไว้ทางทิศใต้และทำบุญ อุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร
6. นิมนต์พระมาสวด
7. ไหว้ศาลเจ้าก่อนแต่งงาน

ส่วนเรื่องการเลือกคู่แต่งงาน ในปัจจุบันนี้ ชาวจีนรุ่นเก่าส่วนใหญ่ยังถือว่า การหาคู่แต่งงานต้องเลี้ยงผู้ที่มีปีนักษัตรชงกับตนเอง เช่น คนที่มีนักษัตรเป็นแพะต้องเลี้ยงแต่งงานกับผู้ที่มีนักษัตรเป็นวัว เนื่องจากวัวกับแพะเป็นนักษัตรที่ชงกัน ในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผู้สัมภาษณ์บางคนยังถือความเชื่อดังกล่าว เชื่อว่าถ้าหาคู่ครองมีนักษัตรที่ตรงกันกับเราอาจจะ

พบเจอสิ่งไม่ดีเข้ามา ชีวิตคู่คงไม่พบความสุข ดังนั้นนักยัตร์ของกลุ่มแต่งเป็นข้อสำคัญที่จะต้องมาคิด เป็นประเด็นก่อนแต่งงาน ในขณะที่เดียวกันมีผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นว่า การเลือกคู่แต่งงาน ขึ้นอยู่กับความรัก ความเข้าใจของสองฝ่ายที่มีต่อกันมากกว่า ส่วนนักยัตร์ของกลุ่มแต่งอาจมีส่วน ที่จะคิด แต่ไม่มากถึงกับเป็นข้อสำคัญที่จะต้องมาคิดเป็นประเด็นในการเลือกคู่แต่งงาน

ความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับความตาย

ความเชื่อที่เกี่ยวกับความตายมีหลายอย่าง เรื่องปีชงและนักยัตร์เป็นส่วนใดส่วนหนึ่งที่ต้องคิดตอนปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความตาย จากผลการสัมภาษณ์ในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่ ยังถือว่าผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปีชงไม่ควรเข้าร่วมงานศพ เหตุผลสรุปแล้วมี ดังนี้

1. การเข้าร่วมงานศพในปีชงอาจป่วยหรือเสียชีวิตตามคนตายไปได้
2. ดวงชะตาคนที่ชงจะอยู่ในเกณฑ์ที่ตกต่ำอยู่แล้ว ถ้าไปงานศพดวงชะตาชีวิต

ของคนชงจะตกต่ำแย่กว่าเดิม

ถ้าเป็นกรณีที่ต้องเข้าร่วมงานศพ วิธีการปฏิบัติเพื่อเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีสรุปแล้วมีอยู่ดังนี้

1. พกยันต์ สายสิญจน์จากวัดหรือศาลเจ้า
2. พกใบทับทิมไปด้วย
3. อยู่ให้ห่างศพหรือผู้ตายให้มากที่สุด
4. เลี่ยงไม่ไปเวลาฝังศพหรือเผาศพ
5. ห้อยพระติดตัวเสมอ
6. ไม่ควรไปวางดอกไม้ ไม่กินของงานศพ
7. เมื่อกลับจากงานควรอาบน้ำและล้างหน้าด้วยใบทับทิม

ส่วนการเลือกที่ตั้งหลุมฝังศพ ผู้ถูกสัมภาษณ์กล่าวว่า ตอนเลือกที่ตั้งฝังศพต้องคิดทิศทาง ที่ถูกกับความเชื่อ ทิศควรเลี่ยงที่อยู่ของไก่ส่วยอยู่ ข้างหลังเป็นภูเขา ข้างหน้าเป็นแม่น้ำ หรือจะให้หมอคูมาคูดวงจ้อย

พิธีกรรมเกี่ยวกับเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ชาวจีนโดยทั่วไปเชื่อว่า องค์กรให้ส่วยหรือเทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นการกราบไหว้บูชาเทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา หรือ องค์กรให้ส่วย ทุก ๆ ปี

เป็นการเสริมดวงชะตา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่เกิดปีชง การกราบไหว้องค์ให้ช่วย ถือเป็น การไหว้เทพเจ้าที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งนอกจากคนที่ปีเกิดเป็นปีชงจะกราบไหว้บูชาเพื่อฝากดวงชะตา ให้องค์ให้ช่วยช่วยปัดเป่าทุกข์ภัยแล้ว คนที่เกิดปีนักษัตรอื่นสามารถกราบไหว้บูชาให้ความศรัทธาต่อองค์ให้ช่วยที่มาเฟ้าปีได้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อการเป็นสิริมงคลหรือเสริมดวงให้คนที่ดวงดีอยู่แล้ว ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปอีก เรียกอีกอย่างว่าเป็นการไหว้เพื่อให้องค์ให้ช่วยหนุนดวงชะตาให้ชีวิตราบรื่น อยู่เย็นเป็นสุข

พิธีสวดมนต์เสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชงของชาวเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ปกติจัดสวด 3 วัน เป็นเวลาช่วงวันตรุษจีน โดยคณะสวดพุทธสมาคมสว่างผล หนองมน (ศาลเจ้าแม่กัวยี่เซียงคิ้ว) ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพิธีแก้ปีชงและพิธีเสริมดวงที่ใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมมีจำนวนมาก

พิธีกรรมที่จัดประกอบด้วยสองส่วน ส่วนที่หนึ่งคือพิธีกรรมสำหรับแก้ปีชง(แก้การชงกับเทพเจ้าให้ช่วย) ส่วนที่สองคือพิธีสวดมนต์เสริมดวงชะตาของผู้ที่จะแก้ปีชง

พิธีกรรมสำหรับการแก้ปีชง

1. สิ่งของที่ใช้ในการแก้ชง ทางศาลเจ้าจัดของให้กับผู้ที่มาแก้ชงเพื่อความสะดวก ดังนี้

1.1 ชุดไหว้เล็ก (ภาพที่ 4) ชุดละ 100 บาท ประกอบด้วย

1.1.1 เงินเตี้ย 12 แผ่น ซึ่งเป็นกระดาษเงินกระดาษทองขนาดประมาณกระดาษ A3 พื้นสีขาวขุ่นคล้ายกระดาษสาจึงทาสีเงินและสีทองไว้ตรงกลางคนละด้าน เป็นสัญลักษณ์แทนเงินแท่งและทองแท่งซึ่งใช้เป็นเงินตราในโลกมนุษย์

1.1.2 รูป 5 ดอก ใช้เป็นสื่อติดต่อกับระหว่างคนกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เช่นไหว้ คำว่า รูปภาษาจีนแต่จิวว่า เฮีย จินกลางว่า เซียง ยังมีความหมายว่า หอม กลิ่นหอม อันเป็นมงคลอีกด้วย

1.1.3 ผ้ายันต์ 1 แผ่น เป็นสิ่งของมงคลในการบูชาเทพเจ้า

1.1.4 ซองบรรจุดวงชะตา ซึ่งจะมีรายละเอียดเป็นภาษาจีนมีตราประทับ

ของเทพเจ้า

1.2 ชุดไหว้ใหญ่ (ภาพที่ 5) ชุดละ 200 บาท ประกอบด้วย

1.2.1 ดอกบัวทองกระดาษ 1 ดอก ใช้ในการบูชาเทพเจ้า

1.2.2 กล่องเงินกล่องทอง

1.2.3 เงินเตี้ย (กระดาษเงินกระดาษทอง)

1.2.4 ตั้วกิม(กระดาษทองพับเป็นรูปก้อนทอง)

1.2.5 กระดาษ 7 สี 12 แผ่น ใช้ในการบูชาเทพเจ้า

1.2.6 เทียงเล่าจี้ (กระดาษเงินกระดาษทองพับ) 1 คู่

1.2.7 รูป 5 ดอก

1.2.8 ฝ้ายนัต 1 แผ่น

1.2.9 ซองบรรจุดวงชะตา ซึ่งจะมีรายละเอียดเป็นภาษาจีนมีตราประทับ

ของเทพเจ้า

1.3 โคมไฟ ชุดละ 400 บาท เมื่อนำไปถวายเทพเจ้าเสร็จจะนำมาประดับศาลเจ้า เพื่อเป็นแสงสว่างแก่ชีวิต

1.4 ฟ้าโถงชิงเอี้ย ชุดละ 200 บาท (ภาพที่ 6)

2. ขั้นตอนพิธีกรรมการแก้ปีชง

ก่อนมีพิธีแก้ชง 1 วัน ทางคณะกรรมการศาลเจ้า พุทธสมาคมสว่างผล หนองมน เม่งกัว) เชียงตู่ จะประกาศให้ประชาชนมาลงชื่อเพื่อแก้ปีชง

พิธีสวดมนต์เสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชงจัดสวดในรอบเดือนถัดจากวันตรุษจีน 9 วัน จัดสวด 3 วัน ขึ้นตอน มีดังนี้

2.1 คนที่จะแก้ปีชงมาที่ศาลเจ้าเพื่อซื้อชุด แก้ว และชื่อของไหว้เทพเจ้าให้ด้วย เพิ่มเติมจากศาลเจ้าจัดไว้ให้ ได้แก่ อาหารเจ (เห็ดหอม เห็ดหูหนู จำไฉ่ วุ้นเส้น ฟองเต้าหู้) 5 อย่าง และ ถั่วลิสง 25 เม็ด พุทราแดง (อั่งจ้อ) 25 เม็ด ขนมนโก๋ 5 ชิ้น น้ำชา 5 ถ้วย ข้าวสวย 5 ถ้วย ซึ่งเป็นอาหารมงคลในการไหว้เจ้า

2.2 เขียนชื่อ-นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด และปีที่ชง ลงในซองบรรจุดวงชะตา (ภาพที่ 7)

2.3 นำชุดของไหว้ไปไหว้เทพเจ้าให้ด้วย หรือ เทพเจ้าแห่งดวงชะตา (ภาพที่ 8)

2.4 จุดรูป 3 ดอก และบอกชื่อ-นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด และอธิษฐานต่อเทพเจ้า ให้ท่านช่วยคุ้มครองและปิดเป่าสิ่งไม่ดีออกจากชีวิต

2.5 นำซองบรรจุดวงชะตากระดาษเงินทองนั้นมาปิดตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าจนสุดแขน จำนวน 12 ครั้ง (ภาพที่ 9) เพื่อไล่สิ่งที่ไม่ดีออกจากร่างกาย

2.6 นำซองที่บรรจุดวงชะตานี้ไปฝากไว้ที่ศาลเจ้าเพื่อสวดมนต์ทำพิธีเสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชงนั้น

2.7 เดินออกไปโดยไม่ต้องหันกลับมามองที่เทพเจ้าแล้วนำยันต์ที่ได้จากชุดไหว้กลับบ้านเพื่อเป็นเครื่องปกป้องสิ่งชั่วร้าย

2.8 หลังจากผู้ที่เกิดปีชงทำพิธีเสร็จศาลเจ้าจะมอบ “ป้ออุง” ให้แก่ผู้ที่เกิดปีชงนำกลับบ้านด้วย ป้ออุง 1 ชุด ประกอบด้วย (ภาพที่ 10)

2.8.1 ฐู (ฝ้ายนัต) 1 ชุดติดตัวห้ามทานเนื้อสัตว์

- ทั้งหลาย
- 2.8.2 ข้าวสาร หุงรวมในหม้อกิน
 - 2.8.3 หมี่ ผัดกิน มีความหมายว่าอายุยืนยาว
 - 2.8.4 น้ำตาล ผสมทำกับข้าว เพื่อแสดงความอุดมสมบูรณ์ของรัชชาติและพืชผัก
 - 2.8.5 ส้ม เป็นผลไม้มงคลตั้งแต่โบราณ ต้องปลูกกินให้หมด
 - 2.8.6 ถาดมงคล
- พิธีสวดมนต์เสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชง
1. สิ่งของที่ใช้ในการประกอบพิธีสวดมนต์เสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชง ประกอบด้วย
 - 1.1 ม้ากระดาษ เพื่อเปิดทางสู่สวรรค์
 - 1.2 นกกระดาษ เพื่อนำส่งรายชื่อของผู้ที่เกิดปีชงสู่เทพเจ้าไ้ช่วย
 - 1.3 ซองบรรจุดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชงทั้งหมด
 - 1.4 สิ่งของที่ผู้ที่เกิดปีชงนำมาไหว้เทพเจ้าอันได้แก่ เพ้าไฉ่ซิงเอี้ย (เสื้อผ้ากระดาษของเทพเจ้า) เทียงเถ่าจี้ จิ้นเตี้ย (กระดาษเงินกระดาษทอง) โคมไฟ กล่องเงินกล่องทอง ดอกบัวทอง กระดาษ กระดาษ 7 สี(ภาพที่ 11)
 - 1.5 น้ำชา 12 ถ้วย น้ำ 12 ถ้วย (ภาพที่ 12)
 - 1.6 ข้าวห่อ (ซาลาเปา) 5 ลูก มีความหมายว่ามีเงินมีทอง
 - 1.7 ผลไม้ 5 อย่าง ได้แก่ สาลี่ แก้วมังกร ส้ม องุ่น แอปเปิ้ล (ภาพที่ 13)
 - 1.8 ป้ออุง ซึ่งเป็นถุงกระดาษที่มีสิ่งของมงคลอยู่ข้างใน
 2. ขั้นตอนการสวดมนต์ทำพิธีเสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีชง

สวดทั้งหมด 3 ครั้ง 3 วัน

 - 2.1 อาจารย์ผู้นำสวดมนต์ จุดธูปแดง 3 ดอกไหว้เทพเจ้า 9 องค์ที่สถิต ณ ศาลเจ้า
 - 2.2 คณะสวดถึงจุ ไหว้เทพเจ้า
 - 2.3 สวดมนต์ตามบทสวด ตามจังหวะเสียงกลอง
 - 2.4 คณะสวดทำการลาเทพเจ้า

สวดทั้งหมดแต่ละรอบประมาณ ชั่วโมงครึ่ง หลังจากสวดเสร็จรอบสุดท้ายจะนำเอาของทั้งหมดไปเผาเพื่อส่งไปให้แก่เทพเจ้าเป็นอันเสร็จพิธี

หมายเหตุ: คณะสวดทุกคนต้องเป็นผู้บริสุทธิ์ คือ ถือศีล กินเจ (ภาพที่ 14-16)

ภาพที่ 4 ชุดไหว้เล็ก

ภาพที่ 5 ชุดไหว้ใหญ่

ภาพที่ 6 เพ้าไฉ่ซิงเอี้ย

ภาพที่ 7 เขียนชื่อ-นามสกุล วัน เดือน ปีเกิด และปีที่ขง ลงในซองบรรจุดวงชะตา

ภาพที่ 8 นำชุดของไหว้ไปไหว้เทพเจ้าให้สวย หรือ เทพเจ้าแห่งดวงชะตา

ภาพที่ 9 นำของบรรจุดวงชะตากระดาษเงินทองนั้นมาปิดตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าจนสุดแขน
จำนวน 12 ครั้ง

ภาพที่ 10 ป้ออุง

ภาพที่ 11 สิ่งของที่ผู้ที่เกิดปีชงนำมาไหว้เทพเจ้า

ภาพที่ 12 น้ำชา 12 ถ้วย น้ำ 12 ถ้วย

ภาพที่ 13 ผลไม้ 5 อย่าง

ภาพที่ 14 คณะสวด (1)

ภาพที่ 15 คณะสวด (2)

ภาพที่ 16 คณะสวด (3)

บทที่ 4

ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงและการเปลี่ยนแปลงของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี พบว่า ความเชื่อบางอย่างยังเหมือนกับความเชื่อดั้งเดิม บางอย่างได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ปีชงต่าง ๆ ตามกระแสสังคมไทย และบางอย่างค่อนข้างคลาไคลปฏิบัติน้อยลง ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี สรุปแล้วเป็น ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการดำเนินอาชีพ ปัจจัยด้านศาสนา และ ปัจจัยด้านการพัฒนาการทางการแพทย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.1 ปัจจัยด้านการผสมผสานทางชาติพันธุ์

วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันไป การพัฒนาความเป็นอยู่มาจนถึงปัจจุบันนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะ โครงสร้างของแต่ละชาติพันธุ์ ในบางชาติพันธุ์สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปได้มาก บางชาติต้องใช้เวลาในการปรับตัวซึ่งการปรับตัวในแต่ละกรณีขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของชุมชนที่จะยอมรับวัฒนธรรมใหม่หรือไม่ อย่างคนจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ไทย ก็ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมของไทย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความเชื่อและพิธีกรรม

ภัทรกร สุวรรณจินดา และหลี่ เหมินเหลียง (2559) วิจัยเรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช ได้สรุปการผสมผสานทางชาติพันธุ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนว่า

การที่ชาวจีนอพยพเข้ามาในดินแดนประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปนั้นชาวจีนจะรวมตัวอยู่ด้วยกันเป็นชุมชน ชาวจีนแม้จะอยู่ห่างไกลจากถิ่นเดิม แต่ยังมีค่านิยมในประเพณีเก่าโดยปฏิบัติสืบต่อกันมา...เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ก่อให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างไทยกับจีน ชาวจีนบางส่วนได้แต่งงานกับคนไทยและตั้งรกรากถาวรอยู่ในประเทศไทย ทำให้เกิดการถ่ายทอดขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง คนไทยได้มีการรับเอาภาษา

ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมจีนไปปฏิบัติในหลายเรื่อง วัฒนธรรมบางอย่างของจีนได้มีการผสมผสานให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของไทย”

ความเชื่อเรื่องปีชงเป็นความเชื่อสำคัญของชาวจีนตั้งแต่สมัยโบราณ หลังจากชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ไทย การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความเชื่อดั้งเดิมค่อย ๆ คลายตัวลง การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวผสม ไทย+จีน ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นคนรุ่นใหม่ การอบรมเลี้ยงดูลูกหลานจีนปัจจุบัน ไม่ได้เอาจารีตประเพณีจีนมาใช้ ทำให้การซึมซับความเชื่อดั้งเดิม ถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก จึงทำให้เนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น คนจีนเชื่อว่าในปีชงต้องผูกเข็มขัดสีแดงทั้งปีเพื่อเลี้ยงสิ่งร้าย ๆ เข้ามาในชีวิต แต่ตามความเชื่อกระแสของสังคมไทย วิธีการเลี้ยงสิ่งไม่ดีคือไปทำบุญ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ปีชง

1.2 ปัจจัยด้านการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เข้าร่วมงานแก้ปีชงได้เล่าให้ฟังว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก นิยมส่งบุตรหลานให้เรียนจบในชั้นสูง ให้ออกไปเที่ยวหรือเรียนหนังสือเมืองนอกเป็นจำนวนมาก โลกจะกว้าง ค่านิยมตะวันตกเข้ามาผสมผสาน คนรุ่นใหม่มีโลกทัศน์ หรือ วิถีคิด แตกต่างจากคนรุ่นพ่อแม่ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อเรื่องปีชง ดังนั้นคนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาสูงจะได้รับความรู้ทางสังคมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น จึงทำให้ความเชื่อเรื่องปีชงในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีเปลี่ยนน้อยลง เช่น จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่ายังมีความเชื่อว่า คู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักยศด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นศัตรูกัน แต่ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าการที่จะแต่งงานกัน จะดูองค์ประกอบรวมมากกว่า ซึ่งอยู่กับว่าคนสองคนรักกัน มีความพร้อม จะใช้ชีวิตร่วมกัน ซึ่งเป็นความรู้สึกของคนสองคนที่มีต่อกัน จึงไม่เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเลี้ยงการแต่งงานกับคนที่มิใช่ยศตรงกับเราเอง ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่าคงยังมีความเชื่อว่า ดวงชะตาคนที่ชงจะอยู่ในเกณฑ์ที่ตกต่ำ อาจมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น ไม่ควรทำเรื่องที่มีความเสี่ยงสูง แต่ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่มีความคิดว่า เรื่องที่ทำในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ก็มีความเสี่ยงอยู่แล้ว เลี่ยงก็เลี่ยงไม่ได้ ที่สำคัญกว่าคือหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

สมสรรค์ อธิวสส์ เลขอาธิการสมาคม สว่างผลหนองมน (สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2559) แนะนำว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยอมรับถือความเชื่อดั้งเดิมหรือไม่ ไม่ได้อยู่ที่ระดับการศึกษา แต่อยู่ที่โลกทัศน์ หรือวิถีคิดของแต่ละคน บางคนอาจได้รับการศึกษาจากตะวันตก วิถีคิดจะคล้ายเป็นของคนตะวันตกจึงทำให้วัฒนธรรมของเราเองไม่ได้สืบทอดต่อไป

นอกจากนี้ ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข ไม่มีโรงเรียนจีน ชาวไทยเชื้อสายจีนคนรุ่นใหม่จะรับการศึกษาในโรงเรียนไทย ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ดังนั้นชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่พูดภาษาจีนไม่ได้ แต่จะมีบางครอบครัวที่พ่อแม่ยังใช้ภาษาจีนแต่จิวพูดกับลูกตนเอง ครอบครัวแบบนี้จะมีความเชื่อเรื่องปีชงอย่างเหนียวแน่นและได้ปฏิบัติสืบทอดกันมา ผู้ที่ทำงานและปฏิบัติพิธีกรรมในศาลเจ้าส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังพูดภาษาจีนแต่จิวได้บ้าง ส่วนชาวไทยเชื้อสายจีนที่ใช้ภาษาไทยในบ้านและพูดคุยภาษาจีนไม่ได้อาจมีปัญหาในการสืบทอดความเชื่อดั้งเดิม ทำให้ความเชื่อเรื่องปีชงค่อย ๆ คลายตัวลง อย่างเช่น คนจีนเชื่อว่า คนที่มีนักษัตรเป็นไก่กับหมาไม่ควรแต่งงานกัน เนื่องจากมีตำนานภาษาจีนว่า แม่ไก่และหมายังเคียดเคือง (鸡犬不宁) อุปมา หมายถึง เกิดความวุ่นวายไปทั่ว แต่ถ้าชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่พูดภาษาจีนไม่ได้จะทำให้ความเชื่อดังกล่าวสูญสลายไป

สมสรรค์ อธิเวสส์ (สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2559) กล่าวว่า คนจีนที่เข้ามาที่ไทยรุ่นเก่าส่วนใหญ่อ่านเขียนภาษาจีนไม่ได้ แค่พูดได้อย่างเดียว ดังนั้นคนรุ่นเก่าพวกนี้อ่านตำราเกี่ยวกับความเชื่อชาวจีนไม่ได้ การสืบทอดความเชื่อใช้วิธีการบอกเล่าเท่านั้น จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบ้างที่ไม่ตรงกับความเชื่อดั้งเดิม ปัจจุบันนี้ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่จะศึกษาความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีนต้องเรียนภาษาจีนก่อน ถึงได้เข้าใจเนื้อหาตำรา ถ้าไม่เรียนภาษาจีนจะไม่มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของจีน

1.3 ปัจจัยด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของจีน

การสืบทอด หมายถึง การส่งผ่านความคิด ความเชื่อ หรือ การกระทำของคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยทางตรงหรือทางอ้อม เพื่อก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติตามธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ตามความเชื่อ

ชาวจีนเป็นชนชาติหนึ่งที่มีความเชื่ออย่างเหนียวแน่นและปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นนิสัยประจำตัว บลูมฟิลด์, ฟริน่า (2533, หน้า 11) สรุปว่า “ไม่ว่าชาวจีนจะอพยพไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ที่ใดก็ตาม พวกเขาจะนำอุปนิสัยประเพณีของตนไปด้วย โดยที่พยายามจะรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนมากบ้างน้อยบ้างตามสภาพ ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ในประเทศจีนหรือในฐานะของชาวต่างชาติ วิธีดำเนินชีวิตและความเชื่อต่างๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก”

จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเชื่อชาวไทยเชื้อสายจีนได้พบว่า ความเชื่อชาวไทยเชื้อสายจีนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงบ้างตามกาลเวลา เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ (2554, หน้า 5) ได้สรุปว่า การผสมผสานทางสังคมและการกลืนกลายที่เกิดขึ้นทำให้ชาวจีนรุ่นหลังโดยเฉพาะรุ่นหลานเหลน มิได้แตกต่างจากชาวไทยเชื้อชาติไทยโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ที่จะเข้าร่วมพิธีแก้ปีชงส่วนใหญ่ ได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องปีชงจากคนรุ่นเก่าในครอบครัว คนรุ่นเก่าจะเล่าเรื่องปีชงให้ฟัง และปฏิบัติวิธีการแก้ปีชงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ลูกหลานได้เรียนและปฏิบัติตามรุ่นเก่า จึงทำให้ความเชื่อเรื่องปีชงได้สืบทอดถึงคนรุ่นใหม่

ในขณะเดียวกันได้เห็นว่า ความเชื่อเรื่องปีชงมีบางส่วนผ่อนคลายปฏิบัติน้อยลง หรือได้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ความเชื่อเรื่องปีชงผ่อนคลายน้อยลงหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการสืบทอดคือ ไม่มีเวลา ต้องทำงาน ต้องค้าขาย ศาลเจ้าที่มีองค์ให้ช่วย ครบ 60 องค์อยู่ไกล จึงทำให้ไม่สะดวกที่จะไปไหว้แต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายด้วย หรือลูกหลานไม่ได้อยู่บ้าน (ไปทำงาน หรือ เรียนหนังสือ หรือ อยู่คนละแห่ง) รวมไปถึงลูกหลานไม่สนใจ ไม่คิดจะสืบทอดต่อกับบรรพบุรุษ หรือคนรุ่นก่อนไม่มีความรู้ความเข้าใจความหมายเกี่ยวกับเรื่องปีชงเพียงพอจึงทำให้ความเชื่อบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปีชงนี้ผ่อนคลายน้อยลง หรือเกิดการเปลี่ยนแปลง

1.4 ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

ในงานวิจัย “จุดกำเนิด พัฒนาการแพร่กระจายของวัฒนธรรมดนตรีสกา-เร็กเก้ในประเทศไทย” ได้สรุปการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ว่า

การแพร่กระจาย เป็นคำศัพท์ทางมานุษยวิทยาที่พัฒนาขึ้นเป็นครั้งแรกโดย **Edward B. Tylor** ปรมาจารย์ทางมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ หมายถึงการกระจายตัวของวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเกิดขึ้นโดยการเคลื่อนย้ายของสื่อกลางเข้าสู่ขอบเขตของสังคมใหม่ หรือโดยการผ่านการติดต่อทางทาแล้วค่อยแพร่กระจายออกไปยังส่วนอื่น ๆ ของโลก

Rogers (1962) เขียนงานชื่อ *Diffusion of Innovations* ได้เน้นว่า การเปลี่ยนแปลงสังคมส่วนใหญ่เกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นภายในสังคม และนวัตกรรม (Innovation) ที่ถ่ายทอดกันนั้นอาจเป็นความคิด (Idea) ซึ่งรับมาในรูปสัญลักษณ์ (Symbolic adoption) ถ่ายทอดได้ยาก หรืออาจเป็นวัตถุ (Object) ที่รับมาในรูปการกระทำ (Action adoption) ซึ่งจะเห็นได้ง่ายกว่า” โรเจอร์ ยังได้กล่าวอีกว่า นวัตกรรมที่จะยอมรับกันได้ง่าย ต้องมีลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ 1. มีประโยชน์มากกว่าของเดิม (Relative advantage) 2. สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคมที่รับ (Compatibility) 3. ไม่ยุ่งยากสลับซับซ้อนมาก (Less complexity) 4. สามารถแบ่งทดลองรับมาปฏิบัติเป็นครั้งคราวได้ (Divisibility) และ 5. สามารถมองเห็นเข้าใจง่าย (Visibility) นอกจากนี้ Rogers (1962) ยังได้นำเสนอขั้นตอนการตัดสินใจรับเอาวัฒนธรรมใหม่อีก 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นตอนในการรับรู้วัฒนธรรม (Awareness) 2. เกิดความสนใจในวัฒนธรรมนั้น ๆ (Interest) 3. ประเมินค่าวัฒนธรรม (Evaluation) 4. ทดลอง

ใช้ในวัดกรรม (Trial) และ 5. การรับหรือไม่รับเอาในวัดกรรม (Adoption or refecton) โดยผู้รับ
 นวัดกรรมอาจมีทั้งผู้รับเร็วหรือช้าแตกต่างกันไป (วชิระ ทองสุก, 2552, หน้า 27)

สำหรับสังคมไทย ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามาเนื้อหา
 ความเชื่อและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่แก้ปีชง มีความใกล้เคียงกันกับความเชื่อพุทธศาสนา อย่างเช่น
 การไหว้เจ้า ไหว้พระ ทำพิธีกรรมไล่สิ่งไม่ดีออกจากชีวิต ซึ่งได้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของ
 สังคมไทย และสามารถมองเห็นพิธีกรรมสำหรับแก้ปีชง เข้าใจง่ายด้วย ดังนั้น ชาวไทยแท้ ๆ
 ก็ยอมรับความเชื่อเรื่องปีชง จึงทำให้ความเชื่อปีชงได้แพร่กระจายในสังคมไทยและ
 ได้แพร่กระจายในสังคมไทยโดยไม่ได้สูญสลายไป

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า ตอนปีใหม่ทุกปี ศาลเจ้าส่วนใหญ่จะลงโฆษณาใน
 หนังสือพิมพ์หรือเว็บไซต์ว่าปีนี้มันมีนักษัตรอะไรบ้างเป็นปีชง ควรเข้าร่วมพิธีกรรมอะไรบ้างเพื่อ
 แก้ปีชง เพื่อดึงดูดคนทั่วไปมาเข้าร่วมพิธีกรรม ในวันที่ปฏิบัติพิธีกรรมจะเห็นว่า ชาวไทยแท้
 ที่เข้ามาแก้ปีชงเป็นจำนวนมาก บางคนมาพร้อมกับเพื่อนหรือญาติพี่น้องคนไทยเชื้อสายจีน
 บางคนมาเองเนื่องจากได้ข่าวจากเพื่อนคนไทยว่าการแก้ปีชงมีประโยชน์มาก

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า ทั้งชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่าควรเอา
 ของที่เป็นมงคลติดกับตัวเพื่อช่วยเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีเข้ามาในชีวิต ชาวจีนแต่โบราณจนถึงปัจจุบันนับถือว่า
 หยกเป็นของวิเศษของเขีนผู้ทรงคุณทางฤทธิ์เดช หยกเป็นรัตนชาติอย่างหนึ่งที่มีกายสิทธิ์รักษา
 หรือมีเทพรักษาอยู่ภายใน ดังนั้นหยกจึงมีความศักดิ์สิทธิ์ จะเห็นได้จากการใส่กำไลหยก คู่ครอง
 รักษาตัวของชาวจีนมาแต่โบราณ ดังนั้น คนจีนที่กำลังเผชิญกับเรื่องปีชงจะเอาเครื่องหยกติดกับตัว
 บางคนจะเอาเครื่องทำด้วยทองติดกับตัว แต่ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข
 จังหวัดชลบุรีไม่ค่อยใส่ของที่ทำด้วยหยก คนส่วนใหญ่ใส่เครื่องทองเท่านั้น บางคนจะใส่พระเครื่อง
 แทน เนื่องจากเมืองไทยไม่ค่อยผลิตหยก เครื่องหยกไม่ค่อยมีขายในตลาดและห้างสรรพสินค้า
 แต่ร้านขายทองและพระเครื่องมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นชาวไทยเชื้อสายจีนจะไม่ใส่เครื่องทำ
 ด้วยหยก จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อเรื่องปีชง

นอกจากนี้ยังได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี
 ไม่ได้เข้าศาลเจ้าไหว้เจ้าหรือทำพิธีกรรมเพื่อแก้ปีชง แต่จะเข้าวัดไทย ทำบุญตามวัดไทย เนื่องจาก
 แถวบ้านไม่มีศาลเจ้า แต่วัดไทยมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจะเข้าวัดไทยและไหว้พระในวัดแทน
 จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติแก้ปีชงด้วย

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการดำเนินอาชีพ

3.1 ปัจจัยด้านการดำเนินอาชีพ

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ที่เข้าร่วมพิธีแก้ปีชง ส่วนใหญ่ทำอาชีพธุรกิจค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงสูง ดังนั้นคนที่ทำธุรกิจอาจจะเชื่อเรื่องปีชง ซวงซุ่มมากกว่าคนทำอาชีพอื่น พวกเขาอาจต้องการทำ พิธีกรรมแก้ปีชงหรือแก้ฮ้างซุ่มมากกว่าคนอื่นถึงได้สบายใจ ถ้าเป็นช่วงที่เศรษฐกิจไม่ดี สินค้า ขายไม่ออก ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น นักธุรกิจช่วยตนเองไม่ได้จะตั้งความหวังให้กับเทพเจ้า ดังนั้นคน ที่ทำอาชีพธุรกิจค้าขายจะเข้าศาลเจ้าไหว้เจ้าบ่อย ถ้าเป็นปีชงยังต้องทำพิธีกรรมแก้ปีชงมากกว่าปีอื่น เช่น ศาลเจ้าที่จัดพิธีแก้ปีชงจะจัดชุดไหว้ใหญ่กับชุดไหว้เล็ก คนที่ทำอาชีพธุรกิจค้าขายและกำลัง เผชิญกับเรื่องปีชงด้วย ส่วนใหญ่จะซื้อชุดไหว้ใหญ่ นอกจากนี้บางคนยังทำบุญตามวัดไทย เข้าร่วม พิธีเสริมดวงในวัดไทยด้วย จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพิธีกรรมและวิธีการปฏิบัติ ของความเชื่อเรื่องปีชง

สุรศักดิ์ มนต์ถาวร (สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2558) ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ประกอบ ทำอาชีพการค้าขายที่ตลาดหนองมน เทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี แนะนำว่า ตอนนี้เศรษฐกิจของ ไทยไม่ค่อยดี การทำค้าขายเป็นอาชีพที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงสูง นักธุรกิจอย่างพวกเขาต้อง ทำบุญบ่อยและเข้าร่วมพิธีเสริมดวงทุกเดือน ถ้าเป็นปีชงยังต้องเข้าร่วมพิธีแก้ปีชงเสริมดวงบ่อย มีความเชื่อว่าทำแล้วเทพเจ้าจะคุ้มครองการค้าขายที่บ้านให้เจริญดี

3.2 ปัจจัยด้านการลงทุนสร้างศาลเจ้า

ตามความเชื่อเรื่องปีชงดั้งเดิม ตอนปีชงต้องไปไหว้องค์เทพเจ้าให้สวย จากการศึกษา ได้พบว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีไม่ได้กำหนดว่า ปีชงต้องไหว้ เทพเจ้าให้สวย ไหว้องค์ไหนก็ได้ แล้วแต่ที่สะดวก และพิธีแก้ปีชงที่ศาลเจ้าเม่งก้วยเซียงตั้งจัด ให้ไหว้ตัวแทนขององค์ให้สวยเท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้ไหว้องค์ให้สวยที่ปฏิบัติกับปีชะตาชีวิต ของมนุษย์และไหว้องค์ให้สวยที่ประจำชะตาชีวิต

สมสรรค์ อธิเวสส์ เลขาธิการสมาคมสว่างผลหนองมน (สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2559) แนะนำว่า ราคาขององค์เทพเจ้าสูงมาก ปกติอยู่ที่องค์ละ 5 หมื่นบาท ถึง 1 แสนบาท (ความสูง 60 ซม.) และต้องสั่งซื้อจากเมืองจีน เนื่องจากฝีมือการแกะสลักหินหรือไม้ของช่างคนจีนดี และคนจีนมีความรู้หน้าตาองค์เทพเจ้าเป็นอย่างไร องค์เทพเจ้าให้สวยทั้งหมดมี 60 องค์ ปกติศาลเจ้าเล็ก ๆ จะไม่มีบพอไปลงทุนซื้อทั้ง 60 องค์ และไม่มิงบประมาณพอไปขยายพื้นที่ เพื่อตั้งทั้ง 60 องค์ และแทนประดิษฐ์ถ่าน ดังนั้นศาลเจ้าที่มีองค์ให้สวยจำนวนไม่มาก ชาวไทยเชื้อ สายจีนจะไหว้เทพเจ้าองค์อื่นแทนองค์ให้สวย จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการปฏิบัติแก้ปีชง

4. ปัจจัยด้านศาสนา

ชาวจีนเป็นกลุ่มชนชาติที่เต็มใจจะปรับตัวเองให้เข้ากับพุทธศาสนาแบบไทย ครอเฟิร์ค (Crawford) ราชทูตอังกฤษที่เข้ามาประเทศไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น บันทึกไว้ว่า “คนจีน...ยอมรับนับถือศาสนาทันทีที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย...” ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดมาก่อน หรือไม่ว่าเขาจะมีศาสนาหรือไม่ คนจีนอพยพในประเทศไทยจะรับรูปแบบการนับถือศาสนาพุทธของพุทธศาสนิกชนไทย ไปวัดไทย และใส่บาตรพระ คนจีนบางคนยังบวชเป็นพระตามธรรมเนียมชายไทย ทั้ง ๆ ที่วิถีชีวิตแบบนี้ไม่เข้ากับนิสัยขยันขันแข็งไม่อยู่นิ่งของคนจีนก็ตาม รูปแบบของวัฒนธรรมจีนโบราณที่ยังดำรงอยู่ในสังคมไทย” (สกินเนอร์, วิลเลียม จี., 2548, หน้า 132-133; Crawford, 1823, p. 72; Crawford, 1830, p. 11, 221)

คนไทยเชื้อสายจีนนับถือความเชื่อแบบดั้งเดิม อย่างลัทธิเต๋าและลัทธิขงจื้อ เช่น การไหว้บรรพบุรุษและเทพเจ้าต่าง ๆ และนับถือพุทธศาสนานิกายมหายานแบบจีน แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยึดถือความเชื่อแบบดั้งเดิมน้อยลง โดยที่พุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบไทยได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างมาก

จากการศึกษาได้พบว่า ความเชื่อเรื่องปีชงของคนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เป็นความเชื่อที่ได้ผสมผสานกันความเชื่อในศาสนาเต๋ากับพระพุทธศาสนาเถรวาท ศาสนาเต๋าคือศาสนาประเภทหนึ่งที่สำคัญของชาวจีน ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยคงได้นำความเชื่อในศาสนาเต๋ามาด้วยกัน อย่างความเชื่อเรื่ององค์เทพเจ้าให้ส่วยได้มาจากศาสนาเต๋ามาเมื่อเข้ามาได้รับอิทธิพลของความเชื่อคนไทย (พระพุทธศาสนาเถรวาท) จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบความเชื่อและพิธีกรรม เช่น ในความเชื่อเรื่องปีชงของคนจีนนั้นเมื่อก่อนคนจีนถือว่าต้องเอาเครื่องประดับที่ทำเป็นรูปนักษัตรของตนเองมาติดตัว ถือว่าเป็นสิ่งสิริมงคล จะช่วยเลี่ยงสิ่งร้าย ๆ เข้ามาในชีวิต แต่ปัจจุบันนี้ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ไปแก้ปีชงส่วนใหญ่มีแค่พระเครื่องติดกับตัว หรือชาวไทยเชื้อสายจีนบางคนจะไม่เข้าร่วมพิธีแก้ปีชงในศาลเจ้า แต่จะเข้าไปวัดไทยแทน ทำบุญตามวัด ไหว้พระในวัดเพื่อแก้ปีชง ซึ่งเป็นความเชื่อพุทธศาสนาแบบไทย

5. ปัจจัยด้านการพัฒนาการทางการแพทย์

ในอดีต ชาวจีนเชื่อว่า คนเราเกิดมาสิ่งแรกที่เราจะต้องเจอคือการเริ่มต้นของการใช้ชีวิต ในอดีตกาลนั้น กระบวนการตั้งแต่การคลอดบุตร จนถึงการใช้ชีวิตภายในปีสองปีแรกนั้น ในชีวิตใหม่จะต้องพบเจอกับภัยอันตรายและภัยจากการข่มขู่สารพัดต่าง ๆ นานา อย่างแรกที่จะต้องพบเจอคือภัยอันตรายจากการคลอดบุตรหรือการให้กำเนิดบุตร และสองคือภัยอันตรายของวัยเด็กทารก นี่เป็นเงื่อนไขในการใช้ชีวิตต่าง ๆ ในอดีตกาลที่จะเกิดขึ้นในทารกแรกเกิด สำหรับแม่ผู้ให้กำเนิด

ในอดีตกาลนั้น การคลอดบุตรหรือการให้กำเนิดบุตรถือเป็นเรื่องตาย เพราะว่าเป็นสมัยก่อนทางการแพทย์ยังมีเงื่อนไขการป้องกันที่ไม่เพียงพอ และเมื่อทำการคลอดไม่สำเร็จ อาจจะทำให้ผู้คลอดจะต้องพบเจอกับปัญหาต่างที่ตามมาในทันที และนี่หมายความว่าผู้รอดชีวิตจะมีจำนวนน้อยกว่าผู้เสียชีวิต และในอดีตกาลนั้นหญิงสาวจะมีบุตรค่อนข้างเร็ว และจะทำให้ภัยอันตรายในการคลอดบุตรมีเพิ่มมากขึ้น ภัยอันตรายในการให้กำเนิดบุตร ไม่เพียงแต่มีผลต่อผู้ให้กำเนิด แต่ยังมีผลกับเด็กทารกที่กำลังกำเนิดออกมาด้วย

จากลักษณะทางกายสามารถที่จะบอกได้ว่า ทารกแรกเกิดจะมีสมรรถภาพทางกายที่ไม่ค่อยดีนัก และภูมิคุ้มกันที่ยังค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กเกิดอาการไม่สบายนั้น ส่วนใหญ่จะมีผู้รอดชีวิตจากการป่วยใช้น้อยกว่าผู้เสียชีวิต สาเหตุ คือ การแพทย์ในสมัยนั้นค่อนข้างมีขีดจำกัด ดังนั้นคนที่เป็นพ่อแม่ในสมัยนั้นจะต้องหาทุกวิธีที่จะต้องให้ทารกข้ามผ่านภัยอันตรายในวัยทารกให้ได้ จึงมีแนวคิดและประเพณีเกี่ยวกับการคลอดบุตรและการให้กำเนิดบุตรเกิดขึ้นมา คนสมัยโบราณจะมีแนวคิดเรียกว่าปีซง ซึ่งเหมือนกับการเกิดใหม่ของคน เพราะจะต้องเผชิญกับภัยขมขื่นต่าง ๆ ในชีวิตอีกครั้ง ดังนั้นคนสมัยโบราณจึงเรียกปีซงว่าเป็นปีแห่งความโชคร้าย (Shang Shiwen, 2012, pp. 66-67)

ในปัจจุบันนี้ จังหวัดชลบุรีมีโรงพยาบาลและคลินิกเป็นจำนวนมาก ตามข้อมูลของเทศบาลเมืองแสนสุขได้พบว่า ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข มีสถานบริการสาธารณสุขทั้งหมด 112 แห่ง (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2558, หน้า 52) ตามแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลแสนสุข เทศบาลจะเพิ่มงบประมาณในด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีตลอดไป ดังนั้นการหาหมอ การซื้อยารักษาโรคเป็นเรื่องที่สะดวกในชีวิตประจำวันของชาวแสนสุข การพัฒนาการแพทย์ทำให้คนทั่วไปได้รับความรู้ความเข้าใจในเหตุผลที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย การเจ็บป่วยอาจเกิดจากอาหาร มลพิษทางสภาวะแวดล้อม เป็นต้น ไม่ได้เกิดจากเรื่องปีซง การเจ็บป่วยรักษาที่โรงพยาบาลได้ จึงทำให้ความเชื่อบางอย่างเริ่มสลายไป

จากการสัมภาษณ์ได้พบว่า เหตุผลที่ชาวไทยเชื้อสายจีนเข้าร่วมพิธีแก้ปีซงคือ ทำให้สบายใจเท่านั้น ถ้าหากว่าเกิดการเจ็บป่วยจะไปหาหมอที่โรงพยาบาล จึงทำให้ความเชื่อเรื่องปีซงอ่อนคลายน้อยลง

การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของจีนดั้งเดิมและของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ได้พบว่า เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงบางอย่างได้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคมไทย ในข้อนี้จะได้นำเสนอรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชง จึงได้แบ่งหัวข้อในการนำเสนอ ดังนี้

1. ความเชื่อและวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนดั้งเดิม
2. การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

1. ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนดั้งเดิม

ความเชื่อปีชงเป็นความเชื่อที่สำคัญของชาวจีนตั้งแต่โบราณ นับจากราชวงศ์ฉิน (221-206 ปีก่อนคริสต์ศักราช) จนถึงปัจจุบันนี้เป็นระยะเวลาสองพันกว่าปี สังเกตได้ว่าความเชื่อเรื่องเทพไท่ส่วยและปีชง ในวิถีชีวิตของคนจีน ชาวจีนมีวิธีการปฏิบัติหลายอย่างเพื่อแก้ปีชง เช่น ไหว้เทพเจ้าไท่ส่วย ไล่เสื่อสีแดง เป็นต้น

Wu Yucheng (2003, p. 190) ได้สรุปว่า ตามนิทานโบราณและตำราของจีนได้บันทึกว่า ความเชื่อในชีวิตประจำวันของชาวจีนหลายอย่างมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องปีชง ชาวจีนมีความเชื่อว่า ปีกุนหรือปีหมูเป็นปีที่ดี ซึ่งในภาษาจีนโบราณเขียนว่า “豕” อ่านว่า “สือ” หมายถึง หมู ตัวอักษรจีนปัจจุบันเขียนว่า “家” อ่านว่า “เจีย” ตัวอักษรนี้ประกอบด้วยตัวอักษรสองตัวด้วยกัน คือ “豕” กับ “宀” รวมกันมีความหมายว่าบ้าน ในยุคสมัยโบราณ การมีบ้านและหมูถือเป็นสัญลักษณ์ของความร่ำรวย ถ้าอยากสร้างครอบครัวของตัวเอง ต้องมีบ้านกับหมูเป็นพื้นฐาน ดังนั้น ชาวจีนจึงมีความเชื่อว่า หมูเป็นนักษัตรที่ดี (Wu Yucheng, 2009, p. 177)

นอกจากนี้ มังกรถือเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติของคนจีนมาตั้งแต่ครั้งโบราณ ชาวจีนยกย่องให้มังกรเป็นสัตว์มงคล เป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจและความโชคดี เจือ สตะเวทิน ได้กล่าวถึงคุณลักษณะพิเศษของมังกรไว้ว่า คนจีนนับถือมังกรว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มังกรบินได้ สามารถเรียกลม เรียกฝน และแปลงร่างได้ ดังนั้น ชาวจีนจึงมีความเชื่อว่า บุตรที่เกิดปีหมูและปีมังกรจะมีชีวิตที่สมบูรณ์ ร่ำรวย ทำอะไรจะพบแต่ความสำเร็จ

ในทางตรงกันข้าม ชาวจีนโบราณมีความเชื่อว่า ผู้หญิงที่เกิดในปีแพะกับปีเสืออาจจะเป็นปฏิกิริยากันกับพ่อแม่และสามี ส่วนผู้ชายที่เกิดปีแพะ ชีวิตจะมีเงินทองไหลมาเทมา ผู้หญิงที่เกิดปีแพะ ชีวิตจะพบแต่ความยากจน เป็นปฏิกิริยากันกับสามีและพ่อแม่ (男属羊, 黄金堆

屋梁，出门不必带口粮；女属羊，命根硬，克夫克爹又克娘，家里没有隔夜粮” ส่วนปีเสื่อมีความเชื่อที่คล้าย ๆ กัน (Wu Yucheng, 2011, p. 189) จึงส่งผลให้ชาวจีนโบราณมีความเชื่อว่า ไม่ควรคลอดบุตรในปีแพะกับปีเสื่อ และไม่ควรแต่งงานกับผู้หญิงที่เกิดในปีแพะกับปีเสื่อ

นักวิชาการจีน Wu Yucheng (2003, pp. 434-436) ได้สรุปว่า เหตุผลที่มีความเชื่อว่าผู้หญิงที่เกิดในปีแพะจะมีดวงชะตาชีวิตไม่ดี เนื่องจากมีความเชื่อของชาวจีนในสมัยโบราณเกี่ยวกับรูปหน้าของคนแต่ละคนว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับชะตาชีวิตของคน ๆ นั้น เช่น หากภายในดวงตาของผู้หญิงมีส่วนที่เป็นสีขาวมากกว่าส่วนที่เป็นสีดำ ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี (眼露四白，五夫守宅) ซึ่งสัตว์ที่มีลักษณะดวงตาเช่นนี้คือแพะ จึงได้เกิดความเชื่อว่าผู้หญิงที่เกิดปีแพะจะมีดวงชะตาชีวิตไม่ดี ส่วนเหตุผลที่มีความเชื่อว่าผู้หญิงที่เกิดในปีเสื่อจะมีดวงชะตาชีวิตที่ไม่ดี เนื่องจากชาวจีนในสมัยโบราณยกย่องฐานะของผู้ชายอยู่สูงกว่าผู้หญิง และเมื่อพิจารณาลักษณะตาของเสื่อแล้วพบว่าเสื่อเป็นสัตว์ที่ดุร้าย ดังนั้นผู้หญิงที่เกิดปีเสื่อจะมีนิสัยเหมือนเสื่อ จึงทำให้ฐานะของผู้หญิงสูงกว่าของผู้ชาย ดังนั้นจึงเกิดความเชื่อว่าผู้หญิงที่เกิดในปีเสื่อจะเป็นปฏิปักษ์กันกับสามีและพ่อแม่

ตามความเชื่อตั้งแต่ครั้งสมัยโบราณกาลของชาวจีน ในระหว่าง 12 นักษัตรด้วยกันนั้นล้วนมีพลังบางอย่างที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ถ้าหากว่ามีความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน คนที่อยู่ด้วยกันจะมีความสุข แต่ถ้าเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน คนที่อยู่ด้วยกันจะมีสิ่งไม่ดีเกิดขึ้น จึงส่งผลให้เกิดความเชื่อเรื่องปิงซงในการแต่งงาน การมีบุตร และในงานศพ เช่น ในตำราของอำเภอฝางซาน (《房山县志》) บันทึกไว้ว่า “ทุกคนในโลกนี้มีนักษัตรส่วนตัว เช่นเกิดในปีจื่อมีนักษัตรเป็นหนู เกิดในปีฉะมีนักษัตรเป็นวัว ถ้า นักษัตรมีความสัมพันธ์เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน แม้วานิสัยของทั้งคู่จะถูกกัน หรือ สถานะครอบครัวยุติกัน สองคนแต่งงานกันไม่ได้โดยเด็ดขาด (谓人生之年，按十二地支皆有属象，如子年属鼠，丑年属牛之类。两象不合，名曰“犯象”，为大忌，不可订婚。往往两姓人品、门第皆宜，有因犯象而不能结合者)” (Wu Yucheng, 2009, p. 453) ในตำราของเมืองไทเปก็เคยบันทึกไว้ว่า

“ในงานศพ ต้องประกาศไว้ที่หน้าบ้านว่า คนที่มีนักษัตรที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันกับผู้เสียชีวิต ควรหลีกเลี่ยงการเข้าร่วมในพิธีฃาปนกิจศพ (收殮、请棺、进圻，凡生肖相克者贴示门上，均须回避，以免冲犯)” (Wu Yucheng, 2009, p. 460)

ความเชื่อเรื่องปิงซงยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องไ้ท่วย ในหนังสือ 100 เทพ

และเขียนจิน ได้แนะนำไว้เลยว่า “นับตั้งแต่สมัยต้นตะวันตก” (202 ปีก่อนคริสต์ศักราช-ค.ศ. 8) เป็นต้นมา ผู้คนยึดถือว่าทิศทางที่ไ้ส่วย โจรไปในแต่ละปีเกี่ยวข้องกับข้อห้ามในการปรับหน้าดิน ก่อสร้าง ย้ายบ้าน แต่งงาน เป็นต้น หากจุดดินในตำแหน่งของไ้ส่วยก็จะพบก้อนเนื้อที่เคลื่อนไหว ได้ชนิดหนึ่ง ซึ่งจะนำภัยพิบัติมาสู่มนุษย์ ดังนั้นจึงห้ามจุดดินเหนือศีรษะของไ้ส่วยเด็ดขาด ด้วยเหตุนี้ตามธรรมเนียมปฏิบัติเมื่อจะจุดดินก่อนสร้างบ้านเรือน ก็จะต้องเชิญผู้รู้มาถาม ตำแหน่งของไ้ส่วยในปีนั้น ๆ ให้แน่ชัดเพื่อไม่ให้ไปล่วงเกินเข้า” (Wu Yucheng, 2009, p. 25) ดังนั้น ชาวจีนมีความเชื่อว่า ตอนปลูกบ้านหรือการตั้งหลุมฝังศพต้องเลียงทิศที่มีไ้ส่วยอยู่

นอกจากนี้ คนจีนมีความเชื่อว่า สีแดง คือ สีแห่งความเป็นมงคลของชาวจีน หยก ทอง เงินเป็นสิ่งของที่เป็นมงคลด้วย ดังนั้น ชาวจีนเชื่อว่า สีแดงและสิ่งของที่ทำด้วยหยก ทอง เงินจะช่วยในการปกป้องรักษาตัวให้เลียงกับสิ่งที่ไม่ดีในชีวิต

นับจากราชวงศ์ฉิน (221-206 ปีก่อนคริสต์ศักราช)จนถึงปัจจุบันนี้เป็นระยะเวลาสองพันกว่าปี สังเกตได้ว่าความเชื่อเรื่องปีชงในวิถีชีวิตของคนจีน ชาวจีนมีวิธีการปฏิบัติหลายอย่างเพื่อแก้ปีชง ซึ่งได้ปรากฏในความเชื่อการมีบุตร การชงกับเทพเจ้าไ้ส่วย การปลูกบ้านและการย้ายบ้าน การแต่งงาน และ ความตาย สรุปแล้ว มีดังนี้

ในความเชื่อเกี่ยวกับการมีบุตร ชาวจีนมีความเชื่อว่า นักยัตร์ของบุตรต้องไม่ชงกับนักยัตร์ของพ่อแม่ และการมีบุตรในปีที่ดี (เช่น ปีมังกร ปีหมู) จะทำให้ลูกมีชีวิตที่สมบูรณ์ ทำอะไรได้ ประสบความสำเร็จ และเลียงการมีบุตรในปีแพะ บุตรเกิดปีแพะจะเป็นปฏิปักษ์กันชงกับพ่อแม่ วิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงคือ ให้หมอดูช่วยตั้งชื่อหรือเปลี่ยนชื่อลูก เช่น ใส่ตัวอักษรจีน มังกร (龙) ในชื่อของลูก หรือชื่อเครื่องประดับที่ทำเป็นรูปนักยัตร์ของลูกให้ติดกับตัวลูก ปกติเป็นเครื่องประดับทำด้วยทองหรือหยก

ในความเชื่อเกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าไ้ส่วย ชาวจีนมีความเชื่อว่า เป็นปีที่ปฏิปักษ์ต่อกันกับองค์เทพไ้ส่วย ส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาตกต่ำในทุกด้าน วิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชง คือ ไ้ส่วยองค์เทพไ้ส่วยในช่วงตรุษจีน และ ผูกเข็มขัดสีแดง หรือใส่เสื้อสีแดงทั้งปี (เสื้อสีแดงนั้นต้องเป็นคนอื่นส่งให้ ซื่อเองไม่ได้) และ ไ้ส่วยทองหรือหยก หรือใส่เครื่องประดับที่มีรูปองค์ไ้ส่วย ต้องรักษาให้สะอาดด้วย

ในความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน ชาวจีนมีความเชื่อว่า ทุกที่มีไ้ส่วยคุ่มอยู่ การปลูกบ้านต้องเลียงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ไ้ส่วย และหมู มังกร ไ้ส่วย 12 นักยัตร์ เป็นนักยัตร์พิเศษที่ชงกับตนเอง ดังนั้นผู้ที่มีนักยัตร์ดังกล่าวห้ามย้ายบ้านในปีชง ผู้ที่มีนักยัตร์อื่นย้ายได้โดยไม่ต้องเป็นห่วง วิธีการปฏิบัติคือ ให้หมอดูมาช่วยดูที่อยู่ไ้ส่วย หรือ ปรับแก้ฮวงจุ้ยในบ้าน หรือ การย้ายบ้านเลือกวันเดือนปีที่ไม่ชงกับดวงชะตาเจ้าของบ้าน

ในความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งงาน ชาวจีนมีความเชื่อว่า คู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักษัตรด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และผู้ชายเลี่ยงหาผู้หญิงที่มีนักษัตรเป็นแพะกับเสือ ถือว่าผู้หญิงที่มีนักษัตรเป็นแพะกับเสือชงกับดวงชะตาพ่อแม่และสามี และการเลือกวันแต่งงาน โดยอ้างอิงวัน เดือน ปีเกิดเจ้าบ่าวเจ้าสาว และปีชงแต่งงาน ไม่ได้วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ชงคือเชิญหมอเลือกวันแต่งงานให้ไม่ชงกับดวงชะตาทั้งคู่ หรือแก้ฮวงจุ้ยในบ้าน หรือคบเพื่อนที่มีนักษัตรหนุนเนื่องกับฝ่ายชายและฝ่ายหญิง หรือคลอเคลียที่มีนักษัตรหนุนเนื่องกับฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

ในความเชื่อเกี่ยวกับความตาย ชาวจีนมีความเชื่อว่า ผู้ที่มีนักษัตรชงกับผู้เสียชีวิตไม่ควรเข้าร่วมงานศพหรือห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต และ หลุมฝังศพเลี้ยงทิศที่มีให้ส่วยอยู่ วิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงคือ ในงานศพตั้งป้ายบอกว่าผู้ที่มีนักษัตรอะไรบ้างห้ามเข้าร่วมงานศพ และถ้าเป็นผู้ที่ต้องเข้าร่วมงานศพ ห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต และนำทองหรือหยกติดกับตัวเสมอ ห้ามมองศพ และเชิญหมอจุดธูปฮวงจุ้ยหลุมฝังศพ ไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ส่วยไม่ชงกับอย่างอื่น

ส่วนพิธีกรรมไหว้เทพเจ้าให้ส่วยเพื่อแก้ปีชง ในหนังสือ ตำราของเทพเจ้าให้ส่วย 《太岁神传略》 (Chen Yaoting, 2012, p. 161) ได้สรุปขั้นตอนการไหว้เทพเจ้าให้ส่วยมี ดังนี้

1. ไหว้เทพเจ้าเสี่ยงเทียนเซียงตี้(เจ้าพ่อเสือ)
2. จุดเทียนและธูปไหว้องค์ให้ส่วยที่ปฏิปักษ์กับปีชะตาชีวิตของมนุษย์
3. จุดเทียนและธูปไหว้องค์ให้ส่วยที่ประจำชะตาชีวิต

หมายเหตุ: ตอนที่ไหว้ต้องกล่าวความผิดของตนเองให้เทพเจ้าให้ส่วยฟัง แล้วขอพรจากเทพเจ้าให้ส่วย

4. เขียนชื่อ วันเดือนปีเกิดในกระดาษ สุดท้ายต้องเผาพร้อมกับกระดาษเงินกระดาษทอง

หมายเหตุ:ของไหว้และพิธีกรรมอื่นตามการจัดการของแต่ละศาลเจ้า

2. การเปลี่ยนแปลงเนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

จากการสัมภาษณ์และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ได้พบว่า ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติแก้ปีชง จึงได้สรุปรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความเชื่อเกี่ยวกับการมีบุตร

ในความเชื่อเกี่ยวกับการมีบุตร เนื้อหาความเชื่อที่เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีไม่ได้ถือปีหมูเป็นปีดีอีก รู้สึกว่าคนที่เกิดปีหมูจะจี๋เกียดเหมือนหมู แค่อปีมังกรเป็นปีดีเท่านั้น และไม่ได้เชื่อว่าบุตรเกิดปีเพะจะไม่ดี ความเชื่อเกี่ยวกับนักษัตรของบุตรต้องไม่ชงกับนักษัตรของพ่อแม่ผ่อนคลายน้อยลง และมีความเชื่อว่าการคลอดบุตรในปีชงเป็นสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งเป็นเนื้อหาใหม่ในความเชื่อเรื่องปีชง

วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ปีชงที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีวิธีการเพื่อแก้ปีชงที่เยาะกว่าดั้งเดิม รวมถึงทำบุญตามวัดหรือศาลเจ้า ยกให้คนอื่นเป็นลูกบุญธรรม ดวงแม่จะได้ไม่เจ็บป่วยบ่อย ทำความดี นำบุตรที่คลอดไปหาพระ ขอพรให้พระคุ้มครอง นอกจากนี้ ของที่เป็นมงคลให้ติดตัวกับลูกเพื่อปกป้องรักษาบุตรนั้น ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงบ้าง อย่างคนจีนจะเอาเครื่องประดับที่ทำด้วยหยกและทองให้ติดตัวกับลูก แต่ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีจะเอาพระเครื่อง จี๋พระยันต์ สายสิญจน์ พระเครื่องที่พระปลุกเสกจากวัด อุ้งจันจากศาลเจ้า ปี่เซียะ (วัดมุงคลเรียกทรัพย์) เครื่องรางปีนักษัตรที่ปลุกเสกแล้ว เป็นของมงคลเพื่อปกป้องรักษาบุตร

2.2 ความเชื่อเกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าให้สวย

ในความเชื่อเกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าให้สวย เนื้อหาความเชื่อไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนเชื่อว่า ปีชงเป็นปีที่ไม่ถูกกับองค์เทพให้สวยจะมีสิ่งไม่ดีได้เกิดกับตัวหรือเข้าตัว อาจพบเจอความโชคร้าย สิ่งที่ทำให้เกิดอันตรายต่าง ๆ จิตใจห่อเหี่ยววิธีการปฏิบัติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ทำบุญทำทาน ซื่อ โลงศพ ถือศีล กินเจ ทำบุญ สะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นวิธีการใหม่เพื่อแก้ปีชง ส่วนการไหว้เจ้าไม่ได้กำหนดว่าต้องไหว้เทพเจ้าให้สวย ไหว้องค์ไหนก็ได้ หรือไปไหว้พระในวัดไทยก็ได้ เครื่องประดับที่ติดไว้กับตนเองไม่จำเป็นต้องเป็นทองหรือหยก ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปองค์ให้สวย ใส่พระเครื่องก็ได้ ซึ่งจะไม่เหมือนของเดิมพิธีแก้ปีชง (แก้การชงกับเทพเจ้าให้สวย) ที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ในขั้นตอนสุดท้ายไม่เผากระดาษที่เขียนชื่อ วันเดือนปีเกิด และไม่ได้กำหนดให้ไหว้เทพเจ้าให้สวยที่ประจำชะตาชีวิต ให้ไหว้ตัวแทนให้สวยองค์เดียวเท่านั้น เนื่องจากไม่มีพื้นที่พอดั่งที่เผากระดาษ และตั้งองค์ให้สวย นอกจากให้เข้าร่วมพิธีแก้ปีชง (แก้การชงกับเทพเจ้าให้สวย) ยังต้องเข้าร่วมพิธีเสริมดวงที่ศาลเจ้าจัดเองด้วย

2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน

ความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน เนื้อหาความเชื่อที่เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ที่เผชิญกับเรื่องปีชง ไม่ว่าจะเป็นนักษัตรอะไรก็ไม่ควรย้ายบ้านหรือปลูกบ้าน

แต่ความเชื่อแบบดั้งเดิมคือผู้ที่มิ้นักขัตร์เป็นหมู มังกร ไก่ ม้า ห้ามย้ายบ้านในปีชง นักขัตร์อื่นย้ายได้ โดยไม่ต้องเป็นห่วง วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้การชงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ชาวไทยเชื้อสายจีน ในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีวิธีการเยอะกว่าดั้งเดิม รวมถึงไปทำบุญเลี้ยงพระ หรือ ใช้วันเดือนปีเกิดของคนในบ้านที่ไม่ชงเป็นหลักในการประกอบการปลูกบ้านหรือการย้ายบ้าน

2.4 ความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งงาน

ความเชื่อเกี่ยวกับการแต่งงาน เนื้อหาความเชื่อที่เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ผู้หญิงแต่งงานในปีชงได้ เนื่องจากการแต่งงานเป็นเรื่องมงคล ช่วยผู้หญิงหนีชงได้ แต่ผู้ชายแต่งงานในปีชงไม่ได้ ซึ่งไม่เหมือนกับความเชื่อของชาวจีนดั้งเดิม ส่วนความเชื่อคู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักขัตร์ด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นปฏิปักษ์กันคลายน้อยลง เนื่องจากชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่มีวิถีคิดและโลกทัศน์ใหม่ จึงคลายความเชื่อดั้งเดิมลง

วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ชงนั้นที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ทำบุญตามวัด หรือ หาแจกันแดง ดอกไม้ชมพูไว้ทางทิศใต้และทำบุญ อุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร หรือ เอาวันเดือนปีเกิดของพ่อแม่บ่าวสาวไปหาฤกษ์แต่งงานแทนวันเดือนปีเกิดของบ่าวสาวที่ชง หรือ แก้ด้วยการหานักขัตร์ของคนที่ยังมาตั้งทางทิศใต้ แก้ภัยพาล ได้และทำบุญด้วยกล้วย ส้มคู่ ดอกกรัก มาถวายพระที่บ้านและพระประธานในโบสถ์มาสด หรือ ให้อาหารก่อนการแต่งงาน ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ที่ไม่เหมือนกับแบบดั้งเดิม

2.5 ความเชื่อเกี่ยวกับความตาย

ในความเชื่อเกี่ยวกับความตาย เนื้อหาความเชื่อที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ คนที่กำลังเผชิญเรื่องปีชง ไม่ว่าจะเป็นักขัตร์อะไร ไม่ควรเข้าร่วมงานศพ เชื่อว่าคนที่ชงจะมีเรื่องไม่ดีเข้าตัวได้ง่าย อาจป่วยหรือเสียชีวิตตามคนตายไปได้ แต่ความเชื่อดั้งเดิมแค่กำหนดว่า ผู้ที่มีนักขัตร์ชงกับผู้เสียชีวิตไม่ควรเข้าร่วมงานศพหรือห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต ส่วนความเชื่อที่ดั่งหลุมฝังศพเลี้ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ส่วยผ่อนคลายน้อยลง

วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ชงนั้นที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ถ้าผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปีชงต้องเข้าร่วมงานศพหรือพิธีฝังศพ ต้องพกยันต์ สายสิญจน์จากวัดหรือศาลเจ้า หรือพกใบทับทิมไปด้วย หรือ เมื่อกลับจากงานศพถึงบ้านควรอาบน้ำและล้างหน้าด้วยใบทับทิม หรือเลี้ยงไม่ไปเวลาฝังศพหรือเผาศพ หรือห้อยพระติดตัวเสมอไม่ควรไปวางดอกไม้ ไม่กินของงานศพ แต่ไม่ได้กำหนดว่าห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิตเหมือนความเชื่อดั้งเดิม และการดั่งหลุมฝังศพเน้นการมีภูเขาและมีน้ำมากกว่า ส่วนเรื่องไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ส่วยคลายน้อยลง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความเชื่อเรื่องปีชงในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน
2. สภาพปัจจุบันของความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการแก้ปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

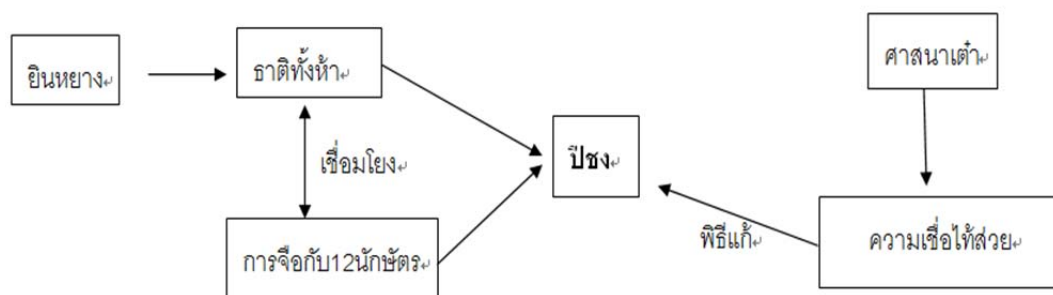
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีชงและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ศึกษาจากชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนและตั้งถิ่นฐานในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี เคยหรือกำลังเข้าร่วมพิธีกรรมแก้ปีชง มีความเชื่อเรื่องปีชง และชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีบรรพบุรุษเป็นคนจีนและตั้งถิ่นฐานในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปีชง เช่น ผู้ปฏิบัติพิธีแก้ปีชง เป็นต้น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต จดบันทึก ถ่ายรูปภาพและบันทึกเสียง แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นและนำเสนอแบบบรรยายความ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน
ความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นความเชื่อทางโหราศาสตร์ของจีน คำว่าชง หมายถึง ปฏิปักษ์ต่อกัน เป็นพลังบางอย่างที่มองไม่เห็นกระแทกใส่ดวงชะตา จะส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาดำในทุกระดับ ความเชื่อเรื่องปีชงมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับความเชื่อฮินฮาย และธาตุทั้งห้า รวมทั้งงานจื่อ (จักรราศี) นักษัตร ศาสนาเต๋า และไท่ส่วย ซึ่งเป็นความเชื่อโบราณของชาวจีนที่มีระบบซับซ้อนและส่งผลให้เกิดความเชื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของชาวจีน
ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อดังกล่าวคือ 1. ความเชื่อฮินฮายทำให้เกิดความเชื่อเรื่องธาตุทั้งห้า อันได้แก่ ธาตุไม้ ธาตุไฟ ธาตุดิน ธาตุทอง และธาตุน้ำ ล้วนแต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งในทางบวกและทางลบ 2. ความเชื่อการจื่อ (จักรราศี) จับคู่กับ 12 นักษัตร เพื่อใช้นับศักราชแบบจีน เมื่อนำไปเชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องธาตุทั้งห้าด้วย ทำให้เกิดความเชื่อที่เป็นปฏิบัติต่อกัน (ชงกัน) และส่งเสริมกันระหว่างปี 12 นักษัตร ตามความสัมพันธ์ของธาตุทั้งห้า จึงทำให้เกิด

ความเชื่อเรื่องปีชง 3. ศาสนาเต๋าส่งผลให้เกิดเทพเจ้าไ้ท่ช่วย (เทพเจ้าแห่งอายุชันษา) เทพเจ้าไ้ท่ช่วยได้เชื่อมโยงกับความเชื่อเรื่องปีชง ส่งผลทำให้เกิดวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อแก้ปีชง สรุปเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 17 การเชื่อมโยงเรื่องปีชง

2. สภาพปัจจุบันของความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการแก้ปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรียังมีความเชื่อเรื่องปีชงในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้ปรากฏในความเชื่อเกี่ยวกับการมีบุตร การชงกับเทพเจ้าไ้ท่ช่วย การปลูกบ้านและการย้ายบ้าน การแต่งงาน และ ความตาย สภาพปัจจุบันของความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการแก้ปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

ในความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการมีบุตร ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีความเชื่อว่า ปีมังกรเป็นปีที่ดี บุตรเกิดปีมังกรจะมีชีวิตที่ดี และ การคลอดบุตรในปีชงเป็นสิ่งที่ไม่ดี เพราะบุตรบุตรอาจเกิดมาไม่สมประกอบ เลี้ยงยาก ก้าวร้าว ไม่สมบูรณ์ สุขภาพไม่ดี วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ชงคือ ไปไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า ให้กุมครองปกปักษ์รักษา ทำพิธีการแก้ชงพานบุตรไปทำบุญตามวัดหรือศาลเจ้า ทำความดี นำบุตรที่คลอดไปหาพระ ขอพรให้พระกุมครองแก้เคล็ดโดยยกให้คนอื่นเป็นลูกบุญธรรมคงแม่จะได้ไม่เจ็บป่วยบ่อย หากของที่เป็นมงคลให้ติดตัวกับบุตรเพื่อปกปักษ์รักษาบุตร เช่น สร้อยพระ จี้พระ ยันต์ สายสิญจน์ พระเครื่องที่พระปลูกเสกจากวัดสุจินจากศาลเจ้า ปีเซี่ยะ (วัดมุงมกลเรียกทรัพย์) เครื่องรางปีนักษัตรที่ปลูกเสกแล้ว พระเครื่อง

ในความเชื่อเรื่องปีชงที่เกี่ยวกับการชงกับเทพเจ้าไ้ท่ช่วย ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีความเชื่อว่า การชงกับองค์ไ้ท่ช่วยจะมีสิ่งไม่ดีได้เกิดกับตัวหรือเข้าตัว

อาจพบเจอความโชคร้าย สิ่งที่ทำให้เกิดอันตรายต่าง ๆ จิตใจห่อเหี่ยว วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ขงคือ ระวังอุบัติเหตุ และทุกอย่างล้วนต้องระมัดระวังเสมอ เพราะดวงจะไม่ดีเหมือนคนปกติทั่วไป หรือ หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมงานเลี้ยง งานศพและงานต่าง ๆ หรือ ทำบุญทำทาน หรือ ไหว้องค์เทพให้สวยและเทพเจ้าต่าง ๆ ขอให้ท่านคุ้มครอง (พิธีสวดมนต์เสริมดวงชะตาของผู้ที่เกิดปีขงของชาวเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีปกติจะจัดสวด 3 วัน เป็นเวลาช่วงวันตรุษจีน โดยคณะสวดพุทธสมาคมสว่างผล หนองมน (ศาลเจ้าแม่กัวยเชียงิ้ว) ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพิธีแก้ปีขงและพิธีเสริมดวงที่ใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข คนที่เข้าร่วมพิธีกรรมมีจำนวนมาก หรือถือศีล กินเจ ซื่อ โลกศพ ทำบุญสะเดาะเคราะห์

ในความเชื่อเรื่องปีขงที่เกี่ยวกับการการปลูกบ้านและการย้ายบ้าน ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีความเชื่อว่า ทุกที่มีให้สวยคุ้มอยู่ การปลูกบ้านต้องเลี้ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้สวย เจ้าของบ้านที่กำลังเผชิญกับเรื่องปีขงไม่ควรปลูกบ้านหรือย้ายบ้าน วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ขงคือ ให้หมอมือมาช่วยดูในการปลูกบ้านหรือย้ายบ้าน หรือทำตามหลักฮวงจุ้ยหรือนิมนต์พระมาช่วยทำพิธีในการขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปจากบ้าน หรือใช้วันเดือนปีเกิดของคนในบ้านที่ไม่ขงเป็นหลักในการประกอบการปลูกบ้านหรือย้ายบ้าน หรือเวลาย้ายบ้านเลือกวันที่ไม่ตรงกับดวงชะตาของคนในขงของเจ้าของบ้าน หรือไปทำบุญเลี้ยงพระ เพื่อให้ไม่เจอสิ่งไม่ดี

ในความเชื่อเรื่องปีขงที่เกี่ยวกับการแต่งงาน ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีความเชื่อว่า คู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักษัตรด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกันนอกจากนี้ บางคนถือว่าไม่ควรแต่งงานในปีขง แต่งแล้วอาจจะอยู่กินกันไม่รอด ชีวิตหลังแต่งงานมีแต่ความวุ่นวายบางคนเชื่อว่า ผู้หญิงแต่งงานในปีขงได้ เนื่องจาก การแต่งงานเป็นเรื่องมงคล ช่วยผู้หญิงหนีขงได้ แต่ผู้ชายแต่งงานในปีขงไม่ได้ วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ขงคือ เอรูปนักษัตรของคนที่จะไปแก้ขงที่ศาลเจ้า เพื่อทำพิธีในการแก้ขง หรือ ทำบุญตามวัด เอรูวันเดือนปีเกิดของพ่อแม่บ่าวสาวไปหาฤกษ์แต่งงานแทนวันเดือนปีเกิดของบ่าวสาวที่ขง หรือนักษัตรของคนที่จะมาตั้งทางทิศได้ แก่สิ่งไม่ดีได้และทำบุญด้วยกล้วย ส้มคู่ ดอกกรัก มาถวายพระที่บ้านและพระประธานในโบสถ์ หรือหาแจกันแดง ดอกไม้ชมพูไว้ทางทิศได้และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนายเวร หรือนิมนต์พระมาสวด หรือ ไหว้ศาลเจ้าก่อนแต่งงาน

ในความเชื่อเรื่องปีขงที่เกี่ยวกับความตาย ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีบางคนเชื่อว่า งานศพเป็นงานที่ไม่เป็นมงคล คนที่กำลังเผชิญเรื่องปีขงไม่ควรเข้าร่วมงานศพ คนที่ขงจะมีเรื่องไม่ดีเข้าตัวได้ง่าย อาจป่วยหรือเสียชีวิตตามคนตายไปได้ และ ที่ตั้งหลุมฝังศพเลี้ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้สวย วิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ขงคือ พกยันต์ สายสิญจน์จากวัดหรือศาลเจ้า หรือพกใบทับทิมไปด้วย หรืออยู่ให้ห่างศพหรือผู้ตายให้มากที่สุด หรือเลี้ยงไม่ไปเวลาฝังศพ

หรือเผาศพ หรือ ห้อยพระติดตัวเสมอ หรือ ไม้ไปวางดอกไม้ ไม้กินของงานศพ หรือ เมื่อกลับจากงานควรอาบน้ำและล้างหน้าด้วยใบทับทิม

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อเรื่องปีขงของชาวไทยเชื้อสายจีนในในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

3.1 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.1.1 ด้านการผสมผสานทางชาติพันธุ์

ความเชื่อเรื่องปีขงเป็นความเชื่อสำคัญของชาวจีนตั้งแต่สมัยโบราณ หลังจากชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่ไทย การแต่งงานข้ามวัฒนธรรม ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม ความเชื่อดั้งเดิมก็ค่อย ๆ คลายตัวลง การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวผสม ไทย+จีน ในครอบครัวที่พ่อแม่เป็นคนรุ่นใหม่ การอบรมเลี้ยงดูลูกหลานจีนปัจจุบัน ไม่ได้เอาจารีตประเพณีจีนมาใช้ ทำให้การซึมซับความเชื่อดั้งเดิม ถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมตะวันตก จึงทำให้นือหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติเกิดการเปลี่ยนแปลง

3.1.2 ด้านการศึกษา

ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ให้ลูกได้ออกไปเที่ยวหรือเรียนหนังสือเมืองนอกเป็นจำนวนมาก คนรุ่นใหม่ได้ความรู้ทางสังคม ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น และมีโลกทัศน์ หรือ วิธีคิด แตกต่างจากคนรุ่นพ่อแม่ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อเรื่องปีขง นอกจากนี้ ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขไม่มีโรงเรียนจีนด้วย คนรุ่นใหม่ของชาวไทยเชื้อสายจีนจะรับการศึกษาในโรงเรียนไทย ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก ดังนั้นชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ส่วนใหญ่พูดภาษาจีนไม่ได้แล้ว จึงทำให้ความเชื่อเรื่องปีขงอ่อนคลายน้อยลง

3.1.3 ด้านการสืบทอดวัฒนธรรมของจีน

ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ที่เกี่ยวข้องพิธีแก่ปีขง ส่วนใหญ่ได้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องปีขงจากรุ่นเก่าในครอบครัว รุ่นเก่าจะเล่าเรื่องปีขงให้ฟัง และปฏิบัติวิธีการแก่ปีขงต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ลูกหลานได้เรียนและปฏิบัติตามรุ่นเก่า จึงทำให้ความเชื่อปีขงได้สืบทอดถึงรุ่นใหม่ ในขณะที่เดียวกันได้เห็นว่าอุปสรรคต่าง ๆ ในการสืบทอดความเชื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีขง

3.1.4 ด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

สำหรับสังคมไทย ความเชื่อปีขงของชาวจีนเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามา เนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติต่างๆที่แก่ปีขงมีความใกล้เคียงกันกับความเชื่อพุทธศาสนา ซึ่งได้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสังคมไทย และสามารถมองเห็นพิธีกรรมสำหรับแก่ปีขง เข้าใจง่ายด้วย

ดังนั้น ชาวไทยแท้ๆยอมรับความเชื่อเรื่องปีชง จึงทำให้ความเชื่อปีชงได้แพร่กระจายในสังคมไทย และได้แพร่กระจายในสังคมไทยโดยไม่ได้สูญสลายไป

3.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ชาวจีนที่อพยพตั้งถิ่นฐานที่ไทย สภาพแวดล้อมจะไม่เหมือนกับของเมืองจีน ประเทศไทยมีความเชื่อ วัฒนธรรมที่แตกต่างกับชาวจีน ชาวจีนต้องปรับตัวเพื่อได้เข้ากับสังคมไทย จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อและวิธีการปฏิบัติต่างๆของชาวจีนดั้งเดิม

3.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการดำเนินอาชีพ

3.3.1 ด้านการดำเนินอาชีพ

ชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีที่เข้าร่วมพิธีแก้ปีชง ส่วนใหญ่ทำอาชีพธุรกิจค้าขาย ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงสูง ดังนั้นพวกเขาอาจต้องการทำพิธีกรรมแก้ปีชงหรือแก้ฮ้างจួយมากกว่าคนอื่นถึงได้สบายใจ บางคนจะทำพิธีแก้ปีชง ในทั้งศาลเจ้าจีนและในวัดไทย จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพิธีกรรมและวิธีการปฏิบัติของความเชื่อเรื่องปีชง

3.3.2 ด้านการลงทุนสร้างศาลเจ้า

ราคาขององค์เทพเจ้าสูงมาก ปกติอยู่ที่องค์ละ 5 หมื่นบาทถึง 1 แสนบาท (ความสูง 60 ซม.) และต้องสั่งซื้อจากเมืองจีน เนื่องจากฝีมือการแกะสลักหินหรือไม้ของช่างคนจีนดี และคนจีนมีความรู้หน้าตาองค์เทพเจ้าเป็นอย่างไร องค์เทพเจ้าที่สวยทั้งหมดมี 60 องค์ ปกติศาลเจ้าเล็ก ๆ จะไม่มีบพอไปลงทุนซื้อทั้ง 60 องค์ และไม่มิงบประมาณพอไปขยายพื้นที่เพื่อตั้งทั้ง 60 องค์และแทนประดิษฐ์ฐาน ดังนั้นศาลเจ้าที่มีองค์ให้สวยจำนวนไม่มาก ชาวไทยเชื้อสายจีนก็จะไหว้เทพเจ้าองค์อื่นแทนองค์ให้สวย จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการปฏิบัติแก้ปีชง

3.3 ปัจจัยด้านศาสนา

ความเชื่อเรื่องปีชงในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีเป็นความเชื่อที่ได้ผสมผสานกันความเชื่อในศาสนาเต๋ากับพระพุทธศาสนาเถรวาท ศาสนาเต๋าคือเป็นศาสนาประเภทหนึ่งที่สำคัญของชาวจีน ชาวจีนที่อพยพเข้ามายังไทยคงได้นำความเชื่อศาสนาเต๋ามาด้วยกัน อย่างความเชื่อเรื่ององค์เทพเจ้าให้สวยได้มาจากศาสนาเต๋าคือ เมื่อเข้ามาได้รับอิทธิพลของความเชื่อของคนไทย (พระพุทธศาสนาเถรวาท) จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบความเชื่อและพิธีกรรม

3.4 ปัจจัยด้านการพัฒนาการทางการแพทย์

ในจังหวัดชลบุรีมีโรงพยาบาลและคลินิกเป็นจำนวนมาก ตามแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลเมืองแสนสุข เทศบาลจะเพิ่มงบประมาณในด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตและการสาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีตลอดไป ดังนั้น การหาหมอ การซื้อยารักษาโรคเป็นเรื่อง

ที่สะดวกในชีวิตประจำวันของชาวแสนสุข การพัฒนาการแพทย์ทำให้คนทั่วไปได้รับความรู้ความเข้าใจในเหตุผลที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย จึงทำให้ความเชื่อบางอย่างผ่อนคลายน้อยลง

4. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ได้พบว่า การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี สรุปรายละเอียดดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4

ตารางที่ 3 เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงดั้งเดิมและเนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงที่เกิดการเปลี่ยนแปลง

	เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงดั้งเดิม	เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงที่เกิดการเปลี่ยนแปลง
การมีบุตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักษัตริย์ของบุตรต้องไม่ชงกับนักษัตริย์ของพ่อแม่ 2. การมีบุตรในปีที่ดี(เช่น ปีมังกร ปีหมู) มีความเชื่อว่า ลูกเกิดในปีหมูหรือปีมังกรจะมีชีวิตที่สมบูรณ์ ทำอะไรได้ประสบความสำเร็จ 3. เลี่ยงการมีบุตรในปีแพะ บุตรเกิดปีแพะจะเป็นปฏิปักษ์กันชงกับพ่อแม่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเชื่อเกี่ยวกับนักษัตริย์ของบุตรต้องไม่ชงกับนักษัตริย์ของพ่อแม่อ่อนคลายน้อยลง 2. ไม่ถือปีหมูเป็นปีดี ไม่ได้เชื่อว่าบุตรเกิดปีแพะจะไม่ดี 3. มีความเชื่อว่าการคลอดบุตรในปีชงเป็นสิ่งที่ไม่ดี ซึ่งเป็นเนื้อหาใหม่ในความเชื่อเรื่องปีชงเหมือนเดิม
การชงกับเทพเจ้า ให้ช่วย	<p>ปีที่ปฏิปักษ์ต่อกันกับองค์เทพให้ช่วย</p> <p>ส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาดกตำในทุkd้าน</p>	เหมือนเดิม
การปลูกบ้านและ การย้ายบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทุกที่มีให้ช่วยคุ้มอยู่ การปลูกบ้านต้องเลี่ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ช่วย 2. หมู มังกร ไก่ ม้าใน 12 นักษัตริย์เป็นนักษัตริย์พิเศษที่ชงกับตนเอง ดังนั้นผู้ที่มีนักษัตริย์ดังกล่าวห้ามย้ายบ้านในปีชง ผู้ที่มีนักษัตริย์อื่นย้ายได้โดยไม่ต้องเป็นห่วง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปลูกบ้านจะทำตามฮวงจุ้ย อาจไม่เน้นที่อยู่ของให้ช่วยก็ได้ 2. ผู้ที่เผชิญกับเรื่องปีชง ไม่ว่าจะเป็นนักษัตริย์อะไรไม่ควรย้ายบ้านหรือปลูกบ้าน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

	เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงดั้งเดิม	เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงที่เกิดการเปลี่ยนแปลง
การแต่งงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. คู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักษัตรด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน 2. ผู้ชายเล็งหาผู้หญิงที่มีนักษัตรเป็นแพะกับเสือ ถ้าวัวผู้หญิงที่มีนักษัตรเป็นแพะกับเสือชงกับดวงชะตาพ่อแม่และสามี 3. การเลือกวันแต่งงาน โดยอ้างอิงวันเดือนปีเกิดเจ้าบ่าวเจ้าสาว 4. ปีชงแต่งงานไม่ได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความเชื่อคู่แต่งงานเองต้องเลือกจากพื้นฐานของนักษัตรด้วยเช่นกันว่าจะเข้ากันได้หรือเป็นปฏิปักษ์กันคลายลดน้อยลง 2. ไม่มีเชื่อว่าไม่แต่งงานกับผู้หญิงที่มีนักษัตรเป็นแพะกับเสือ 3. ผู้หญิงแต่งงานในปีชงได้ เนื่องจากการแต่งงานเป็นเรื่องมงคลช่วยผู้หญิงหนีชงได้ แต่ผู้ชายแต่งงานในปีชงไม่ได้
ความตาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่มีนักษัตรชงกับผู้เสียชีวิตไม่ควรเข้าร่วมงานศพหรือห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต 2. หลุมฝังศพเฉียงทิศที่มีให้ส่วยอยู่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนที่กำลังเผชิญเรื่องปีชง ไม่ว่าจะป็นนักษัตรอะไร ไม่ควรเข้าร่วมงานศพ (ความเชื่อดั้งเดิมแค่กำหนดว่า ผู้ที่มีนักษัตรชงกับผู้เสียชีวิตไม่ควรเข้าร่วมงานศพหรือห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต) 2. ความเชื่อที่ตั้งหลุมฝังศพเฉียงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ส่วยคลายน้อยลง

ตารางที่ 4 วิธีการปฏิบัติดั้งเดิมและวิธีการปฏิบัติที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง

	วิธีการปฏิบัติดั้งเดิม	วิธีการปฏิบัติที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
การมีบุตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้หมอคูช่วยตั้งชื่อหรือเปลี่ยนชื่อลูก เช่น ใส่ตัวอักษรจีน มังกร(龙) ในชื่อของลูก 2. ชื่อเครื่องประดับที่ทำเป็นรูปนักษัตรของลูกให้ติดกับตัวลูก ปกติเป็นเครื่องประดับทำด้วยทองหรือหยก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีวิธีการเพื่อแก้ปีชงที่เยอะกว่าดั้งเดิม เช่น ทำบุญตามวัด เป็นต้น 2. นำของที่เป็นมงคลให้ติดตัวกับลูกเพื่อปกป้องรักษาบุตรนั้นมีพระเครื่อง จี๊พระ เป็นต้น ซึ่งเป็นของที่เป็นมงคลในศาสนาเถรวาท
การชงกับเทพเจ้าให้ช่วย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไหว้องค์เทพให้ช่วยในช่วงตรุษจีน 2. ผูกเข็มขัดสีแดง หรือใส่เสื้อสีแดงทั้งปี (เสื้อสีแดงนั้นต้องเป็นคนอื่นส่งให้ ซื่อเองไม่ได้) 3. ใส่ทองหรือหยก หรือใส่เครื่องประดับที่มีรูปองค์ให้ช่วย ต้องรักษาให้สะอาดด้วย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำบุญทำทาน ซื่อ โลงศพ ถือสิด กินเจ ทำบุญสะเดาะเคราะห์ เป็นวิธีการใหม่เพื่อแก้ปีชง 2. การไหว้เจ้าไม่ได้กำหนดว่าต้องไหว้เทพเจ้าให้ช่วย ไหว้องค์ไหนก็ได้ หรือไปไหว้พระในวัดไทยก็ได้
การปลูกบ้านและการย้ายบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้หมอคูมาช่วยดูที่อยู่ของให้ช่วย 2. ปรับแก้ฮวงจุ้ยในบ้าน 3. การย้ายบ้านเลือกวันเดือนปีที่ไม่ชงกับดวงชะตาเจ้าของบ้าน 	<p>มีวิธีการเยอะกว่าดั้งเดิม รวมถึงไปทำบุญเลี้ยงพระ หรือ ใช้วันเดือนปีเกิดของคนในบ้านที่ไม่ชงเป็นหลักในการประกอบการปลูกบ้านหรือการย้ายบ้าน</p>
การแต่งงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เชิญหมอคูเลือกวันแต่งงานให้ไม่ชงกับดวงชะตาทั้งคู่ 2. แก้ฮวงจุ้ยในบ้าน 3. คบเพื่อนที่มีนักษัตรหนุนเนื่องกับฝ่ายชายและฝ่ายหญิง 4. คลอดลูกที่มีนักษัตรหนุนเนื่องกับฝ่ายชายและฝ่ายหญิง 	<p>มีวิธีการเยอะกว่าดั้งเดิม เช่น ทำบุญตามวัด พระประธานในโบสถ์ มาสวด เป็นต้น</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	วิธีการปฏิบัติดั้งเดิม	วิธีการปฏิบัติที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ความตาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในงานศพตั้งป้ายบอกว่าผู้ที่มีนักษัตรอะไรบ้างห้ามเข้าร่วมงานศพ 2. ถ้าเป็นผู้ที่ต้องเข้าร่วมงานศพ ห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้เสียชีวิต 3. นำทองหรือหยกติดกับตัวเสมอ ห้ามมองศพ 4. เชิญหมอลูกคู่สงฆ์หลุมฝังศพ ไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ส่วยไม่ชงกับอย่างอื่น 	<p>วิธีการใหม่คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พกยันต์ สายสิญจน์จากวัดหรือศาลเจ้า หรือ พกใบทับทิมไปด้วย เมื่อกลับจากงานศพถึงบ้านควรรีปอาบน้ำและล้างหน้าด้วยใบทับทิม เลี่ยงไม่ไปเวลาฝังศพหรือเผาศพ ห้อยพระติดตัวเสมอ หรือ ไม่ไปวางดอกไม้ ไม่กินของงานศพ 2. การตั้งหลุมฝังศพเน้นการมีภูเขาและมีน้ำมากกว่า ส่วนเรื่อง ไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ส่วยคลายน้อยลง

อภิปรายผล

จากการศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีได้พบว่า

1. ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรียังมีความเชื่อเรื่องปีชงในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้ปรากฏในความเชื่อการมีบุตร การชงกับเทพเจ้าให้ช่วย การปลูกบ้านและการย้ายบ้าน การแต่งงาน และ ความตาย นอกจากนี้ ศาลเจ้าในเทศบาลเมืองแสนสุขคงยังจัดพิธีแก้ปีชงในช่วงตรุษจีน ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของความเชื่อชาวจีน และได้สอดคล้องกับฟรีนา บลูมฟิลด์ (2533, หน้า 11) สรุปว่า ไม่ว่าชาวจีนจะอพยพไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ที่ใดก็ตาม พวกเขาจะนำอุปนิสัยประเพณีของตนไปด้วย โดยที่พยายามจะรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของตนมาบ้างน้อยบ้างตามสภาพ ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ในประเทศจีนหรือในฐานะของชาวต่างชาติ วิธีดำเนินชีวิตและความเชื่อต่าง ๆ ก็ไม่แตกต่างกัน

2. ชาวไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อว่า ชง เป็นพลังบางอย่างที่มองไม่เห็นกระทบต่อดวงชะตา จะส่งผลให้เกณฑ์ดวงชะตาดกต่ำในทุกด้าน ชาวไทยเชื้อสายจีนจึงเชื่อว่า ผู้ที่เผชิญกับเรื่องปีชงจะมีสิ่งร้าย ๆ เข้ามาในชีวิต ดังนั้นต้องไหว้องค์เทพให้ช่วย หรือที่รู้จักกันดีในนามเทพเจ้าผู้คุ้มครองดวงชะตา ซึ่งเป็นเทพผู้ทรงอิทธิฤทธิ์และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละปี ขอพรจากองค์ให้ช่วย นอกจากนี้ ตอนปลูกบ้านและการตั้งหลุมฝังศพ ต้องให้หมอดูมาดูทิศให้ช่วย เลี่ยงไม่ให้ทับที่อยู่ขององค์ให้ช่วย จึงได้เห็นว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนยังมีความกลัวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ความเชื่อปีชงไม่ได้สูญสลายไปจากสังคมไทย ซึ่งสอดคล้องกับอุดม เขยกิจวงศ์ (2545) ที่ได้กล่าวถึงความเชื่อว่า ความเชื่อเป็นความรู้สึกเชื่อมั่นศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จะบันดาลให้เกิดสุขหรือทุกข์ได้ หากกระทำหรือปฏิบัติต่อความเชื่อในทางที่ถูกที่ควร ความสุขก็จะเกิดตามมา ในทางตรงกันข้าม หากกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือละเลย ความทุกข์ร้อนอาจจะเกิดขึ้นได้” และสอดคล้องกับจารุวรรณ ธรรมวัตร (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า มนุษย์แต่ละท้องถิ่นมีปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อประสบถึงความพิบัติ เกิดโรคภัยไข้เจ็บ เกิดภัยธรรมชาติ ปัญหาเหล่านั้นเกินความสามารถที่มนุษย์ธรรมดาจะแก้ไขได้ จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าน่าจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติบันดาลให้เป็นไปเช่นนั้น อำนาจเหล่านั้นอาจจะเทพเจ้า ดังนั้น เพื่อป้องกันภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น มนุษย์จึงวิงวอนขอความช่วยเหลือจากอำนาจศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้น โดยเชื่อว่าถ้าบอกกล่าวหรือทำให้อำนาจศักดิ์สิทธิ์นั้นพึงพอใจก็จะช่วยให้ปลอดภัย และเมื่อพ้นภัยก็ยินดีแสดงความกตัญญูทดแทนด้วยการเช่นสร้างบูชา หรือประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปีชงของชาวไทย
เชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ได้พบว่า

1. ชาวไทยเชื้อสายจีนที่นี้ยังมีความเชื่อเรื่องปีชงและได้จัดพิธีแก้ปีชงตามความเชื่อ
เรื่องปีชงทุกปี แต่มีการเปลี่ยนแปลงบ้างในด้านเนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่อง
ปีชงปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ได้รับอิทธิพลของความเชื่อและ
วัฒนธรรมของไทย ทำให้เนื้อหาความเชื่อเรื่องปีชงและวิธีการปฏิบัติบางอย่างมีความแตกต่างกับ
ความเชื่อดั้งเดิม แต่มีส่วนที่คล้ายๆกับความเชื่อของไทย ในขณะที่เดียวกัน คนไทยเชื้อชาติไทย
ที่เข้าร่วมพิธีแก้ปีชงเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เห็นถึงการผสมกลมกลืนด้านความเชื่อและการปรับตัว
ของคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งสอดคล้องกับภรณ์ มหาจันทร์ (2553) ที่กล่าวว่า ชาวจีนที่เข้ามาติดต่อ
ค้าขายหรือเข้ามาพำนักอาศัยหรือตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยก็ปฏิบัติตัวเช่นเดียวกับชาวจีน
ที่เข้าไปอยู่ในดินแดนส่วนอื่น ๆ ในโลก คือ สามารถปรับตัวในเข้ากับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
สังคมและวัฒนธรรมของประเทศที่เขาเข้าไปพำนักอาศัยอยู่ได้เป็นอย่างดี โดยไม่กระทบต่อสิ่ง
ที่เขายึดมั่น และดำรงความเป็นจีนของเขา แม้กระนั้นก็ตามผู้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชาวจีนใน
ประเทศไทย เกือบทุกรายต่างมีทรรศนะว่าประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่มีอัตราการกลายชาติจาก
จีนเป็นไทยสูงกว่าการกลายชาติของจีนในดินแดนอื่น ๆ... ในด้านศาสนาและลัทธิความเชื่อก็
ใกล้เคียงกัน คือทั้งชาวจีน และชาวไทยต่างนับถือพุทธศาสนา แม้จะต่างนิกายกัน กล่าวคือ
ชาวไทยนับถือพุทธศาสนานิกายหินยาน (ลัทธิเถรวาท) ชาวจีนนับถือพุทธศาสนานิกายมหายาน
และความเชื่อเรื่องผีสามเทวดา ศาสนาและความเชื่อที่ไม่แตกต่างกันนัก ก็เป็นปัจจัยหรือ
องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนส่งเสริมให้เกิดการผสมกลมกลืนกันได้ และได้สอดคล้องกับ
ภรณ์ สุวรรณจินดา (2559) ที่กล่าวว่า ชาวจีนที่มาตั้งรกรากในประเทศไทย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน
ประเทศไทยเป็นเวลานาน ชาวจีนบางส่วนได้แต่งงานกับคนไทย บางส่วนก็พาครอบครัวอพยพเข้า
มาด้วย จนซึมซับและกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้น มีลูกหลานชาวจีนไม่น้อยที่เกิดและ
เติบโตในประเทศไทย คนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้การที่เกิดและโตมาในวัฒนธรรมแบบไทยทำให้
เกิดการเรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมแบบไทย คนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ
บางเทศกาลของจีนก็ถูกปรับมาให้เข้ากับศาสนาพุทธ อย่างเช่น เทศกาลไหว้พระจันทร์คนไทยเชื้อ
สายจีนไม่นิยมทำพิธีไหว้พระจันทร์ในช่วงกลางคืน แต่จะใช้วิธีเข้าวัดทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคล
แทน นอกจากนี้ยังพบว่าวัฒนธรรมด้านอาหารก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนมีการ
เปลี่ยนแปลง อาหารที่ใช้ไหว้บางอย่างอาจจะไม่เหมือนแบบที่จีน ก็ต้องประยุกต์เอา เพราะการอยู่
ในประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศบ้านเกิดของตนย่อมทำให้คนจีนต้องรู้จัก ปรับตัวเพื่อให้เข้ากับ
สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม และสภาพสังคมของไทย ในชีวิตของคนเรานั้นย่อมเจอกับการ

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด เพื่อความสุข และความราบรื่นในชีวิต

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อปีชงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรีมีหลายอย่าง สรุปแล้วมีปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการดำเนินอาชีพ ปัจจัยด้านศาสนา และปัจจัยด้านการพัฒนาการทางการแพทย์ ในปัจจัยด้านการศึกษาได้พบว่า ครอบครัวชาวไทยเชื้อสายจีนยอมส่งลูกหลานไปเรียนหนังสือข้างนอก ลูกหลานได้เรียนรู้ความคิดใหม่แล้วนำเข้ามาที่ไทย จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อของชาวจีนดั้งเดิม และในด้านพัฒนาการทางการแพทย์ทำให้คนทั่วไปได้รับความรู้ว่าการเจ็บป่วยไม่ได้เกิดจากปีชง อาจเกิดจากอาหาร มลพิษทางสภาวะแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งรักษาในโรงพยาบาลได้ จึงทำให้ความเชื่อเรื่องปีชงอ่อนคล้อยลดน้อยลง และ ในด้านการลงทุนสร้างศาลเจ้าได้พบว่า ศาลเจ้าส่วนใหญ่ไม่ได้บูชาองค์ให้ส่วย เนื่องจากไม่มีงบประมาณและไม่มีพื้นที่พอเพื่อตั้งเทพเจ้าให้ส่วยทั้ง 60 องค์ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องปีชง ซึ่งได้สอดคล้องกับ Rogers (1988, p. 357) กล่าวว่า ความเชื่อของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรขึ้นอยู่กับว่า ความเชื่อนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และบุคคลได้ใช้ ความเชื่อนั้น ไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใด ...องค์ประกอบที่เปลี่ยนไป ได้แก่เวลา กลุ่มบุคคล วัฒนธรรมและความต้องการของบุคคลเมื่อความเชื่อเปลี่ยนแปลงไปทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนไปด้วย การเปลี่ยนความเชื่อ มีหลายปัจจัยที่ทำให้คนเปลี่ยนความเชื่อได้ ดังนี้

1. ประสบการณ์ตรง โดยที่ตนเองได้ประสบกับเหตุการณ์ หรือสิ่งใหม่อื่น ๆ ที่คัดค้านกับความเชื่อเดิม 2. ความเชื่อบางอย่างได้รับการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์แล้วพบว่าไม่เป็นจริงตามที่เชื่อถือ 3. การล้มเลิกพิธีกรรมหรือประเพณีการปฏิบัติบางอย่างที่ทำสืบต่อกันมา 4. การรู้จักใช้เหตุผลและผลในการวิเคราะห์ความเชื่อของตนเอง หรือปฏิบัติด้วยตนเองจนรู้ความเป็นจริง

จากการศึกษาทั้งหมด สรุปได้ว่า ชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรียังมีความเชื่อเรื่องปีชงและมีวิธีการปฏิบัติหลายอย่างตามความเชื่อเรื่องปีชง แต่เนื้อหาความเชื่อและวิธีการปฏิบัติบางอย่างได้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามกระแสสังคม บางอย่างอ่อนคล้อยลดน้อยลง แต่ยังมีบางอย่างที่ยังเหมือนกับความเชื่อแบบดั้งเดิม จากผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของความเชื่อชาวจีน และเหตุผลที่มีความเชื่อเรื่องปีชงในสังคมไทย และการผสมกลมกลืนด้านความเชื่อ และการปรับตัวของชาวไทยเชื้อสายจีน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเชื่อเรื่องปีชงและความเชื่อโบราณต่าง ๆ ของชาวจีนที่มีผลต่อเศรษฐกิจของสังคมไทย
2. ควรศึกษาความเป็นเงินและความเชื่อเรื่องปีชงในสังคมจีนในปัจจุบัน
3. ควรศึกษาด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางความคิดต่อความเชื่อโบราณของชาวจีน และปัจจัยสำคัญทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

บรรณานุกรม

- กฤษฎา พิณศรี และชรินทร์รัตน์ อิงพงษ์พันธ์. (2548). การปรับตัวของคนไทยเชื้อสายจีนภายใต้วัฒนธรรมเขมรสุรินทร์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- กรรณิการ์ สุขเกษม. (2524). สังคมวิทยา-มนุษย์วิทยาเบื้องต้น กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกริกวิชัย กฤษฎาพงษ์. (2550). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศจีน. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- เกริกวิชัย กฤษฎาพงษ์. (2555). ฮวงจุ้ย ชะตาฟ้า คนลิขิต กรุงเทพฯ: พรีเมียด
- ขจัตถ์ บรูซพัฒน์. (2517). ชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- เจิ้งซื่อเฉิง และหลิวจวินเจิ้ง. (2556). อี้จิง ศาสตร์พื้นฐานแห่งชีวิต (สุนทร ลีวงศ์เจริญ, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: มติชน.
- จารึก ถึงลาภ. (2546). ข้าวหลามหนองมน. ชลบุรี: กลุ่มเกษตรกรบ้านเหมือง.
- เจือ สตะเวทิน. (2518). เข้าใจจีน กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุทธิสารการพิมพ์.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (ม.ป.ป.). คติชาวจีน. กรุงเทพฯ: อักษรวัฒนา
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไล เลิศวิชา. (2539). ทิศทางวัฒนธรรมไทย กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลอ บุญช่วย. (2532). ความเชื่อที่ปรากฏในพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ฉัฐรวณี พรสมบัติ. (2558, 20 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ถาวร สิกขโกศล. (2557). เทศกาลจีนและการเช่นไหว้ กรุงเทพฯ: มติชน.
- ทวี ธรรมวงศ์เสรี. (2517). สถานภาพทางกฎหมายของชาวจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (2558). เทศบาลเมืองแสนสุข. ชลบุรี: เทศบาลเมืองแสนสุข.
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (2559 ก). แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2559-2561). ชลบุรี: เทศบาลเมืองแสนสุข.
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (2559 ข). แนะนำเทศบาลแสนสุข. เข้าถึงได้จาก <http://www.saensukcity.go.th/about/introduce-saensuk.html>
- ชนาภรณ์ พงศ์แสงสีก. (2558, 19 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.

- ธวัช ปุณโณทก. (2538). ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน ใน *วัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อ* (หน้า 25-28). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล พรหมงาม. (2558, 21 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- นันทา ขุนภักดี. (2533). *หนังสือเรียนภาษาไทย รายวิชา ท 061: ภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- บลูมฟิลด์, ฟรีนา. (2533). *ความเชื่อชาวจีน* (หยกแดง, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ยินหยาง.
- เพียงใจ เฉลิมวงศ์. (2558, 20 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- พิน ดอกบัว. (2555). *ปวงปรัชญาจีน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์ฟีน.
- ภารดี มหาจันทร์ และนันท์ชญา มหาจันทร์. (2553). *ตระกูลแซ่ในจังหวัดชลบุรี: วิถีและพลัง* ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรกร สุวรรณจินดา และหลี เหมินเหลียง. (2559). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนไทย* *เชื้อสายจีน: กรณีศึกษาคนไทยเชื้อสายจีน ย่านเยาวราช*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. (2518). *ความเชื่อ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รามคำแหง.
- มณี พยอมยงค์. (2530). ความเชื่อของคนไทย ใน *วัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อ* (พิมพ์ครั้งที่ 3) (หน้า 125-128). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง เล่ม 4*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.
- ยศกร เรืองยศ. (2558, 21 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- เรื่อนแก้ว ภัทรานุประวัตติ. (2554). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสืบทอดความเป็นจีนผ่าน* *การทำความเข้าใจในความหมายและสัญลักษณ์ทางศาสนา ของชาวจีนสู่ลูกหลาน* *ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- วชิระ ทองสุก. (2552). *จุดกำเนิด พัฒนาการ และการแพร่กระจายของวัฒนธรรมคนตรีสกา-เร็กเก้* *ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ และนิภาวรรณ วิรัชนิภาวรรณ. (2533). *การเข้าทรงและร่างทรง: ความเชื่อ* *พิธีกรรมและบทบาทที่มีต่อสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ศาลเจ้าหน้าจาช่าไท้จื่อ. (2557). *ประวัติไท้ส่วยเอี้ย*. ชลบุรี: วิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม.
- ศุภชัย เจนศักดิ์ศรีสกุล. (2558, 21 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ส. พลายน้อย. (2547). *สิบสองนักษัตร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มติชน.
- ส. สุคนธาภิรมย์. (2526). บทบาทคนจีนต่อภาวะเศรษฐกิจไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ใน *คนจีน 200 ปี ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร* (หน้า 62-68). กรุงเทพฯ: เส้นทางธุรกิจ.
- สมคิด เรืองนาม. (2558, 19 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- สมศักดิ์ เจตน์สัมฤทธิ์. (2558, 21 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- สมสรรค์ อธิเวสส์. (2559, 10 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- สมสินทร์ แซ่จู่. (2558, 21 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- สกินเนอร์, วิลเลียมจี. (2548). *สังคมจีนในประเทศไทย* (พรรณฉัตรพลรักษ์ และคณะ, แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- สนิท สมักรการ. (2518). *วิธีการศึกษาสังคมมนุษย์กับตัวแบบสำหรับการศึกษาสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สุริศักดิ์ ปรีชาญาณวานิช. (2558, 20 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- สุวรรณ วรสินทร. (2558, 21 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- เสาวรัตน์ โปธิพันธ์. (2550). *ศึกษาอาหารจีนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนย่านเยาวราช*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวลักษณ์ อนันตศาสนต์. (2532). *วรรณกรรมของไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมร อภิเมธากุล. (2558, 19 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- อนุวัฒน์ พุ่มทองดี. (2558, 19 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- อัครเดช เรื่องสุวรรณ. (2558, 20 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- อุดม เขยทิววงศ์. (2545). *ประเพณีพิธีกรรมท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- อู่ลี่ชิง. (2554). *100 เทพและเซียนจีน* (ส.ศิริวิทย์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- Chen Yaoting (陈耀庭). (2012). *太岁神传略 北京：宗教文化出版社*
- Huang Hui (黄晖). (1990). *论衡教译 北京：中华书局*
- Li You (李攸). (1935). *宋朝实事 北京：商务出版社*
- Rogers, A. (1962). *Diffusion of innovations* (3rd ed.). New York: The Free Press.
- Rogers, A. (1988). Does biology constrain culture?. *American Anthropologist*, 90, 819-831

- Shang Shiwen (上师文). (2012). *本命信仰研究*, 重庆大学
- Wu Yucheng (吴裕成). (2003). *生肖与中国文化* 北京：人民出版社
- Wu Yucheng (吴裕成). (2009). *十二生肖* 北京：中国社会出版社
- Zhang Shanshan (张珊珊). (2007). *生肖文化的起源及其发展过程*, 北京语言大学
- Zhou Guolin (周国林). (2004). *二十四史全译·北史* 上海：汉语大词典出版社

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

**บุคลากรกรม
บุคคลที่ปฏิบัติพิธีแก้ปีชง**

ฉัฐรวณี พรสมบัติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 26/15 ถนนบางแสนสาย2 ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

เพียงใจ เฉลิมวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 3/12 ถนนบางแสน-อ่างศิลา1 ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

สมคิด เรืองนาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 57/16 ถนนเนตรคี4 ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

สุรศักดิ์ มนต์ถาวร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 152/12 ถนนสันติเกษม ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

อัครเดช เรืองสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 64/3 ถนนสุขุมวิท1 ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

อนุวัฒน์ พุ่มทองดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 13 ซอยมิตรสัมพันธ์ ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

อมร อภิเมธากุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 35/7 ถนนเปรมใจราษฎร์ ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2558

สมสรรค์ อธิเวสส์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 261 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่10 ตุลาคม พ.ศ.2559

บุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมพิธีแก้ปี่ขง

ธนาภรณ์ พงศ์แสงลึก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 225/10 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

นพดล พร้มงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 168 ถนนสันติเกษม ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

ยศกร เรืองยศ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 12/144 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

ศุภชัย เจนศักดิ์ศรีสกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 135 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

สุริศักดิ์ ปรีชาญาณวานิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 13/6 ถนนสันติเกษม ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

สมศักดิ์ เจตน์สัมฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 23/44 ถนนเนตรคี1 ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

สมสินทร์ แซ่จู้ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 31/69 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

สุวรรณ วรสินทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, บ้านเลขที่ 163/2 ถนนมาปมะยม ตำบลแสนสุข จังหวัดชลบุรี, เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

ความเชื่อเรื่อง ปิศาจของชาวไทยเชื้อสายจีนในเทศบาลแสนสุข จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ..... นามสกุล.....

เพศ..... อายุ ปี อาชีพ.....

ที่อยู่.....

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องปิศาจ

1. ความเชื่อในการคลอดลูก

1.1 เหตุผลอะไรที่ท่านมีความเชื่อว่าจะไม่ควรคลอดลูกในปีชง

.....

1.2 ถ้าหากว่านั้กษัตริ์ของลูกชงกับนั้กษัตริ์พ่อแม่ท่านจะทําอย่างไร

.....

1.3 ถ้าคลอดลูกในปีชงท่านจะทําอย่างไรเพื่อแก้ชง

.....

1.4 เมื่อถึงปีชงของลูกท่านจะซื้ออะไรให้ติดตัวกับลูกเพื่อปกป้องรักษาและเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี

.....

2. ความเชื่อในปิฆง ปිර่วมฆง

2.1 เหตุผลอะไรที่ท่านเข้าร่วมพิธีแก้ปิฆง

2.2 การแก้ปิฆงจะช่วยอะไรได้ในชีวิตท่าน

2.3 ท่านมีวิธีการแก้ปิฆงอย่างไร

2.4 ท่านมีข้อระวังในเรื่องปิฆง

3. ความเชื่อในการปลุกบ้านและการย้ายบ้าน

3.1 เหตุผลอะไรที่ท่านมีความเชื่อว่าผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปิฆงไม่ควรปลุกบ้านหรือย้ายบ้าน

3.2 ถ้าในปิฆงท่านต้องปลุกบ้านหรือย้ายบ้านท่านจะอย่างไรเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี

3.3 ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อความเชื่อมาก่อนปลูกบ้านต้องให้หมอดูมาช่วยดูที่อยู่
ของให้สวย ตอนปลูกบ้านต้องเลี้ยงที่อยู่ของให้สวย

3.4 ความเชื่อนี้ส่งผลอะไรต่อชีวิตประจำวันของท่าน

4. ความเชื่อในการแต่งงาน

4.1 เหตุผลอะไรท่านมีความเชื่อว่ามีผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปีศาจไม่ควรแต่งงาน

4.2 ถ้าหากว่าในปีศาจต้องแต่งงาน ท่านต้องจัดพิธีอะไรบ้างเพื่อแก้ขง

4.3 ท่านมีความรู้สึกอย่างไรต่อความเชื่อที่ว่าตอนหาคู่แต่งงานต้องเลี้ยงผู้ที่มีปีศาจ
ขงกับตนเอง เช่น คนที่มีปีศาจเป็นแพะต้องเลี้ยงแต่งงานกับผู้ที่มีปีศาจเป็นวัว

4.4 ความเชื่อปีศาจและนักขัตรขงกันจะเป็นข้อสำคัญที่ต้องคิดใคร่ครวญตอนที่คุณเลือก
คู่แต่งงานหรือไม่ อย่างไร

5. ความเชื่อในงานศพ

5.1 เหตุผลอะไรที่มีความเชื่อว่าผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปืขงไม่ควรเข้าร่วมในงานศพ

5.2 ถ้าคนเกิดปืขงต้องเข้าร่วมในพิธีงานศพจะต้องทำอย่างไรเพื่อเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี

5.3 ท่านมีความรู้สึกร่างไรต่อความเชื่อที่ว่า ผู้ที่กำลังเผชิญกับเรื่องปืขงไม่ควรเข้าร่วมงานศพหรือห้ามจุดเทียนธูปให้ผู้ถึงแก่กรรม

5.4 ตอนเลือกที่ตั้งหลุมฝังศพจะคิดอะไรบ้าง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเรื่องปืขง

ท่านคิดว่า เหตุผลใดเป็นปัจจัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อเรื่องปืขง
